

Huddinge

Mål- och budget 2019

**och planeringsramar för 2020-2021
för Huddinge kommun**

Fastställd av kommunfullmäktige 11 juni 2018

Mål- och budget 2019 och planeringsramar för 2020–2021 för Huddinge kommun

Fastställd av kommunfullmäktige 11 juni 2018

Bilaga 1: KS-2018/103.182

Tryck: Ljungbergs tryckeri augusti 2018 Omslagsfoto: Maja Brand

Innehåll

Innehåll	3
Inledning	6
Huddinges vision och mål	7
Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län	8
Hållbart Huddinge 2030	9
Mål för Huddinge	13
Särskilt prioriterat 2019	14
Bra att leva och bo	15
Ökat bostadsbyggande	17
Förbättrad infrastruktur	17
Utbyggd samhällsservice i takt med bostadsbyggandet	18
Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet	18
Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden	20
Ökad delaktighet	21
Ökad jämlikhet	21
Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen	22
Ökad valfrihet	23
Successivt minskat skatteuttag	23
Utbildning med hög kvalitet	24
Förbättrade kunskapsresultat	24
Fler behöriga till gymnasium	25
Fler behöriga till högskola	26
Fler nöjda med förskola och skola	26
Fler i jobb	28
Fler arbetstillfällen	28
Fler och växande företag	29
Fler i egen försörjning	30
God omsorg för individen	31
Fler upplever god hälsa	31
Fler upplever god vård och omsorg	32
Ekosystem i balans	33
Minska klimatpåverkan och luftföroreningar	33
God vattenstatus i sjöar och vattendrag	34
Bibehållen biologisk mångfald och förbättrade möjligheter för friluftsliv	34
Miljöanpassad samhällsplanering	35
Giffri miljö	35

Systematisk kvalitetsutveckling	37
Systematiskt planera, följa upp och förbättra	37
Ökad processorientering	37
God användning av digitaliseringens möjligheter	38
Attraktiv arbetsgivare	39
Aktivt medarbetarskap	39
Aktivt ledarskap	39
Goda förutsättningar	40
Sund ekonomi	41
Budgethållning	41
Långsiktig balans	42
Ekonomiplan 2019-2021	43
Budgetförutsättningar	43
Ekonomiplan	45
Plan 2020–2021	50
Huddinge total	51
Mål och budget för kommunens nämnder	53
Kommunstyrelsen	54
Förskolenämnden	56
Grundskolenämnden	60
Gymnasienämnden	65
Socialnämnden	71
Äldreomsorgsnämnden	76
Kultur- och fritidsnämnden	78
Natur- och byggnadsnämnden	82
Tillsynsnämnden	84
Överförmyndarverksamhet	86
Revision	87
Reserverade medel	88
Finansförvaltningen	89
Exploateringsverksamhet	90
Avskrivningar	91

Investeringsplan 2019-2021	92
Så styrs kommunen	97
Kommunens organisation	98
Gemensamma värden	99
Styrning av ekonomi och kvalitet	100
Folkmängdsutveckling	110
Källförteckning	111

Stort fokus på våra barn och unga!

Koalitionens gemensamma förslag till mål och budget 2019 är offensivt och framtidsinriktat. Det är resultatet av ett mycket gott samarbete mellan sex partier som har stor samsyn om Huddinges utveckling. Utgångspunkten är att prioritera välfärdens kärna, i första hand verksamheter för barn och unga och att bejaka Huddinges starka tillväxt.

Det ska råda ordning och reda i kommunens ekonomi. Det är vare sig är klokt eller ansvarsfullt att göra av med mer än att vi har råd med. Vi måste säkra välfärden också i framtiden. Är av ansvarsfull politik ger oss nu möjligheter att satsa. Sammantaget förstärker vi Huddinges välfärd med en kvarts miljard jämfört med innevarande år. Samtliga nämnder, undantaget kommunstyrelsen, ges full kompensation för volymer och lokaler samt en två-procentig uppräknings för priser, löner och hyror. Utöver det satsar vi 50 miljoner extra i form av politiska prioriteringar som i första hand riktas till barn och unga. En historisk satsning görs på förskolan för att stärka kvaliteten, minska barngruppernas storlek, öka andelen förskollärare och förbättra stödet för barn i behov av särskilt stöd. Även grundskolan prioriteras för att höja skolpengen och minska den administrativa bördan för lärare. Totalt satsar vi 33 miljoner extra på Huddinges unga. En särskild satsning på feriepraktikplatser gör att fler ungdomar än någonsin kommer att få en feriepraktik nästa sommar.

Huddinges starka tillväxt avspeglar sig i stora och viktiga investeringar i lokaler för kommunens välfärdsverksamheter. En miljard per år investeras i skolor, förskolor, äldreboenden och lokaler för fritidsakti-

viteter. För att klara Huddinges starka tillväxt behöver kommunen bli tydligare med att erbjuda fristående aktörer möjligheten att vara med och utveckla välfärden. Hälften av all ny verksamhet ska byggas och drivas av någon annan än kommunen. Det är bra för kvaliteten i verksamheten och det förbättrar Huddingebornas möjligheter att kunna välja.

Huddinges gemensamma utemiljöer är viktiga. Vi investerar 56 miljoner nästa år i parker och lekplatser och 50 miljoner på nya gång- och cykelvägar. Därtill görs en historisk satsning på gatuunderhåll för att rusta upp Huddinges gator och vägar.

Budgeten har ett starkt fokus på att förbättra företagsklimatet så att fler jobb växer fram i Huddinge. Vi fortsätter att ta ansvar för kommunens verksamheter här och nu men vi gör inte av med mer än att vi har råd med framtiden. Kommunens 2 procentmål ligger fast och nås för samtliga tre budgetår.

Sammantaget innebär koalitionen mål och budget ett mycket tydligt fokus på Huddinges barn och unga och goda möjligheter att utveckla Huddinges alla välfärdsverksamheter. Huddinge är och ska fortsätta vara en kommun där man vill bo, leva och arbeta i.

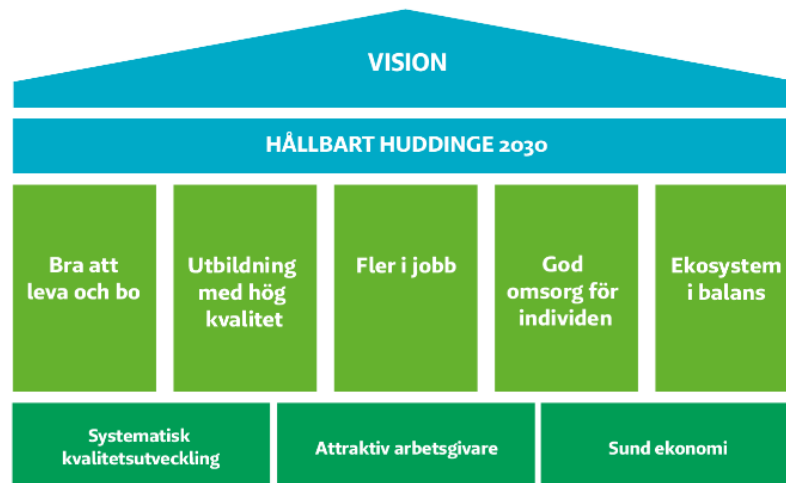
Daniel Dronjak

Kommunstyrelsens ordförande (M)

Huddinges vision och mål

Huddinge styrs med mål för verksamheten för att utveckla kommunen mot ett hållbart Huddinge 2030 och mot visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka

i. Målbilden beskriver hur kommunen styr på lång sikt och på kort sikt och hur mål och vision hänger ihop.

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder.

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna och detta är formulerat i *tre strategiska mål* under rubriken *effektiv organisation* som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi
- Systematisk kvalitetsutveckling

Huddinges kärnvärden

Kärnvärdena är den värdegrund som Huddinge vilar på; både nu och i framtiden. Dessa kärnvärden fungerar som ledstjärnor för alla verksamheter och individer som verkar i kommunen.

Huddinge ska stå för:

Mod – betyder att vi vågar ta för oss, ta nya vägar och ta ställning i viktiga frågor.

Omtänksamhet – betyder att vi bryr oss om människor, besökare, företagarna och natur.

Driv – betyder att vi kraftfullt driver utvecklingen framåt och att vi tar en ledande roll i regionen.

Mångfald – betyder att vi tar tillvara på variation och omväxling i miljöer, invånare, medarbetare och utbud. Vi vill utnyttja potentialen i mångfalden och skapa ett rikt och flexibelt samhälle.

Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Visionen att Huddinge ska vara en av de tre populäraste kommunerna i länet att bo, besöka och verka i ställer stora krav på våra verksamheter. För att sträva mot visionen måste vi utföra våra uppdrag mycket bra, tåla jämförelser med andra kommuner i länet samt

bemöta invånare och företag på ett positivt och professionellt sätt. Arbetet med att sträva mot visionen kräver engagemang och uthållighet från medarbetare och verksamheter.

Hållbart Huddinge 2030

Det här är en ögonblicksbild av Huddinge år 2030 som i sin tur återger en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid. Genom ett strategiskt arbete med de årliga mål, medel och uppdrag som återfinns i resterande Mål och budget kan vi på sikt nå de målsättningar som beskrivs i följande avsnitt och genom det verkar vi för att nå visionen om att vara en av de tre mest populära kommunerna i länet. Texten är skriven för att hålla över tid och målsättningarna kommer att utvärderas, samt vid behov revideras, en gång per mandatperiod.

Kapitlet beskriver de prioriteringar som ligger till grund för Huddinge kommuns ställningstaganden i frågor som rör hållbar utveckling och för andra aktörer att inspireras av och förhålla sig till. Ambitionerna som uttrycks tar avstamp i de frågor som kommunen har rådighet över. Rådigheten finns i och över den egna organisationen, i det direkta mötet med de som verkar och bor i kommunen men också i attitydpåverkande arbete gentemot intressenter och med aktörer inom kommunen, i regional samverkan med mera.

Vad är hållbar utveckling och varför är det viktigt?

Ett hållbart samhälle behöver formas där långsiktig hänsyn tas till ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter i planering, beslut och genomförande. Hållbar utveckling innebär en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Utvecklingen i världen påverkar Huddinges situation, och den lokala utvecklingen i kommunen bidrar till det globala läget. Vi har ansvar för att inom vårt geografiska område och mandat verka för ett hållbart Huddinge i en hållbar värld.

För att producera en ökad välfärd i ett hållbart samhälle krävs att hänsyn tas till de ekonomiska, sociala och ekologiska perspektiven i alla beslut och att de målkonflikter som finns inbyggda i hållbarhetsbegreppet lyfts fram i beslutsunderlagen för att möjliggöra medvetna politiska avvägningar. Den hållbara utvecklingen är beroende av människors kunskap, kreativitet och deltagande, men det måste också finnas en insikt om att hållbarhetsarbete tar tid, kräver målmedvetenhet och prioriteringar liksom tvärssektoriellt samarbete. För att klara av ambitionerna är de kärnvärden som Hud-

dinge står för – Mod, Omtänksamhet, Driv och Mångfald avgörande.

Gemensam framtid år 2030

Befolkningen uppgår år 2030 till 2,6 miljoner i Stockholmsregionen och Södertörns kommunerna har tillsammans en dryg halv miljon invånare, varav cirka 145 000 bor i Huddinge¹. Jämfört med de flesta andra kommuner är befolkningen i Huddinge ung.

Huddinge är en av de tre mest populära kommunerna i Storstockholm att bo och verka i samt besöka. Huddinge har kommit långt i arbetet för ett hållbart samhälle och tillhör en av de ledande kommunerna i landet. Huddinge är som en kommun i Storstockholm en del av Europas mest attraktiva storstadsregion.

Ansvar för naturresurser²

2030 närmar vi oss målet om att det ekologiska fotavtrycket är lika med ett jordklot³. Huddinges bidrag till de negativa miljö- och klimatförändringarna minskar kontinuerligt. Växthusgasutsläppen per invånare minskar till följd av en medveten konsumtion, låg fossil energianvändning och hållbara transporter. Den välfungerande kollektivtrafiken samt de utbyggda och trygga gång- och cykelvägarna är en viktig faktor bakom denna utveckling.

Exploatering och bostadsbyggande sker i första hand i och i anslutning till områden med goda infrastruktur- och kollektivtrafiklägen. Genom en väletablerad planeringsprocess är Huddinge ett samhälle med en effektiv markanvändning där hållbarhet ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv gynnas.

Nya bostäder byggs med lösningar som skapar energieffektivitet och med miljöanpassade och giftfria material. Den elenergi och fjärrvärme som används i befintligt bestånd är utan fossila inslag. De drivmedel som används i gods- och persontransporter är även de näst intill fossilfria genom användning av ny miljöteknik och utbyggd infrastruktur som ger möjlighet till alternativa drivmedel.

¹ Siffrorna är hämtade från TMR-Tillväxt, miljö och regionplanering och Huddinge kommuns befolkningsstatistik

² Målet kommer att ses över i samband med framtagandet av det nya miljöprogrammet

³ Ekologiskt fotavtryck är en mätning av den jord- och vattenyta en person tar i anspråk för det som denne konsumerar och för det avfall som måste tas om hand. Ett jordklot, eller 1,8 globala hektar/invånare, är värdet för global miljömässig hållbarhet.

Luften är sedan länge så gott som fri från luftföroreningar då transporterna är rena och industriprocesserna släpper ut allt färre hälsovådliga ämnen.

Konsumtionen i Huddinge är hållbar genom en stor medvetenhet bland invånarna. Vid samtliga kommunala inköp och upphandlingar ställs höga sociala och miljömässiga krav. En dominerande del av alla livsmedel inom den kommunala organisationen är ekologiska och måltiderna planeras utifrån ambitionen att minimera livsmedlens miljö- och klimatpåverkan.

Den kommunala organisationen arbetar för ökad återvinning och energiutvinning i enlighet med EU:s avfallsstrappa och möjliggör för invånarna att sortera sitt avfall för återvinning och lämna återbruk. Den hållbara konsumtionen medför dessutom att avfallet är begränsat.

Huddinge värnar om naturreservaten, de gröna kilarna, sjöar och vattendrag samt utvecklar funktionella parker och sammanhängande grönområden för att stärka de gröna banden. Kommunen har natur- och grönområden kännetecknade av biologisk mångfald med myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. Huddinges sjöar och vattendrag har sedan länge nått miljö kvalitetsnormerna för god ekologisk och kemisk status. Detta har skett genom ett strukturerat arbete med åtgärder för dagvatten, utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp, åtgärder av brister i befintligt vatten- och avloppssystem samt arbetet med enskilda avlopp.

Huddinges dricksvatten är av utmärkt kvalitet och uttaget är lägre än nybildat dricksvatten. Risken för smittspridning är liten genom god beredskap och tryggade vattentäkter.

Mått	Senaste mätning	Mål 2030
Ekologiskt fotavtryck/invånare och år	5,47 globala hektar	3,5 globala hektar
Koldioxidavtryck/invånare och år ⁴	10,2 ton	4 ton
Andel sjöar som uppfyller god ekologisk resp. god kemisk status	45 % resp. 0 %	100 %
Skyddad natur	37 %	Bibehålla

⁴ Koldioxidavtryck är en mätning av den totala mängden koldioxid en person producerar genom sina levnadsvanor.

Gemenskap och delaktighet i samhällslivet

I de allmänna valen är valdeltagandet högt. Det sociala kapitalet är stort och invånarna har förtroende för kommunen och varandra.

Unga är intresserade av samhällsfrågor och har tillit till samhällets institutioner. Många är aktiva i den medborgardialog Huddinge har initierat som ett komplement till den representativa demokratin. Kommunens delaktighetsarbete ses som ett föredöme av andra kommuner.

De förtroendevalda kan kombinera sitt politiska uppdrag med yrkes- och privatlivet bland annat genom den moderna kommunikationsteknik som Huddinges kommunala organisation arbetar med.

Den verksamhet kommunen ansvarar för är anpassad till invånarnas och näringslivets varierande behov, önskemål och förutsättningar. Valfrihet är en självklarhet. Verksamheten utvecklas hela tiden genom ny teknik, olika brukarråd, enkäter och kundvalssystem.

Samverkan inom regionen med andra kommuner och aktörer är utbredd. Likaså är samverkan med det civila samhället en viktig del av vårt demokratiska system vilket ger invånarna stor påverkan på det offentliga uppdraget.

Människor ges likvärdiga möjligheter oavsett förutsättningar och olikheter beaktas som berikande. Kommunens personal på alla nivåer återspeglar befolkningens sammansättning. Jämställdhetsarbetet har lett till att kvinnor och män delar makt, resurser, trygghet och frihet mer jämlikt.

Då behovet av flerspråkighet och interkulturell kompetens blivit en konkurrensfördel i en allt mer globaliserad värld tas tidigare delvis outnyttjade kompetenser nu tillvara. Det diversifierade näringslivet bidrar till att det finns sysselsättning åt Huddingeborna, oavsett bakgrund eller utbildningsnivå. Det finns en god beredskap inom kommunen för dem som behöver anpassad sysselsättning. Alla människors resurser tas tillvara.

Ett stort utbud av mötesplatser och ett rikt föreningsliv skänker inte bara glädje och kunskap till medlemmarna, utan fyller också en viktig samhällsfunktion genom att bidra till ökat förtroende och starkare tillit mellan invånarna.

Mått	Senaste mätning	Mål 2030
Valdeltagande i val till kommunfullmäktige	77,7 %	85 %
Fördelning av förtroendevalda i KF utifrån kön, ålder och geografiskt område	55 % män/ 44 % kvinnor	Kön: 50/50 % Övrigt: <10 % över/underrep
Andelen som tycker att man i allmänhet kan lita på de flesta människor	79,5 %	87 %
Invånarnas förtroende för kommunen (index 0-100)	49	60

Attraktiva bostadsområden

De nya regionala stadskärnorna är viktiga för Huddinge och hela Stockholmsregionen. Flemingsberg och Kungens kurva har stadsmässiga kvalitéer där bostäder, arbetsplatser, service och aktiviteter koncentreras. Det ökande antalet nystartade, växande och inflyttade företag bidrar till en förbättrad tillgång på arbetsplatser. Detta tillsammans med närhet till kvalificerad utbildning liksom inbjudande, hälsosamma boendemiljöer och service av olika slag gör att resandet mellan stadskärnorna i regionen har ökat. Det senare underlättas av utbyggda kollektiva kommunikationer. Närheten främjar social samvaro samtidigt som resor kan ske på ett hållbart sätt.

Att bebyggelsen är koncentrerad till de regionala stadskärnorna betyder också att naturområden och gröna kilar värnas, även om en försiktig exploatering görs i grönområden i nära anslutning till befintlig bebyggelse. Markfördelningen prioriteras utifrån principer om hållbart byggande och byggande i orörd natur sker enligt principen om ekologisk kompensation.

Ny-, om- och tillbyggnation är energieffektiv och miljöanpassad vilket ger liten miljö- och klimatpåverkan. I det fall Spårväg syd och Tvärförbindelse Södertörn genomförs på ett sätt som optimerar bostadsbyggandet kan detsamma dubblas upp till 20 000 fram till 2030 under förutsättning att det finns en efterfrågan på nyproducerade bostäder i den omfattningen. Boendemiljöerna består av olika upplåtelseformer och bostadstyper med gemensamma mötesplatser, men också av stor funktionsblandning med arbetsplatser och service.

Alla delar av Huddinge upplevs som lockande dit människor väljer att flytta och bo kvar. Bostadsområdena är trygga och sammanhållningen god. Boendet,

och den offentliga miljö som omgärdar det, är utformade för att ge en lugn och trygg utemiljö.

Mått	Senaste mätning	Mål 2030
Antalet bostäder och arbetsplatser som tillkommer mellan 2013 och 2030	-	*
Färmedelsfördelning: Bil, kollektivtrafik, gång, cykel	45 %, 25 %, 20 %, 5 %	Andelen K-, G- och C-resor ska öka
Andel invånare som har max 300 meter till ett grönområde större än 1000 m2 respektive 800 meter gångavstånd till ett grönområde som är större än 5 ha	98 % 88 %	Bevara Bevara
Invånare som trivs mycket bra i sitt bostadsområde	58	65
- Vårby (lägst)	24	
- Stuvsta-Snättringe (högst)	74	
Invånarnas betyg på hur de bedömer Huddinge som en plats att leva och bo på (index 1–100)	61	78
Invånarnas betyg på hur de bedömer de kommunala verksamheterna (index 1–100)	59	69

*Frågan om målsättning hanteras i Översiktsplanen

God utbildning och kreativt näringsliv

Alla barn och ungdomar i Huddinge har likvärdiga möjligheter att nå målen i skolan. Flerspråkighet och digitalisering bejakas i undervisningen eftersom det är en merit i en globaliserad värld. Utbildningsnivån i Huddinge ligger över snittet i länet.

Genom att skolan har en pedagogik som främjar möjlighetstänkande och problemlösning, ges förutsättningar för en kompetensförsörjning som passar det globala samhället. Skolan har också en stark inriktning på entreprenörskap och stärker förmågor som är viktiga för ett innovativt näringsliv. Det är en bidragande faktor till att Huddingeborna själva skapar arbetsmöjligheter genom att starta företag

Huddinge är en av kommunerna med lägst arbetslöshet i landet. Det kunskapsintensiva näringslivet är dominerande samtidigt som servicesektorn också expanderar och skapar många arbetstillfällen. Markanvändningen styrs för att prioritera etablering och utveckling av företag inom tjänste- och kunskapssektorn. Kommunen verkar på olika sätt för att företag som verkar i Hud-

dinge ska ha ett aktivt arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor.

Kommunen är attraktiv för kvalificerad arbetskraft och drar fördel av den högre utbildning och forskning som framför allt finns i Flemingsberg. Flemingsberg är en sammanhängande stadsbygd med funktionsblandad bebyggelse, ett av Stockholmsregionens mest betydelsefulla centrum för vård, utbildning, rättsväsende, forskning, kunskapsintensivt näringsliv och nyföretagande. Den regionala kärnan är en urban stadsmiljö med ett rikt utbud av handel, restauranger och kultur och därför ett eftertraktat bostadsområde med internationell prägel.

Kungens kurva-Skärholmen-Vårby är en levande stadsmiljö med en mix av bostäder, handel, arbete, kultur och rekreation. Kungens kurva-Skärholmen är Nordens största handelsområde. Förbifart Stockholm, Tvärförbindelse Södertörn och Spårväg Syd gör Flemingsberg och Kungens kurva lättillgängliga.

Mått	Senaste mätning	Mål 2030
Ökning av antalet företag respektive sysselsatta i branscherna J+K+L+M+N ⁵ (SNI)	3 040 4 589	Fördubbling Fördubbling
Arbetsplatskvot ⁶	0,89	1,0
Andelen av befolkningen som uppger att de planerar att absolut eller kanske starta ett eget företag	19 %	25 %
Förvärvsfrekvens 20-64 år (i jämförelse med länet)	77,1 % (80,3 %)	80 %
Andelen invånare med eftergymnasial utbildning (i jämförelse med länet)	21,1 % (27,3 %)	35 %

Rik fritid och god hälsa

Folkhälsan i Huddinge är god och jämnt fördelad. Förklaringar till en god folkhälsa är flera: Det strategiska och strukturerade miljöarbetet bidrar till att de negativa hälsoeffekterna kopplade till vår miljöpåverkan, till exempel hälsovådliga partiklar i luften, minskar stadigt.

⁵ Motsvarar följande branscher: Information och kommunikation, Finans- och försäkringsverksamhet, Fastighetsverksamhet, Företagstjänster, juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. SNI: Svensk Näringslivsindelning

⁶ Antal arbetstillfällen i relation till antalet förvärvsarbetande

Huddinge har en rik natur och en variation i naturupplevelser lockar många till vistelser i såväl parker, tätortsnära naturområden som i skogen. Naturområdena är tillgängliga och välkända och besöks av både Huddingebor, invånare i regionen men även av personer från övriga landet och utländska turister.

Utbudet av fritidsaktiviteter är brett och diversifierat. Tillgängliga rekreationsområden, idrottsanläggningar, lekplatser och tillgång till bostadsnära aktivitetsytor för spontanidrott är tillsammans med föreningslivet viktiga grundstenar i bygget av ett hälsosamt Huddinge. Vi underlättar och stimulerar människor att gå och cykla genom trygga gång- och cykelvägar.

Kulturen är viktig för den sociala sammanhållningen. Utöver att ge identitet, underhålla och skapa debatt är kulturen också ett bidrag till ett friskare liv. Mötesplatser och ett rikt kulturliv är viktiga inslag i de regionala stadskärnorna.

Kommunens verksamheter erbjuder god mat i trevliga och lugna miljöer samt har höga ambitioner avseende fysisk aktivitet och friskvård. Detta förbättrar barns och ungdomars kondition och hälsa och rustar dem med vanor och kunskaper som underlättar ett fortsatt hälsosamt liv. Detta främjar också ett långt och aktivt liv för Huddinges äldre.

Berörda instanser, inom kommunorganisationen och med andra, samverkar obehindrat för att främja barns och ungdomars livsvillkor.

Kommunens förebyggande arbete och ökade tillsynsverksamhet ska leda till att användandet av tobak, alkohol och narkotika bland unga är obefintligt och att missbruk av alkohol, dopning och narkotika bland vuxna har minskat.

Mått	Senaste mätning	Mål 2030
Invånarnas betyg på tillgången till parker, grönområden och naturen (betyg 0-10)	7,5	8,0
Andelen vuxna respektive ungdomar som skattar sin hälsa som god eller mycket god (Unga: index 1-100)	71 61	75 75
Invånarnas betyg på tillgången till kulturevenemang (betyg 0-10)	5,9	6,4
Andel ungdomar i åk 9 som provat alkohol respektive narkotika	A: 58 % N: 8 %	A: 35 % N: 3 %

Mål för Huddinge

Huddinge kommun har fem övergripande mål:

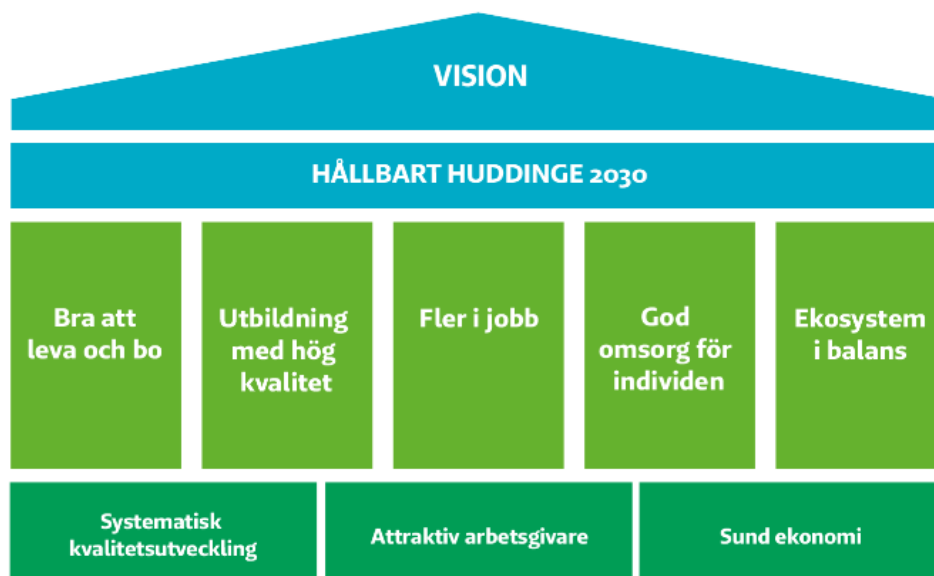
- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

Till dessa fem övergripande mål tillkommer tre strategiska mål: *systematisk kvalitetsutveckling, attraktiv arbetsgivare och sund ekonomi*. Framgång i arbetet med dessa är avgörande för att de fem övergripande målen ska kunna nås.

För att nå de övergripande målen behöver vi en tydlig styrning på kort sikt, den utgörs av uppföljningsbara delmål. Målbilden bryts längre fram i dokumentet ner i delmål med mått och resultat för var och ett av målen.

Alla mål ska analyseras utifrån ett jämlikhetsperspektiv, det vill säga en analys ska göras vad gäller eventuella skillnader mellan områden, kön och ålder. Om möjligt ska resultat även analyseras i relation till övriga kommuner i länet. Barn och unga står särskilt i fokus.

Delmålen blir i nästa steg nämndmål för de nämnder som är berörda. För att nämnderna ska kunna styra sin verksamhet effektivt har de även möjligheten att lägga till egna nämndmål. Alla nämnder har på motsvarande sätt i sina verksamhetsplaner nämndens mål, mått och resultat, som tas fram med utgångspunkt i kommunens mål och mått. Nämnden tar fram mått och resultat för varje delmål.

Särskilt prioriterat 2019

Kommunens viktigaste uppgift är att ge kommuninvånarna service med hög kvalitet. Utgångspunkten i Mål och budget 2019 är att tydligt fokusera på kärnverksamheten. Samtliga utvecklingsåtaganden som är särskilt prioriterade ska leda till att resurser frigörs till kärnverksamheten. Konkret innebär det till exempel att lärarna ska få fokusera på undervisningen och förskolepedagogerna på barns trygghet och utveckling. Anställda inom äldreomsorgen ska få fokusera på att ge god omsorg etc. Kommunen ska arbeta långsiktigt med förebyggande arbete inom våra verksamheter och fokusera på att finna smartare lösningar för drift av vägar, parker och idrottsanläggningar, samt åtgärder som effektivare minskar klimatpåverkan samtidigt som de sänker kostnaderna. Digitalisering, ökat samarbete och jämförelser med andra kommuner och aktörer är viktiga utgångspunkter i strävan efter att hitta bästa lösningarna för kvalitetsutveckling och kostnadseffektivitet i kommunens arbete.

Under 2019 ska tydliga steg tas för att ge fristående aktörer möjlighet att vara med och utveckla våra skattefinansierade verksamheter. Huddinge kommun ska aktivt konkurrenspröva sina verksamheter. Det ska också finnas en tydlig väg in i kommunen när företag eller civilsamhällets aktörer ser möjligheter att effektivisera eller kvalitetsutveckla kommunens verksamheter genom konkurrensprövning.

Bra att leva och bo

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Planera och genomföra samhällsbyggnadsprojekt i anslutning till Spårväg syd och Tvärförbindelse Södertörn. Utbyggd samhällsservice som förskolor, skolor och äldreboenden ska ges samma prioritet som bostäder och arbetsplatser. Utgångspunkten är att alla nya exploateringsprojekt ska bära sina kostnader. Det krävs ett affärsmässigt förhållningssätt i kommunens planering samt att kostnadsutvecklingen nog följs upp för att investeringsramarna ska hållas nere.

Kostnadsutvecklingen för lokaler för offentligt finansierad service ska dämpas samtidigt som förskolor, skolor och äldreboenden ska byggas ut i takt med behoven. Ett aktivt och strukturerat arbete för att ge fler privata aktörer möjlighet att bygga och driva offentligt finansierad verksamhet ska genomföras. Hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas av en fristående aktör. Huddinge Samhällsfastigheter AB ska bygga kvalitativa lokaler till låga kostnader. Ett särskilt fokus ska också läggas på de långsiktiga kostnaderna för att förvalta och underhålla fastigheter. Särskilda satsningar på upprustning och underhåll av vägar ska göras.

Kommunen har gjort och kommer att göra stora investeringar i verksamhetslokaler. Verksamheterna ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler. Dessa ska utnyttjas effektivt så att inga lokaler står tomma eller endast delvis utnyttjas. Kommunens lokaler ska samutnyttjas i högre utsträckning och göras tillgängliga för bokning av invånare och organisationer.

ETAPPMÅL 2019

Driften av utemiljöer ska samordnas mellan kommunen, Huge Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB. Samtliga lokaler ska inventeras för att till-

gängliggöras och öka samutnyttjandet.

En ny intern hyresmodell som skapar ett samordnat och effektivt lokalutnyttjande ska införas.

För att skapa bättre ekonomiska förutsättningar vid uppstart av nya förskolor och skolor, oavsett regi, ska en ersättningsmodell för nyetableringar tas fram och implementeras.

En förutsättning för att Huddinge ska upplevas som en av de tre mest populära kommunerna i Stockholms län att bo i är att invånarna är nöjda med att leva i kommunen och med den verksamhet som kommunen bedriver.

Strategisk inriktning för samhällsplaneringen

Huddinges befolkning har ökat varje år under en lång tid och den väntas öka även i framtiden. Ökningen beror både på ett positivt födelsenetto och på en hög inflyttning. Under den kommande tioårsperioden kommer även nybyggnationen ha en markant påverkan på såväl befolkningsutveckling som befolkningsstruktur.

Kommunen har genom Sverigeförhandlingen åtagit sig att bygga 18 500 bostäder i anslutning till Spårväg syd. Samtidigt ska hela kommunen ha en positiv utveckling. Det innebär att kommunen behöver fortsätta planera för en expansiv befolkningsutveckling. Nya bostadsprojekt ska främst tillkomma i Spårväg syds influensområde, det vill säga Flemingsberg, Glömsta, den nya stadsdelen Loviseberg, Vårby, Kungens kurva/Segeltorp, samt centrala Huddinge. I dessa områden finns goda förutsättningar för att skapa levande stadsmiljöer, prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik samt funktionsblandning. Parallellt med detta ska pågående och beslutade planer förverkligas i kommunens alla geografiska områden. När kommunen växer ska det ske på ett ansvarsfullt sätt; utgångspunkten är att kombinera en ekonomisk tillväxt med att miljön främjas och unika naturvärden bevaras. För att åstadkomma detta hållbara samhälle är det viktigt att den offentligt finansierade och kommersiella servicen byggs ut i takt med bostadsbyggandet, samt att det skapas förutsättningar för fler arbetsplatser.

Kommunen behöver arbeta målmedvetet för att etablera en konkurrenskraftig kontors- och konferensmarknad i kommunens utvecklingsområden. Flemings-

berg har potential att attrahera en stor mängd kontorsarbetsplatser.

Kommunen behöver också fortsätta arbeta för en bra kollektivtrafik och urbana stadskvaliteter så som ett stort utbud av service och mötesplatser. Det är de faktorer som har störst betydelse för betalningsviljan för såväl bostäder som lokaler.

Parallellt med ett ökat fokus på antalet tillkommande bostäder är det viktigt att hitta arbetssätt och reglering av genomförandet som innebär att kvaliteter enligt Översiktsplan 2030 och andra styrande dokument kan upprätthållas. Det finns många motstående intressen när en tät bebyggelsestruktur planeras och det är därför viktigt att lyfta och hantera målkonflikter så tidigt i processen som möjligt för att underlätta kommande planering. Metoder för att hantera målkonflikter behöver utvecklas för att arbetet inom samhällsbyggnadsprocessen ska kunna ske målstyrt, effektivt och fokuserat. Utifrån aktualitetsprövningen av översiktsplanen ska utredningar och tillägg ska genomföras för att öka tillämpningen.

De övergripande förutsättningarna utifrån översiktsplanen behöver preciseras i arbetet med den kommungemensamma processen för samhällsplanering. Arbetet behöver ske samordnat inom kommunen, bland annat för att säkerställa möjligheten att tillhandahålla utrymmen för offentligt finansierad service på lång sikt. För de områden som förväntas växa mest tas geografiska utvecklingsplaner fram för att kunna planera utvecklingsområdenas fysiska strukturer samt se till att det finns plats för alla behov utifrån översiktsplanens inriktning. En långsiktig planering för att alla funktioner som bostäder, arbetsplatser, offentligt finansierad service, parker/grönområden, kultur, mötesplatser med mera kan inrymmas måste ske. Nya former för att samverka med byggherrar behöver också utvecklas. För att uppfylla översiktsplanen har fyra utvecklingsplaner initierats under 2018 och arbetet fortgår med dessa under 2019. Under 2019 ska en utvecklingsplan för centrala Skogås påbörjas.

Huddinge är idag en attraktiv kommun för bostadsbyggande och etablering av verksamheter och marknadsförutsättningarna förväntas vara fortsatt goda, även om en avmattning kan märkas. För att minska effekterna av kommande variationer i konjunkturen och behålla investerarens intresse är det särskilt prioriterat att få igång byggnationer i Flemingsberg, centrala Huddinge och Kungens kurva. Huddinges kvaliteter och vision

behöver marknadsföras. Marknadsföring enligt framtagna marknadsföringsplan har påbörjats. Detta arbete behöver fortsätta. Uthållighet och långsiktighet i marknadsföringen är en förutsättning för att Huddinge ska vara framgångsrik med varierande marknadssituation och med en stark konkurrens i regionen.

Samhällsbyggandet behöver ske på ett hållbart sätt och hänsyn tas till ekosystemens ramar. Genom att ta till vara på effektiva dagvattenlösningar åstadkoms en rening och minskning av vattenflödena, samtidigt som stadsmiljön får nya kvaliteter. Vid ny- och ombyggnation är inriktningen i miljöprogrammet att använda ett livscykelperspektiv för att bättre beskriva de långsiktiga konsekvenserna.

Kommunen behöver fortsatt ta ansvar för sin och sin växande befolknings klimatpåverkan. Flera av de frågor som finns under rubriken Ekosystem i balans är kopplade till samhällsplaneringen, till exempel klimatutsläpp, miljökvalitetsnormer och ekosystemtjänster. *Läs mer under Ekosystem i balans.*

Kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska finnas med som en naturlig del i hela samhällsbyggnadsprocessen från planering till genomförande. Det behöver även finnas en beredskap att vid behov åtgärda akuta problem i utemiljön.

För att komma närmare ett socialt hållbart samhälle är det viktigt att sociala aspekter kommer in tidigt i samhällsplaneringen. I Huddinge innebär det att skapa sammanhållning, mötesplatser, jämlikhet, folkhälsa, trygghet och delaktighet när nya områden byggs. I samband med planering av nya bostadsområden är det viktigt att även tillvarata erfarenhet och kunskap vad gäller barn, unga och äldres behov, för att skapa likvärdiga levnadsvillkor. En av de viktigaste åtgärderna för att bryta bostadssegregation och skapa social hållbarhet är att skapa bostadsblandning i alla delar av kommunen och regionen. Metoder och arbetssätt för att integrera social hållbarhet i den strategiska samhällsplaneringen tas fram under 2018 och behöver implementeras under 2019.

Parallellt med utvecklingen av de regionala stadskärnorna i Flemingsberg och Kungens kurva-Skärholmen pågår arbetet med att utveckla den regionala stadskärnan i Haninge och kopplingen till den nya Vegastaden. Området gränsar till Huddinge kommun och är viktigt för utvecklingen i östra Huddinge, inte minst i Länna industriområde och Länna handelsområde. Kommunen

ska aktivt stödja utvecklingen såväl i Länna som i området utmed Tvärförbindelse Södertörns sträckning.

Ökat bostadsbyggande

Antal färdigställda bostäder				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (antal)	218	380	864	784
Inom Spårvägs syds influensområde (antal)				redovisas senare
Varav (%)*				
Småhus	60	47	13	33
Flerbostadshus	40	53	87	67
Hysesrätter			65	
Bostadsätter			35	
Antal bostäder som fått byggstart				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (antal)	1 026	1 479	1 254	438
Varav (%)				
Småhus	16	11	30	61
Flerbostadshus	84	89	70	39

Huddinge har en stor potential att bygga fler bostäder. Förutom de 18 500 bostäder inom Spårväg syds influensområde som kommunen åtagit sig i och med Sverigeförhandlingen fram till 2035 planeras för ytterligare bostäder utanför influensområdet. Kommunen ska ha planberedskap för totalt 20 000 bostäder i kommunen fram till 2030.

Huddinge ska erbjuda ett varierat utbud av bostäder med olika upplåtelseformer och bostadstyper i alla delar av kommunen. Vid all nybebyggelse är det viktigt att ta tillvara möjligheterna att förstärka platsens kvaliteter. Nära bostäderna ska det finnas en väl utbyggd kommunal service, lättillgänglig kollektivtrafik, grönområden och parker, butiker, varierade mötesplatser och arbetsplatser.

Kommunstyrelsen behöver arbeta mer aktivt med markfrågor och verka för att det som planeras också genomförs. Det ska ske genom bevakning och genomförande av strategiska markförvärv och med tidsbegränsade markanvisningar med sanktioner om exploatering inte genomförs. Tomter för offentligt finansierad verksamhet ska avsättas tidigt i planeringsprocessen.

Med en omfattande bostadsproduktion är det viktigt att även tillhandahålla särskilda boenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL) och bostättningslagen. Plane-

ringen både för särskilda boenden och för mottagande av de nyanlända måste ha ett långsiktigt och hållbart perspektiv.

Förbättrad infrastruktur

Andel invånare som har max 500 m gångavstånd till kollektivtrafikhållplats med en turtäthet på 20 minuter eller bättre i rusningstid				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	82	86	84	84
Betygsindex för invånare som är nöjda med kommunikationerna i kommunen				
	2011	2013	2015	2017
Totalt (Index 1-100)	67	69	67	66
Kvinnor	68	70	68	65
Män	66	68	66	66
Ranking i länet	8/17	7/12	8/21	9/19
Sammanhängande cykelstråk som följer cykelplanens utformning				
	2014	2015	2016	2017
Antal kilometer				8,7
Andel med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s				
	2014	2015	2016	2017
Hushåll (%)	64	82	85	
Arbetsställen (%)	57	70	73	

Goda kommunikationer och bra infrastruktur är avgörande för att Huddinge kommun ska kunna bygga ett hållbart samhälle med ett stort antal bostäder, arbetsplatser och samhällsservice. Kommunen ska upprätthålla och utveckla den egna infrastrukturen samt bevaka och medverka i statlig och regional planering.

Enligt Huddinge kommuns trafikstrategi ska gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras och vara utgångspunkt vid all planering och tas i beaktande vid samtliga infrastrukturprojekt. Huddinges cykelnät är i behov av upprustning och cykelplanen pekar ut inriktningen för vilka stråk som ska genomföras för att skapa bättre förutsättningar för cykeltrafik i hela kommunen. Genom avtalet med staten i Sverigeförhandlingen har kommunen erhållit medfinansiering för ett stort antal cykelvägar enligt cykelplanen samt cykelgarage i ett framtida resecentrum i Flemingsberg. Möjligheten att kunna cykla året runt ska förbättras med nya metoder för underhåll på utvalda stråk. Utbudet av kommunikationer i Huddinge ska vara anpassat efter resandebehov och underlätta för personer att välja att åka kollektivt, cykla eller gå samtidigt som det skapar utrymme

för dem som är beroende av bilen. I det lokala vägnätet ska fokus ligga på trafiksäkerhet, framkomlighet, tillgänglighet och miljö. Övergångställen och busshållplatser ska systematiskt tillgänglighetsanpassas i hela kommunen. Underhållet av gator och vägar ska förbättras så att alla invånare ska kunna röra sig fritt utomhus. Utifrån beläggningsplanen görs en särskild satsning på en högre investeringsnivå. Driftskostnader ska alltid beaktas vid investeringar och insatser som långsiktigt kan minska driftskostnaderna ska prioriteras.

Huddinge ska vara pådrivande i att statlig och regional infrastruktur planeras och genomförs. Särskilt viktiga satsningar är Spårväg syd och Tvärförbindelse Södertörn. Kommunen ska verka för en tidigareläggning av Spårväg syd.

För att kunna nå målen i utvecklingsprogrammet för Flemingsberg behövs även andra statliga och regionala investeringar. Kommunen ska aktivt delta i planering för att ta fram underlag för finansiering av kommande statliga infrastruktur och ny knutpunkt i ett resecentrum.

Utbyggd samhällsservice i takt med bostadsbyggandet

Andelen som fått sitt förstahandsval	2014	2015	2016	2017
Förskolan (kommunala och fristående)	56	69 ¹	81	82
Kommunala grundskolor	81	82	81	81
Gymnasiet (kommunala och fristående skolor i hela länet)	71	73	63	67

¹ Förskolan ändrade sina ansökningsregler 2015 till tre möjliga önskemål. Får man något av de tre önskemålen räknas detta som att man fått sitt förstahandsval.

En hög ambition i bostadsbyggandet förutsätter en god planering av offentligt finansierad verksamhet, som skolor, förskolor och äldreboenden, som möter kommuninvånarnas behov. För att finansiera de investeringar i nya lokaler som krävs i och med en kraftigt ökad befolkningstillväxt ska externa aktörer beredas möjlighet att vara med och bygga för framtidens Huddinge.

Kommunens mål är att fler föräldrar, barn och elever ska få sitt förstahandsval tillgodosett i förskola och grundskola. Ambitionen är att barn och yngre elever ska ha nära till sin förskola och skola, vilket kan vara en svårighet idag eftersom tillgången på förskole- och grundskoleplatser ser olika utom inom olika delar i

kommunen. Behovet av förskole- och grundskoleplatser är redan idag stort och ökar i takt med att Huddinge växer. Detta betyder att takten för att bygga fler lokaler behöver trappas upp och mark reserveras i tidiga skeden av den fysiska planeringen för detta ändamål. Den gemensamma gymnasieregionen skapar förutsättningar för att gymnasieelever ska kunna få sitt förstahandsval tillgodosett. Antalet 16-19 åringar kommer att öka både i Huddinge och i regionen. Huddinge kommun har därför beslutat att starta Widerströmska gymnasiet i Flemingsberg med 500 platser till höstterminen 2019.

Kommunens nämnd- och förvaltningsövergripande planering av samhällsbyggande och lokalförsörjning behöver fortsätta att utvecklas. För en effektiv och träffsäker planering är det särskilt viktigt att alla verksamheter tar fram tematiska strategier som underlag för behovsbedömning och lokalplanering.

Samarbete mellan kommunens alla nämnder är viktigt för att möjliggöra optimalt nyttjande av kommunens befintliga lokaler för såväl kommunens egna verksamheter som föreningslivet. Vid all planering av nya lokaler och anläggningar bör frågan om samlokalisering och samnyttjande för kommunens olika verksamheter, föreningsliv m.m. säkras. Lokaler ska byggas för att möjliggöra en flexibel användning. Detta är särskilt viktigt i de områden där många bostäder förväntas byggas på kort tid och demografin kommer att ändras över tid.

Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet

Andel invånare som ofta promenerar på leder i skogen eller motionerar på elljusspår	2011	2014	2016	2018
Totalt (%)	32,5	34,5	34	*
Kvinnor	34,6	30,9	36	
Män	29,2	37,7	32	
Invånarnas bedömning av kulturutbudet	2011	2013	2015	2017
Totalt (Index 1-100)	59	61	62	61
Kvinnor	62	62	63	65
Män	55	60	61	57
Ranking i länet	5/18	2/20	5/20	7/19

Invånarnas bedömning av idrott- och motionsanläggningar				
Totalt (Index 1-100)	58	61	63	65
Kvinnor	62	61	63	64
Män	62	61	63	65
Ranking i länet	7/18	4/19	4/20	4/19
Antal besök på biblioteken				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (tusental)	442	404	387	367

* Nästa mätning 2018

Våra naturskyddsområden, som utgör en tredjedel av kommunens yta, erbjuder många möjligheter för den natur- och fritidsintresserade, till exempel att promenera på leder i skogen eller att motionera på elljusspår. För att ge jämlika möjligheter för alla invånare att delta i friluftslivet behövs hög tillgänglighet till naturområden. Huddinge ska fortsatt vara bästa friluftskommun i länet.

Kommunen har under flera år investerat i nya lekplatser, parker och utemiljöer för att skapa attraktiva mötesplatser för invånarna. Under 2019 fortsätter investeringarna då bland annat Härbreparken, Stortorpsparken, Rosendalsparken, Gula gången och Sjödalsparken planeras att rustas upp.

Kommunen behöver se över möjligheten till alternativa intäktskällor för att kunna genomföra satsningar på till exempel parker, badplatser och naturstigar. För att kunna tillgodogöra sig nya intäktsströmmar ska pilotprojekt och ett systematiskt arbetssätt utvecklas som bidrar till ökad delaktighet och engagemang från invånare och företag i kommunen.

Tillgång till kulturarvet är en rättighet för alla. Att både få uppleva och vara en del av det ger oss möjligheten till ett livslångt lärande. Huddinge kommun har ett stort antal värdefulla kulturmiljöer och platser fungerar som länk mellan historien, nutiden och framtiden och ska göras tillgängligt för alla Huddingebor

Ett rikt kulturliv bidrar till att stärka invånarnas känsla av samhörighet och behövs för att attrahera företag och arbetsplatser till kommunen. De lokalt förankrade kultur- och hembygdsföreningar som finns i kommunen spelar en viktig roll. Samtidigt behövs kulturverksamheter som riktar sig till alla invånare samt till de som besöker eller arbetar i kommunen. Här fyller bland annat Fullersta gård, Barnkonsten och ett eventuellt framtida kulturhus en viktig funktion. I den översiktliga planeringen ska behov av kulturutbud bedömas ur

ett brett perspektiv med utgångspunkten att det ska finnas både kommunala och privata aktörer.

Biblioteken ska komplettera varandra för att gemensamt kunna erbjuda alla invånare mångfacetterade bibliotekstjänster av hög kvalitet och bildning genom hela livet. Biblioteken ska arbeta läsfrämjande och språkutvecklande, inspirera och stimulera till kulturupplevelser och personlig utveckling. Det lokala folkbibliotek fungerar då som stöd och hjälp vad gäller e-service, samhällsservice och samhällsinformation och är en gränsöverskridande mötesplats. Försöket med Meröppet bibliotek i Segeltorp ska utvärderas för att se om det kan vara lämpligt på fler av kommunens bibliotek.

Förenings- och idrottslivet bidrar med fritidsaktiviteter av olika slag till Huddingebornas hälsa och välbefinnande men också till känslan av tillhörighet och identitet. En viktig uppgift för kommunen är att säkerställa att idrotten har jämställda förhållanden så att flickor och pojkar får likvärdiga möjligheter att utöva sina fritidsintressen. Mångfald och inkludering är en självklarhet: alla ska ha rätt och möjlighet att idrotta utifrån sina egna förutsättningar.

De idrottsanläggningar och lokaler som kommunen tillhandahåller för föreningslivet ska användas så effektivt som möjligt. Barn och ungas aktiviteter prioriteras genom kostnadsfri utlåning av lokaler och vuxnas aktiviteter subventioneras genom en reducerad taxa.

Kommunens olika idrottsanläggningar inklusive anläggningar för spontanidrott spelar en mycket stor roll. Huddinge behöver samarbeta med närliggande kommuner kring anläggningar i allmänhet, inte minst när det gäller elitverksamhet och mindre vanliga sporter. Alla kommuner kan inte ha alla anläggningar, men i Huddinge måste de vanligaste sporternas anläggningar finnas i tillräcklig utsträckning för att tillgodose barn- och ungdomsverksamhetens behov. Den utredning som genomförts för att bedöma vilket skick som kommunens simhallar har visar på behov av att för framtiden säkra marktillgång för nya simhallar när det inte längre lönar sig att investera i de gamla hallarna. Utredningen av simhallarnas skick som utförts visar på behov av att i närtid hitta en ny lokalisering för Huddingehallen. Övriga simhallar har en längre beräknad livstid och deras framtida lokalisering kommer att utredas i framtagnandet av utvecklingsplaner för områdena.

Mötesplatser för unga kan med fördel samplaneras vid byggnation av nya idrottsanläggningar och skolor.

Utbudet på dessa ska vara attraktivt för både flickor och pojkar. Ungdomar som inte deltar i föreningsdriven avgiftsbelagd verksamhet deltar till stor del i den öppna spontana verksamheten på mötesplatserna, där kultur, idrott och egendrivna ungdomsprojekt ingår.

Kulturskolan har till uppgift att skapa ett livslångt intresse för de estetiska uttrycken genom att ge eleverna verktyg och lust till eget skapande och lärande. Det är därför av vikt att kön minskar så att fler barn och unga ges möjlighet till att utveckla sina konstnärliga färdigheter. Kulturskolans samverkan med andra aktörer breddar utbudet. En ökad samverkan med skolan om tillgång till ändamålsenliga lokaler för dans och teater kan möjliggöra att fler barn och unga får möjlighet att börja på kulturskolan. Det är också viktigt att fortsätta att utveckla Öppen kulturskola genom samarbeten med till exempel mötesplatserna för unga.

Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden

Andel vuxna som trivs mycket bra i sitt bostadsområde				
	2009	2012	2014	2018
Totalt (%)	56	57	58	*
Kvinnor	60	60	60	*
Män	52	54	55	*
Stuvsta-Snättringe	69	73	74	*
Vårby	19	21	24	*
Andel vuxna som upplever sitt område som tryggt kvällstid				
	2012	2014	2018	
Totalt (%)	64	65	*	
Kvinnor	56	55	*	
Män	74	75	*	
Stuvsta-Snättringe	78	83	*	
Vårby	34	39	*	
Andel elever i år 9 som upplever sitt bostadsområde som tryggt på kvällstid				
	2012	2015	2018	
Totalt (%)	81	90**	*	
Flickor	71	84	*	
Pojkar	91	96	*	
Ranking i länet	12/18	***	*	
Segeltorp	88	***	*	
Vårby	66	***	*	

* Mäts nästa gång 2018.

** Ändring av undersökning till Ung livsstil kan ha påverkat ökningen. Det finns inget som tyder på att resultatet ska ha förändrats så mycket över tid som kan förklaras utöver detta.

*** Statistiken finns inte tillgänglig i undersökningen för 2015

Andel elever trygga i sin skola tidigare (år 3-6)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (andel)	92	91	-	92
Flickor	92	91	-	92
Pojkar	93	91	-	92
Andel elever trygga i sin skola senare (år 7-9)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (andel)	89	91	-	90
Flickor	88	91	-	90
Pojkar	92	93	-	92

Den offentliga miljön ska vara trygg och trivsam och de verksamheter som bedrivs i Huddinge kommuns regi ska ske i trygga och säkra lokaler. Huddinge kommun växer vilket ställer stora krav på att planeringen av bostäder, områden och verksamhetslokaler fungerar. Genom samarbete mellan nämnderna ska relevant kunskap fångas upp från olika infallsvinklar och utgångspunkter vilket ger goda förutsättningar för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna skapa trygga och säkra verksamheter och miljöer att vistas i.

Huddinge kommun ska i samverkan med polisen, andra myndigheter och organisationer i samhället öka den upplevda tryggheten samt minska utsattheten för brott. Kommunens samverkan med lokalpolisområde Huddinge och Södertörns brandförsvarsförbund styrs enligt en avsiktsförklaring. Utifrån Program för trygghet och säkerhet 2018-2021 ska det under 2019 tas fram kompletterande mål för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt riktlinjer kring informationssäkerhet.

Varje ny mandatperiod åligger det kommunen att fastställa en plan för hur extraordinära händelser ska hanteras, vilken ska baseras på en ny risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Denna RSA ska 2019 genomföras med andra berörda aktörer i samhället för att öka kommunens krishanteringsförmåga ytterligare.

Under 2019 ska kommunens arbete fortgå med att planera verksamhet för att fullgöra de uppgifter inom det civila försvaret som åligger kommunen. Planeringen för det civila försvaret ska baseras på kommunens krisberedskapsarbete och förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid.

Samverkan med föräldrar och civilsamhälle behöver utvecklas i alla kommundelar. Digitala verktyg ska underlätta för såväl invånare som för kommunens verksamheter att skapa trygga utemiljöer.

Ökad delaktighet

Andel invånare som kan tänka sig att arbeta politiskt i Huddinge kommun				
	2011	2013	2015	2017
Totalt (%)	20	15	15	15
Kvinnor	17	10	13	14
Män	23	20	17	16
Invånarnas förtroende för kommunen				
Totalt (index 1-100)	50	49	48	47
Kvinnor	55	49	51	49
Män	45	48	44	46
Ranking i länet	10/17	6/20	9/21	9/19
Invånarnas möjlighet till påverkan				
Totalt (index 1-100)	41	43	43	41
Kvinnor	44	44	44	41
Män	38	42	41	40
Ranking i länet	11/17	6/20	10/21	10/19

Huddinge kommun ska utveckla arbetet med att göra invånare och brukare mer delaktiga med utgångspunkt från Handbok för delaktighet. Kommunens närvaro i sociala medier och andra digitala kanaler är viktigt.

Kommunens demokratiarbete ska vara framåtblickande och innovativt. Resurser måste riktas till att utveckla nya dialogformer med syftet att få ett så stort och brett deltagande som möjligt. Särskild vikt ska läggas vid att återkoppla resultat efter genomförda delaktighetsinsatser. Skolan har ansvar för att ge eleverna en bred bild av det politiska systemet i Sverige, vilka partier som finns och vad de står för. Att bjuda in partier till skolor och vuxenutbildningen inför de allmänna valen är en bra metod för att ge en mångfacetterad bild av hur demokratin och vårt politiska system fungerar. Under 2019 genomförs informationskampanjer för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet.

När Huddinge växer krävs en god dialog med invånare kring hur detta påverkar dem. Dialogen ska utgå från invånarnas villkor och förläggas till tider och forum, såväl fysiska som digitala i syfte att fler ska få möjlighet att delta. Rådet för fysisk planering har ett särskilt ansvar för att invånarna har goda möjligheter till dialog kring kommunens utveckling.

Under 2018 införde kommunen en ny modell möjlighet för medborgarinflytande, e-förslag. Under 2019 ska en utvärdering av formerna för e-förslagen genomföras.

De politiska partierna och deras förtroendevalda utgör grunden i den representativa demokratin. De förtroendevalda ska ges goda förutsättningar för sitt arbete så att demokratin kan fungera.

Ökad jämlikhet

Andel invånare som under de senaste 12 månaderna har känt sig utsatta för diskriminering, trakasseri eller mobbning				
	2009	2012	2014	2018
Totalt (%)	7	7	9	*
Ålder 65-84 år	3	4	3	*
Kvinnor		7	9	*
Män		7	9	*
Vårby	11	10	16	*
Segeltorp	4	5	3	*
Antal anslutna barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade idrottsföreningar				
	2014	2015	2016	2017
Totalt	14 125	15 405	16 397	18 384
Flickor (%)	47	46	45	44
Pojkar (%)	53	54	55	56
Antal genomförda aktiviteter för barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade föreningar				
	2014	2015	2016	2017**
Totalt (tusental)	692	690	738	397
Flickor (%)	39	39	38	39
Pojkar (%)	61	61	62	61

* Befolkningsundersökningen genomförs nästa gång 2018.

** För 2017 redovisas enbart vårterminens aktiviteter. Redovisning för övriga år avser helår. Resultat för helår 2017 redovisas i delår 2 2018.

Jämlikhet i Huddinge betyder att alla ska ha likvärdig service och jämlikt bemötande och jämlika levnadsvillkor. Det gäller oavsett bostadsort, ålder, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Ingen ska lämnas efter, och ingen ska hållas tillbaka.

Kommunen ska vara ett föredöme i arbetet för mänskliga rättigheter och människors lika värde samt i att skapa ett samhälle fritt från diskriminering. Alla anställda inom kommunen ska vara orienterade i jämlikhetsfrågor, diskrimineringslagstiftning och normkritik.

För att skapa bäst möjlighet att verka för jämlika levnadsvillkor är kunskap om våra invånares förutsättningar och möjligheter viktigt. I Huddinge ska verksamheter genom jämlik styrning mäta och analysera statistik och resultat utifrån köns-, områdes- och ål-

dersperspektiv. Omotiverade skillnader ska redovisas och åtgärdas.

Jämställdhet är en självklar del i jämlikhetsarbetet och arbetet med jämställdhetsintegrering ska fortsätta. Ett våldsförebyggande arbete med fokus på maskulinitetsnormer är en del av arbetet för ökad jämställdhet. Hbtq-frågor är även den en viktig del av arbetet för ett mer jämlikt Huddinge.

För att komma närmare ett socialt hållbart samhälle är det viktigt att sociala aspekter såsom jämlikhet kommer in tidigt i samhällsplaneringen.

Kommunens arbete ska utformas utifrån barnets perspektiv och barnkonventionen är en viktig del i det arbetet. Att möjliggöra jämlika uppväxtförhållanden för unga är en viktig del i jämlikhetsarbetet.

Effektiva och evidensbaserade arbetssätt ska användas i skolorna och förskolorna så att tidig upptäckt och förhindrande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan göras.

För att tillförsäkra människor oavsett funktionsnedsättning jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet och inflytande i vardagen och samhället krävs att åtgärder för detta vidtas. Det handlar om att göra rätt från början och att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet för både miljö och service.

Kommunen ska värna grundskyddet för samtliga nationella minoriteter. Huddinge kommun är ett så kallat finskt förvaltningsområde utifrån lagstiftningen om nationella minoriteter.

Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen

Medelbetyg (1-10) för bemötande kontakt med kommunen				
	2011	2013	2015	2017
Totalt (skala 1-10)	6,6	6,4	6,5	6,3
Kvinnor	6,9	6,3	6,7	6,4
Män	6,2	6,5	6,4	6,3
Ranking i länet	5/18	6/19	7/20	7/19
Medelbetyg (1-10) för hur lätt det är att komma i kontakt med tjänstemän eller annan personal i kommunen				
Totalt (skala 1-10)	6,2	6,1	6,0	5,8
Kvinnor	6,4	5,9	6,2	6,2
Män	6,0	6,2	5,9	5,6
Ranking i länet		8/18	11/21	10/19

Medelbetyg (1-10) för hur nöjdhet med möjligheten att komma i kontakt med kommunens politiker				
Totalt (skala 1-10)	5,2	5,3	5,4	5,1
Kvinnor	5,1	5,2	5,4	5,4
Män	5,3	5,4	5,4	4,7
Ranking i länet		7/18	8/21	11/19
Tillgänglighet E-post – andel där kommunen svarar inom två dygn				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	87	88	88	89
Bemötande telefon – andel som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen				
	2011	2013	2016	2017
Totalt (%)			71	81

Invånarnas förväntan på effektiv och snabb kontakt med kommuner och andra myndigheter medför också ökade krav på snabb respons från kommunens verksamheter. Det innebär i sin tur ökade krav på tillgänglighet och kompetens i kommunens servicecenter, men också inom verksamheterna.

Kommunens webbplats ska ge bra och tydlig målgruppsinriktad information om den kommunala verksamheten och beslutsprocessen samt vart man vänder sig i olika frågor. På webbplatsen ska det finnas möjligheter att utföra administrativa ärenden, jämföra utförare, lämna synpunkter, förslag och klagomål. I syfte att förbättra servicen till invånare och företag fortsätter arbetet med att utveckla smarta e-tjänster. Kommunen ska öka tillgängligheten på kommunens webbplatser för människor med funktionsnedsättningar.

Huddinge kommun behöver stärka arbetet med kundservice och underlätta för våra kunder att få svar på sina frågor redan vid första försöket. Servicecentret har en nyckelroll i arbetet med att ge invånare och besökare snabb och korrekt information. Det är givetvis av stor vikt att alla verksamheter i kommunen arbetar med bemötandefrågor, svarar på frågor inom given tidsram och säkerställer god telefonservice. Alla medarbetare har ett ansvar att bemöta invånare och brukare enligt gällande värdegrund.

Samverkan mellan nämnderna och med myndigheter inom och utom kommunen är avgörande för god kommunal verksamhet och samtliga nämnder har ett ansvar för att samverka med berörda parter, inte minst med användaren som tjänsten är till för.

Ökad valfrihet

Andelen hos annan utförare				
	2014	2015	2016	2017
Förskolebarn (%)	25	25	24	25
Grundskoleelever (%)	20	19	20	20
Gymnasieelever (%)	61	65	67	67
Hemtjänsttimmar (avser personer över 65 år) (%)	54	56	56	59
Andelen fristående etableringar				
	2013	2014	2015	2016
Förskolor				
Grundskolor				
Äldreboenden				

* Uppgifterna avser läsår, mätt den 15 oktober. Utfallet för 2017 redovisas i april 2018. Källa: Skolverket och SCB

Valfrihet är en självklarhet för de flesta idag. Genom att erbjuda valmöjligheter inom olika områden skapas förutsättningar för alla att påverka sin livssituation. Valfrihet kan till exempel innebära att man har möjlighet att välja mellan olika verksamhetsalternativ, med olika profiler och/eller med olika utförare. Beroende på utfallet på eventuella lagändringar måste en beredskap finnas i ett läge då många av våra fristående verksamheter riskerar att avvecklas. Valfrihet med kvalitet ska vara ledord för all offentligt finansierad verksamhet. Såväl den verksamhet som sker i kommunal regi som privata utförare ska följas upp och krav på åtgärder ska ställas om brister upptäcks. I de fall där kommunen inte har det lagstadgade uppföljningsansvaret ska de privata utförarna erbjudas att ingå i kommunens öppna jämförelser. Det ska vara enkelt för invånarna att göra medvetna val och den som inte kan eller vill göra ett aktivt val ska kunna förlita sig på att all kommunal service håller god kvalitet.

En växande kommun innebär att fler privata aktörer behöver beredas möjlighet att bygga och driva nya förskolor, skolor, äldreboenden och annat som finansieras med offentliga medel. För att öka valfriheten och möjligheten att erbjuda alternativ för alla barns och familjers behov ska familjedaghem och annan pedagogisk omsorg i privat regi främjas. När nya lokaler för offentligt finansierad verksamhet ska byggas ska det på ett tidigt stadium avgöras om lokalen och verksamheten ska byggas och drivas i kommunal eller privat regi så att såväl kommunens egenregi som de privata aktörerna får tydliga förutsättningar för sin planering. Hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas av en fristående aktör för att kommuninvånarna ska kunna välja såväl kommunala som fristående alternativ.

Successivt minskat skatteuttag

Kommunal skattesats (öre per skattekrona)*				
	2015	2016	2017	2018
Huddinge kommun	19,85	19,87	19,87	19,87
Länssnitt	19,13	19,12	19,07	19,05
Södertörnssnitt	19,88	19,87	19,86	19,86
Ranking i länet	20/26	21/26	22/26	22/26

* Skattesats 2016- 2018 inkluderar 2 öre i skatteväxling som avser viss hälso- och sjukvård inom LSS-verksamheterna som övertagits av kommunerna från Stockholms läns landsting.

En rimlig kommunalskatt är en viktig faktor för att Huddinge ska vara en attraktiv kommun att leva och bo i. Huddinges invånare ska inte beskattas hårdare än övriga länsbor och skatten ska, långsiktigt, ligga i nivå med länssnittet. Under planeringsperioden ska steg tas mot detta mål. Anpassningen ska dock ske i en ansvarsfull takt så att verksamheterna samtidigt kan utvecklas och bli bättre.

Utbildning med hög kvalitet

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Under 2019 ska större fokus läggas på undervisningen i skolans alla delar, med ett särskilt fokus på grundskolans tidigare delar. Stor vikt ska läggas vid kunskapsuppföljningar, exempelvis nationella prov i årskurs 3, för att säkerställa att skolornas undervisning ger eleverna kunskaper enligt läroplanen samt på ett tidigt stadium fånga upp elever i behov av särskilt stöd. Genom att minska lärarnas administrativa börda genom att nyttja digitala verktyg ska tid frigöras som ska läggas på eleverna. Övergången från förskola till skola och vidare till gymnasium ska utvecklas så att exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ges bra förutsättningar för sin skolgång.

Kostnaden för ett fjärde år på gymnasiet är omfattande. Fler elever ska ta gymnasieexamen inom 3 år. Detta är inte bara ett ansvar för gymnasiet utan även för förskola, skola och socialtjänst. Därför är tidiga och sammanhållna insatser viktiga. Att attrahera och behålla skickliga lärare är avgörande för att detta mål ska uppnås. Huddinges elever ska lämna grundskolan med goda förutsättningar att klara gymnasiet på tre år. Detta kan, exempelvis, realiseras genom en fungerande studievägledning, tidiga uppföljningar, modersmålsbaserad undervisning samt studiehandledning.

ETAPPMÅL 2019

En e-tjänst för kommunikation mellan föräldrar, skola och elever implementeras i Huddinges skolor.

Andelen elever som tar gymnasieexamen på 3 år ska öka till minst 70 %.

Meritvärdena i grundskolan ska öka, fler ska kunna nå högre betyg. Skillnaden mellan könen ska minska.

Kommunens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor utgör grunden för det livslånga lärandet. Utbildningsnämnderna ska prioritera samverkan sinsemellan för att uppnå en gemensam syn på kunskap, utveckling och lärande. Utbildningsnämnderna ska arbeta för att öka likvärdigheten mellan kommunens olika förskolor och skolor. All utbildning ska vila på demokratins grund, där barnens och elevernas rätt till delaktighet och inflytande är ett naturligt inslag. Skolan ska vara en plats där varje elev får möjlighet att hela tiden utvecklas och överträffa sig själv. Föräldrarnas ansvar spelar också en viktig roll. Med ett ökat antal nyanlända barn och ungdomar är det viktigt med en väl fungerande integration i förskola och skola.

Huddinge kommun har ett brett och unikt utbud av högre utbildning. Utbildning är en nyckelfaktor för att människor ska må bra och kunna ges möjligheter i livet. Kommunen ska verka för att ge människor möjligheten till en akademisk examen. Det är något som berikar både individen och samhället.

Förskolan kommer för första gången på tjugo år att få en ny läroplan. Under 2019 kommer ett omfattande implementerings- och fortbildningsarbete därför bli nödvändigt för att säkerställa att alla pedagoger i förskolan har erforderlig kompetens i läroplanens innehåll och vad det innebär för undervisningen i förskolan.

Förbättrade kunskapsresultat

Nationella prov åk 3 - Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesproven i SV, Sv2 och MA, elever boende i Huddinge och studerande i länet, genomsnittlig andel				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	76	78	76	72
Flickor	77	78	79	75
Pojkar	75	77	74	68
Ranking i länet	6/26	11/26	12/26	17/26
Elever i åk 6 med lägst betyget E i samtliga ämnen (som eleven läser), elever boende i Huddinge och studerande i länet				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	80,8	85,7	80,8	81,3
Flickor	85,9	87,4	85,8	82,6
Pojkar	76,3	84,0	76,1	79,9
Ranking i länet	17/26	13/26	17/26	14/26

Meritvärde åk 9, 17 ämnen, kommunala skolor				
	2015	2016	2017	
Totalt (medel)	231,0	236,1	228,8	
Flickor	241,6	249,5	247,8	
Pojkar	220,4	224,0	215,3	
Ranking i länet	14/26	12/26	13/26	
Genomsnittlig betygspoäng bland elever med gymnasieexamen				
	2014	2015	2016	2017
Totalt	14,3	14,1	14,4	14,8
Ranking i länet			12/23	9/23
Högskoleförberedande examen	14,6	14,3	14,7	15,1
Ranking i länet			12/22	8/22
Yrkesexamen	13,1	13,0	13,6	13,8
Ranking i länet			7/19	6/19

Elevernas kunskaper och studieresultat ska följas upp tidigt och kontinuerligt. För att lyckas med att höja kunskapsresultaten krävs det skickliga pedagoger. En professionell pedagog bygger förtroende, respektfulla relationer och har höga förväntningar på barn och elever. Målet är att barn och elever ska lyckas i skolan.

Ledarskapet i klassrummet är grundläggande för att skapa arbetsro och ge eleverna bra förutsättningar för sitt lärande, särskilt för elever i behov av särskilt stöd. Rektors pedagogiska ledarskap är avgörande för att ge lärarna en rimlig arbetsbelastning och den återkoppling som behövs för att utvecklas i sin profession.

För skickliga lärare ska det finnas en kultur av stöd och samverkan samt tydliga karriärvägar i form av förstelärare och lektorer men även i form av löneutveckling. Elevernas rätt till utbildade och legitimerade lärare ska stärkas.

Att öka andelen förskollärare och minska barngrupperna är en nyckelfaktor för att upprätthålla en god kvalitet och stärka det pedagogiska uppdraget i förskolan.

Genom goda kunskaper i sitt modersmål förbättras elevers möjlighet att lära sig svenska och andra språk. Elevernas tillgång till modersmål, modersmålsstöd och studiehandledning behöver utvecklas och kvalitetssäkras. Huddinge ska ligga i framkant kring hur fler elever kan få tillgång till modersmålsundervisning med hjälp av digitala verktyg och distansundervisning.

Förskolan, fritids och skolbiblioteken har tillsammans med skolan en viktig uppgift att stimulera och utveckla

läs- och språkutvecklingen. Alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. Även fritidshemmen är viktiga för att stimulera elevers utveckling och stärka deras sociala förmåga.

Genomströmningen i gymnasieskolan påverkas av om eleverna får sitt förstahandsval vilket i sin tur beror på meritvärdet. Meritvärdena i grundskolan är fortsatt höga men skillnaden i meritvärde i grundskolan har ökat mellan skolan med lägst meritvärde och skolan med högst meritvärde i kommunen. Grundskolorna ska öka likvärdigheten i kommunen genom att höja meritvärdet på skolor med låga skolresultat.

Alla elever ska ges det stöd de behöver för att nå kunskapsmålen. Skolan ska präglas av trygghet, arbetsro och ordning så att varje elev känner sig sedd. Elever i behov av särskilt stöd ska adekvatstöd. Särskilt begåvade och högpresterande elever ska få utveckling och stimulans.

Utbildningsnämnderna ska, tillsammans med socialnämnden, utveckla samarbetet mellan skola, socialtjänst och föräldrar kring elever i behov av särskilt stöd. Alla pedagoger ska ha god kunskap och kompetens i hur barn med olika behov ska bemötas.

Fler behöriga till gymnasium

Elever i åk. 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor					
	2014	2015	2016	2017	
Totalt (%)	89,7	88,6	84,2	84,5	
Flickor	89,3	88,4	90,2	89,3	
Pojkar	90,1	88,8	79,2	81,2	
Ranking i länet	12/26	12/26	12/26	17/26	
Elever i åk. 9 som är behöriga till naturvetar- och teknikprogrammet, kommunala skolor					
Totalt (%)	86,9	86,1	82,4	82,8	
Flickor	87,3	86,8	88,9	87,6	
Pojkar	86,5	85,5	77,1	79,5	
Ranking i länet	9/25	13/25	9/26	15/26	

Språkinläringen och matematikundervisningen är utvecklingsområden som prioriteras för att fler elever ska nå målen och bli behöriga till gymnasieskolans utbildningar. I ett kunskapssamhälle är digital kompetens och framförallt entreprenörskap några av de färdigheter som förutsätts för att konkurrera på arbetsmarknaden. Detta ska reflekteras i skolans verksamhet.

Fler behöriga till högskola

Andel elever med grundläggande högskolebehörighet av elever med avgångsbetyg, kommunala skolor				
	2014	2015	2016	2017
Totalt	72,1	76,4	73,0	74,8
Högskoleförberedande program	82,9	84,1	83,7	85,7
Yrkesprogram	31,8	40,5	38,0	34,1
Andel elever med gymnasieexamen av elever med avgångsbetyg, åk 3 nationella program				
Totalt (%)	80,8	83,1	83,6	83,5
Ranking i länet	13/23	16/23	16/23	16/23
Högskoleförb. Prog.	82,9	84,1	83,7	85,7
Ranking i länet	18/22	16/22	16/22	12/22
Yrkesprogram	73,2	78,6	83,3	75,4
Ranking i länet	15/19	12/19	8/19	18/19
Andel elever med gymnasieexamen inom tre år				
Totalt	65,9	66,8	65,3	66,4
Ranking i länet	-	14/23	15/23	13/23
Högskoleförb. Prog.	68,0	68,6	67,7	68,8
Ranking i länet	-	13/22	12/22	12/22
Yrkesexamen	57,4	58,3	57,1	52,5
Ranking i länet	-	12/19	13/19	15/19

Det fria gymnasievalet inom Stockholms län stödjer ungdomars rätt att utvecklas i en lärmiljö som passar dem. Ett tydligt fokus på kunskap och resultatförbättringar ska finnas i Huddinges gymnasieskolor så att fler får gymnasieexamen, att genomströmningen ökar så att fler elever klarar sin gymnasieexamen på tre år och andelen behöriga till högskola ökar. Etableringen av Widerströmska gymnasiet i Flemingsberg är ett steg för att knyta an till högre utbildning.

Gymnasienämnden ska fortsätta arbeta aktivt för att utveckla kvaliteten och omfattningen i programutbudet. Kommunen ska fortsätta etablera lärlingsutbildningar.

Fler nöjda med förskola och skola

Föräldrar nöjda med sitt barns förskola (kommunal verksamhet)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	88	90	*	89
Flickor	88	91	*	
Pojkar	88	90	*	
Andel elever nöjda med grundskolan, tidigaredel (åk 3-6, kommunal verksamhet)				
	2013	2014	2015	2017
Totalt (%)	89	89	87	90
Flickor	89	90	88	90
Pojkar	89	88	86	89
Andel elever nöjda med grundskolan, senaredel (åk 7-9, kommunal verksamhet)				
	2013	2014	2015	2017
Totalt (%)	74	77	78	82
Flickor	75	78	79	81
Pojkar	74	79	80	84
Andel elever i årskurs 2 som kan rekommendera sin gymnasieskola till andra elever				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	66	68	68	61
Flickor	65	63	65	62
Pojkar	67	75	71	61
Länet		72	71	68
Andel folkbokförda, oavsett utbildningsanordnare, inom vuxenutbildningen som kan rekommendera sin skola till andra				
	2014	2015	2016	2017
Totalt GrundVux (%)	74,3	75,0	84	85
Kvinnor	73,9		86	84
Män	75,4		78	88
Totalt GyVux (%)	74,0	60	85	84
Kvinnor	77,1		87	85
Män	65,2		78	82
Andelen elever i åk 3-9 som uppger att de har en förtroendefull relation med minst en vuxen i skolan				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	*	*	*	83
Flickor				84
Pojkar				83

*Frågan ställd för första gången 2017.

Samtliga verksamheter, kommunal och fristående, har ett ansvar och en strävan att erbjuda god service och kvalitet till vårdnadshavare och barn.

Alla barn och elever ska känna sig trygga i förskolan och skolan. Samtliga skolor ska arbeta aktivt för att förebygga, förhindra och stoppa diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Andelen elever som känner att de har minst en vuxen på skolan som de känner förtroende för ska öka.

Vuxenutbildningen är viktig i det livslånga lärandet. Människor ska ha möjligheten att utvecklas i takt med digitaliseringen av samhället. Vi ska möjliggöra flera utbildningsanordnare, som fokuserar på det individuella lärandet och möjliggöra praktik.

Fler i jobb

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Huddinge kommun ska prioritera insatser som leder till att fler Huddingebor får ett jobb. Kommunen ska utveckla samarbetet med arbetsförmedlingen och andra aktörer i det arbetet. Ett särskilt fokus ska ligga på ungdomar och nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Kommunen ska utveckla arbetet med arbetsmarknadsinsatser som finansieras av staten. Huddingejobben utgör viktiga komplement och bör riktas till de som står längst ifrån arbetsmarknaden. SFI, yrkesvux och lärlingsutbildningar är andra viktiga verktyg för att minska arbetslösheten.

Ett särskilt fokusområde för 2019 är att fortsätta att utveckla kommunens företagsklimat. Medarbetare som har företagskontakter ska ha god insikt och förståelse för förutsättningarna att driva företag i kommunen, aktivt arbeta med att utveckla bemötandet. Näringslivsstrategin och handlingsplanen för ett bättre företagsklimat anger inriktningen i arbetet.

Kommunen ska aktivt bidra till att etablera kontor- och konferensmarknaden i Flemingsberg liksom arbetet med att ta fram ny verksamhetsmark i hela kommunen.

ETAPPMÅL 2019

Kommunen ska vara topp-50 bland landets kommuner i såväl Svenskt Näringslivs ranking som SBA:s servicemätning (NKI) över företagsklimatet.

Antalet arbetstillfällen ska öka mer än den arbetsföra befolkningens tillväxt.

Antalet långtidsarbetslösa ungdomar (18-24 år) ska minska.

Arbete är det enskilt viktigaste verktyget för delaktighet i samhället och ger människor möjlighet till egen lön, arbetsgemenskap och att forma den egna vardagen. Varje människas vilja och förmåga att arbeta ska tas

tillvara. Samtliga nämnder ska inom sitt ansvarsområde prioritera insatser som bidrar till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Insatser som stödjer arbetslinjen ska prioriteras.

Fler arbetstillfällen

Antalet arbetstillfällen i kommunen				
	2011	2013	2015	2016
Antal			45 570	*

* Resultat ska kompletteras.

En ökad takt i bostadsbyggandet innebär även en ökad ambition i antalet nya arbetstillfällen. För att uppnå målsättning om en arbetsplatskvot på 1,0 ska Huddinge kommun arbeta offensivt och mer strategiskt med frågan. Näringslivsstrategin ska vara vägledande i arbetet med åtgärdsplaner som förbättrar företagsklimatet. Kommunen behöver fortsätta varumärkesbyggandet för att stärka och bekräfta det lokala näringslivet och för att attrahera fler investerare till Huddinge.

I takt med att invånarantalet växer behövs även ett större utbud av kommersiell service, bland annat ytterligare handel, kontor, hotell och konferensmöjligheter.

I syfte att stärka och komplettera arbetslinjen behöver kommunen i ökad utsträckning uppmuntra och underlätta entreprenörskap för människor som vill starta nya företag och förverkliga sina idéer. En viktig del i detta arbete är ett fungerande samarbete mellan näringsliv och skola, från förskola till vuxenutbildning. Ett bra exempel på samverkan mellan näringslivet och skolan är prao. Ung företagssamhet (UF) ska utvecklas i kommunens skolor och Huddinge ska bibehålla sin plats som länets bästa UF-kommun. Kopplingen mellan gymnasiet, arbetsmarknaden och högskolan ska stärkas.

Genom kommunens strategi för samverkan mellan akademierna, näringsliv, och kommun ska samarbetet i Flemingsberg stärkas med fokus på utbildning kopplat till arbete. Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna för företagen idag. Medarbetare med rätt kompetens blir allt viktigare för företagens konkurrenskraft eftersom kunskapsinnehållet i de varor och tjänster som produceras i näringslivet stiger.

Fler och växande företag

Nystartade företag per 1000 invånare				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (antal)	6,2	6,2	6,9	6,5
Ranking i länet	20/26	17/26	17/26	17/26
Placering i Svenskt Näringslivs mätning				
Totalt (plats)	103	108	117	80
Ranking i länet	20/26	20/26	18/26	17/26
Företagarnas betyg på kommunens service NKI				
	2013	2015	2016	2017
Totalt (index)	65	70	66	*
Ranking i länet	20/26	7/26	23/26	*
Ranking nationellt	131/189	70/193	117/129	*
Bygglov	47	54	49	*
Serveringstillstånd	74	76	67	*
Markupplåtelse	-	70	66	*

* presenteras i maj 2018

Kommunen ska vårda och utveckla sitt samarbete med näringslivet, statliga myndigheter och andra berörda aktörer. Ett förbättrat näringslivsklimat genom tillgänglighet, korta handläggningstider samt ett professionellt bemötande ska vara utgångspunkten inför mötet med det lokala näringslivet. Organisation och arbetssätt behöver ta hänsyn till företagets behov och samtliga nämnder ska vara delaktiga i att implementera detta förhållningssätt.

I Huddinge finns flera expansiva företagsområden med uppbyggda kluster som fortsatt behöver stärkas för att stå sig i konkurrensen i regionen och nå kommersiell bärkraft.

Kungens kurva ska fungera som en mötesplats med handel, kontor och upplevelser. Flemingsberg är ett av Stockholmsregionens mest betydelsefulla centrum för vård, utbildning, forskning, rättsväsende, kunskapsintensivt näringsliv och nyföretagande. Flemingsberg har störst potential gällande kunskapsintensivt näringsliv och kommunen ska målmedvetet verka för att etablera en attraktiv plats för kontorsetablering. För att stödja den regionala kärnan behöver utveckling av en urban stadsmiljö med hög tillgänglighet och ett rikt utbud av handel, restauranger och kultur ske. Huddinge centrum/Storängen förstärks med bostäder och kompletteras med verksamhetslokaler och Länna med handel och lättare industri. Med en växande tjänstesektor finns förutsättningar för att en allt större del av arbetsplatserna kan förläggas integrerat i centrala områden med god kollektivtrafik. I kommunens stads-

utvecklingsprojekt ska etableringar av kunskapsintensiva och arbetsplatsintensiva företag främjas.

För etablering av nya företag i kunskapsbranscher är det viktigast att tillhandahålla tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik, utbildad arbetskraft och kreativa miljöer. Målet Fler i jobb är därför starkt beroende av flera delmål under målen Bra att leva och bo och Utbildning med hög kvalitet. Kommunen behöver också en markberedskap för att kunna erbjuda alternativ mark för verksamheter som inte kan finnas i bostadsnära miljöer.

Det är genom fler och expanderande företag som arbete skapas, därför behöver företagen kunna växa så att fler människor ska våga ta steget att starta och driva företag. Kommunen ska utveckla metoder för att stödja och tillvarata innovationer och nyföretagande samt främja mötesplatser för företagare. Exempelvis kan innovationer skapas genom att utveckla Campus Flemingsberg, så att studenter från olika lärosäten träffar företag och att redan etablerade företag knyter kontakter och bidrar till ökat företagande. Regelkrångel och orimliga krav behöver minska för att underlätta för exempelvis småföretagare. Fler kvinnor ska få chans att pröva sina idéer som företagare och fler kvinnor måste få möjlighet att utveckla sina företag.

God infrastruktur, kvalitativ kommunal service, tillgång till mark och lokaler och ett gott samarbete mellan olika intressenter är grunden för en god företagsmiljö. Framöver blir det viktigt för kommunens kultur- och näringslivsarbete att skapa goda förutsättningar för den kulturella och kreativa sektorn och för turism och destinationsutveckling.

Kommunen ska aktivt konkurrenspröva sina verksamheter. Väl fungerande upphandlingar är ett viktigt instrument för att förvalta kommunens resurser på ett effektivt sätt. Kommunen ska se positivt på att öppna upp för fler utförare inom den kommunala sektorn och underlätta för att så ska ske. Det kan handla om att ta in nya och befintliga företag på det kommunala området men också att uppmuntra anställda att med kreativitet och goda idéer förbättra verksamheter i kommunal regi. På så sätt stimuleras företagande och kreativitet samtidigt som kommunen berikas med ett ökat utbud.

Fler i egen försörjning

Förvärvsfrekvens invånare 20-64 år				
	2013	2014	2015	2016*
Totalt (%)	77,1	77,5	78,5	79,1
Kvinnor	75,6	76,2	77	77,9
Män	78,6	78,9	79,9	80,2
Ranking i länet	24/26	24/26	23/26	23/26
Öppen arbetslöshet 16-64 år (oktober)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	3,0	3,4	3,3	3,2
Kvinnor	2,9	3,4	3,3	3,1
Män	3,1	3,3	3,4	3,4
Stuvsta-Snättringe	1,6	1,8	1,4	1,6
Vårby	7,2	7,0	6,4	6,7
Ranking i länet	17/26	17/26	19/26	19/26
Öppen arbetslöshet unga, ålder 18-24				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	2,4	2,2	2,2	2,5
Kvinnor	2,0	1,7	1,7	1,9
Män	2,7	2,6	2,6	3,1
Stuvsta-Snättringe	1,5	1,5	1,2	1,1
Vårby	5,1	4,2	3,3	3,4
Ranking i länet	15/26	12/26	11/26	14/26
Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	3,1	2,6	2,4	2,3
Ranking i länet	14/22	14/24	16/26	16/26
Andel barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	0,9	1,0	0,7	0,7
Ranking i länet	13/24	13/24	14/24	14/24
Bidragstidens längd				
Långvariga ärenden, mer än 10 månader (antal)	803			
Långvariga ärenden, bidragstidens längd (antal månader i genomsnitt)	41,59			
Kortvariga ärenden (antal)	971			
Kortvariga ärenden, bidragstidens längd (antal månader i genomsnitt)	4,54			

* Stor eftersläpning i statistiken för förvärvsfrekvensen då den är baserad på inkomststatistik som görs utifrån deklarerat arbete

Kommunen ska i nära samarbete med andra aktörer bidra till att personer som behöver försörjningsstöd får möjlighet att bli självförsörjande genom särskilda anställningar som 100 Huddingejobb, korta yrkesutbildningar, coachning, praktikplatser och arbetsförberedande stöd. Kommunen har genom aktivt arbete minskat antalet individer med försörjningsstöd men utmaningar kvarstår i att minska tiden i försörjningsstöd. Individer med behov av samordnade insatser erbjuds detta genom samordningsförbundet. En avgörande faktor för försörjningsstödet utveckling är hur snabbt de nyanlända i kommunen kommer ut i egen försörjning. Ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen enligt lokal överenskommelse ska ske.

Vid försäljning av kommunens mark ska möjligheten till samverkan kring arbetskraft diskuteras. I nära samarbete med exploatören ska kommunen, genom aktiva och flexibla utbildningsinsatser, bidra till att möta exploatörens behov av kompetens.

Personer med funktionsnedsättning ska få förbättrade möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. För dem som inte kan ha ett ordinarie arbete ska meningsfull sysselsättning och utvecklad daglig verksamhet erbjudas. Kommunen ska också verka för att underlätta för sociala företag att ta emot personer med funktionsnedsättning.

God omsorg för individen

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Prioritera tidiga, främjande och förebyggande insatser som leder en bättre folkhälsa, integration och att fler kommer i arbete. Det kan handla exempelvis om åtgärder inom förskola, skola, äldreomsorg, samhällsbyggnad och arbetsmarknad. Civilsamhället gör på många områden ett viktigt förebyggande arbete som kommunen kan samverka mer kring. LSS-reformen har gett ökad självständighet och frihet för personer med funktionsnedsättningar. Regeringens förändringar i denna reform påverkar inte bara individen utan även kommunen och skjuter över kostnader från stat till kommun då behovet hos individen fortsatt finns. Denna utveckling behöver nära följas under året och finansieringen för LSS-insatser för personer över 65 år behöver långsiktigt säkras.

ETAPPMÅL 2019

För att minska risken för utanförskap och höga kostnader ska genomsnittstiden och antal personer i försörjningsstöd minska.

Sociala investeringar som leder till ökad jämlikhet, delaktighet och som stärker individens möjlighet till egen försörjning ska särskilt prioriteras. Förebyggande verksamheter som på lång sikt leder till minskade kostnader ska fortsatt utvecklas, liksom samverkan med civilsamhället.

Fler upplever god hälsa

Andel vuxna som skattar sin hälsa som bra				
	2009	2012	2014	2018
Totalt (%)	65	71	71	*
Kvinnor	63	71	69	*
Män	68	70	73	*
Andel elever i åk 9 som skattar sin hälsa som bra				
	2010	2012	2015	2018
Totalt (%)	61	60	70	*
Flickor	54	53	62	*
Pojkar	68	68	80	*

Andel elever i åk 9 som avstår från alkohol				
Totalt (%)	42	47	51**	*
Flickor	39	39	50	*
Pojkar	45	55	51	*
Andel elever i åk 9 som avstår från narkotika				
Totalt (%)	92	93	96	*
Flickor	94	94	97	*
Pojkar	89	91	95	*

* Mäts nästa gång 2018

** Frågan omformulerad, en högre andel av flickorna anger att de inte dricker alkohol jämfört med de senaste mätningarna.

Gapet mellan de grupper som har den bästa hälsan och de som har den sämsta hälsan ökar. Psykisk ohälsa är ett ökande folkhälsoproblem bland både barn och vuxna. Mellan 2006 och 2016 ökade den psykiska ohälsan hos barn i åldern 10–17 med över 100 procent. Huddinge kommun ska skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Det suicidförebyggande arbetet ska utvecklas. Genom att prioritera främjande och förebyggande arbete förbättras livschanserna för många barn och unga, samtidigt som samhällets kostnader långsiktigt minskar. Goda matvanor, kombinerat med fysisk aktivitet, leder till bättre hälsa och förebygger fysiska såväl som psykiska hälsoproblem.

Utbildningsnämnderna, socialnämnden samt kultur- och fritidsnämnden har ett tydligt uppdrag att samverka i Samkraft tillsammans med lokalt polisområde och barn- och ungdomspsykiatri. Samkraft ska verka förebyggande mot missbruk, psykisk ohälsa och kriminalitet bland barn och unga i Huddinge. Samkraftsprojekten ska avse grupper av barn och ungdomar som befinner sig i tidig riskzon. Ju tidigare barn och unga i riskzonen fångas upp desto bättre.

Huddinge ska ha ett väl utvecklat preventionsarbete med syfte att minska ANDT-användningen (Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak), förebygga våld i nära relationer, psykisk ohälsa och kriminalitet. I det arbetet ingår stöd och utbildning för föräldrar samt åtgärder för ökad integration. Sociala insatsgrupper som förhindrar kriminalitet bland unga samt vårt uppsökande arbete bland vuxna med psykisk ohälsa och så kallade hemmasittande ungdomar, som varken arbetar eller studerar, är viktiga förebyggande verksamheter. Olika stödgrupper för barn är andra exempel. Det samlade preventionsarbetet i Huddinge förverkligas genom samverkan mellan utbildningsnämnderna, socialnämnden

den, kultur- och fritidsnämnden samt natur- och byggnadsnämnden.

Samverkan med civilsamhället är viktigt i det förebyggande arbetet och för att på bästa sätt ta emot och integrera nyanlända.

Genom forskning och erfarenhet synliggörs att våld fortfarande utgör ett av det största samhälls- och jämställdhetsproblemen i Sverige. Det medför stora kostnader ekonomiskt för samhället och har stor negativ inverkan på individers hälsa och välbefinnande. Ett förebyggande arbete ska finnas mot våldsbejakande extremism och för att bekämpa mäns våld mot kvinnor inkluderat hedersrelaterat våld.

Samordning inom kommunens verksamheter och med föreningslivet är viktigt för att på bästa sätt ta emot och integrera nyanlända, det är avgörande för en fungerande integration.

Fler upplever god vård och omsorg

Andel brukare nöjda med äldreboendet (alla äldreboenden där det bor en person med biståndsbeslut från Huddinge kommun)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	80	81	84	80
Kvinnor	77	81	84	81
Män	86	83	85	78
Ranking i länet	12/25	11/25	8/25	15/25
Andel brukare nöjda med hemtjänsten (alla hemtjänstutförare godkända av Huddinge kommun)				
Totalt (%)	86	86	86	85
Kvinnor	87	86	86	84
Män	84	85	86	87
Ranking i länet	17/26	17/26	19/26	22/26

Huddinge ska erbjuda tjänster inom äldre-, individ- och familjeomsorg, arbete och försörjning samt funktionshinderområdet som är individanpassade, lättillgängliga och av en god kvalitet. Alla invånare ska vara säkra på att få en god omsorg.

Huddinge kommun ska arbeta vräkningsförebyggande för att motverka avhysningar och möjliggöra ett hållbart boende för barnfamiljer och individer i socialt utsatta situationer.

För äldre i behov av samhällets insatser är en effektiv samverkan mellan kommunen, landstinget, frivilligorganisationer och anhöriga avgörande och kommer att öka i betydelse då en allt större andel av befolkningen blir äldre.

Äldre- och omsorgsboendena i kommunen ska erbjuda en individanpassad omsorg som präglas av ett gott bemötande och hög delaktighet och där respekt för den boendes integritet och unika personlighet är vägleddande. Nya idéer och tankar ska uppmuntras. Den boende ska känna sig trygg i att omsorgen präglas av tydligt kvalitetsfokus oavsett om valet är privat eller kommunal utförare. Anhörigvårdarna och andra volontärer är en viktig resurs i omsorgsarbetet och ska ges stöd och utbildning, ett förebyggande arbete och tidig rehabilitering ska prioriteras.

Brukarmedverkan, brukarinflytande och delaktighet för brukare/kunder är avgörande för upplevelsen av kvalitet inom socialnämndens och äldreomsorgsnämndens verksamheter och det arbete som pågår för att öka delaktigheten ska fortsätta.

Ekosystem i balans

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Energianvändningen i de lokaler som kommunen använder ska minska. Genom ökad kunskap, incitament, en tydlig energiredovisning och satsningar på ny teknik ska energieffektiviseringen fortsätta.

Arbetet med samordnade varutransporter ska optimeras för att minska kostnaderna och transportererna. Användningen av papper och trycksaker ska minskas genom att i större utsträckning nyttja digitala verktyg. Arbetet med att förbättra våra vattenförekomsternas status ska få ökad prioritet. De planerade uppströmsåtgärderna ska genomföras samt kompletteras med dagvattendammar, fosforfällning och ett nära samarbete med andra aktörer. Detta innebär ett minskat behov av nya investeringar i de tekniska reningsanläggningarna, en minskad risk för ekonomiska konsekvenser utifrån EUs vattendirektiv samt en möjlighet till att skapa attraktiva bostadsmiljöer.

ETAPPMÅL 2019

Energianvändningen ska minska.

Huddinge kommun står inför en kraftig expansion och en stor mängd bostäder, arbetsplatser etcetera kommer att byggas. Det är en stor utmaning att samhällsbygget sker på ett hållbart sätt och att hänsyn tas till ekosystemens ramar. Likaså är det mycket viktigt att arbeta för att påverka människors beteenden i rätt riktning, till exempel för att minimera klimatpåverkan.

Det strategiska miljöarbetet i kommunen ska utgå från kommunens miljöprogram. Samtliga nämnder behöver ha en struktur för prioritering och ansvar utifrån miljöprogrammets olika målområden. Många mål genererar åtgärder som respektive förvaltning råder över.

Ett framgångsrikt internt miljöarbete är viktigt för att nå målen. Samtidigt behövs en effektiv samverkan med andra aktörer, exempelvis de kommunala bolagen.

Minska klimatpåverkan och luftföroreningar

Utsläpp av växthusgaser per invånare				
	2013	2014	2015	2018
Totalt (ton CO ₂ /inv)	2,0	1,8	1,8	*
Energianvändning, inkl. verksamhetsel, i kommunala lokaler				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (kWh/kvm)	177	170	179	181
Andel fordon med förnyelsebara drivmedel i kommunens fordonsflotta				
	2014	2015	2016	2017
Andel	21,0	18,5	13,5	15,9
Koldioxid från kommunens varutransporter				
	2013	2014	2015	2016
Ton/år	30			

* Nästa mätning görs 2018.

Effektivisering av energianvändning ska ske i kommunala lokaler. För befintliga lokaler ska effektivisering uppnås genom särskilt energiredovisning för varje enhet, energibesparande investeringar, optimering av system, samutnyttjande och genom brukarbeteenden. Energianvändningen, inklusive verksamhetsel, i kommunala lokaler ska senast 2020 vara högst 137 kWh/m²

Etablering och användning av förnyelsebara energikällor, ska uppmuntras och eftersträvas. Exempelvis genom att framställning och distribution av biogas. Nyttjande av sol- och vindenergi ska uppmuntras. Kommunen ska arbeta för fler tankställen och laddstation för förnyelsebara bränslen.

Utsläppen från transporter från kommunala verksamheter ska minska. Både från persontransporter och från varutransporter. Detta görs genom att fortsätta utveckla den samordnade varudistributionen och ett fortsatt arbete med åtgärder för att minska utsläpp från tjänste- och arbetspendlingsresor. Kommunens fordonsflotta ska vara fossil oberoende 2025. För att klara det behöver omställningstakten öka avsevärt jämfört med idag.

Växthusgasutsläppen ska minska till 1,9 ton/invånare (produktionsperspektivet) senast 2014 och senast 2045 ska nettoutsläppen vara 0 ton/invånare.

När det gäller skadliga luftföroreningar och partiklar ska halterna för det nationella målet för Frisk luft⁷ ej överskridas. I Huddinge är det främst höga halter av partiklar (PM10) och kväveoxider som utgör ett problem.

Vid nybyggnationer ska kommunen arbeta för en låg energianvändning då det leder till positiva effekter både för miljön och för ekonomin. I nybyggnationer ska även miljö- och klimatpåverkan i stort beaktas. Såsom materialval, hantering av schaktmassor, omhändertagande av dagvatten med mera. Vid ny- och ombyggnation ska ett livscykelperspektiv användas, exempelvis med avseende på klimatpåverkan. Detta syftar till att bedöma byggprojektens totala miljöpåverkan över tid, och kan exempelvis ske genom en tidig dialog med intresserade aktörer.

Kommunens miljöarbete ska synliggöras för kommuninvånarna och kommunen ska arbeta för att öka medvetenheten och kunskapen om miljöfrågor hos kommuninvånare. En webbaserad miljöutbildning behövs för att öka kompetensen bland chefer, anställda och förtroendevalda. Kunskap om hållbar utveckling är även en naturlig del av förskolans och skolans pedagogiska verksamhet. Kommunen ska även bidra med klimat- och energirådgivning till enskilda.

God vattenstatus i sjöar och vattendrag

Fosforhalter i sjöarna (µg/l)				
	2014	2015	2016	2017
Långsjön (Segeltorp)	52	51	56	55
Trehörningen (Sjödalen)	111	100	95	92
Orlängen (Vidja)	51	46	50	46
Magelungen	32	31	29	32
Drevviken	36	32	39	42

Åtgärder ska vidtas för att värna Huddinges sjöar, vattendrag och våtmarker så att miljökvalitetsnormerna uppnås senast 2021. Situationen för Trehörningen (Sjödalen) som är den mest övergödda sjön ska särskilt beaktas. Kommunen ska tillsammans med övriga kommuner i Tyresås och Mälarens vattenvårdsförbund samt Stockholm Vatten och avfall, arbeta med

⁷ Frisk luft är ett av de nationella miljömålen som Sveriges riksdag har beslutat om. Miljömålet innehåller följande värden. Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde. Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde.

åtgärder för att sjöarna ska uppnå god ekologisk och kemisk status. För sjöarna Orlängen och Trehörningen finns åtgärdsplaner, med åtgärder som ska genomföras under åren 2015-2021. Kommunen ska även delta i arbete med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för Långsjön, Magelungen, Forsån och Drevviken.

För att ha en möjlighet att uppnå målen behöver planering av fällning av bottensediment påbörjas parallellt med genomförande av åtgärder för att strypa tillflödet av föroreningar. Planerade satsningar på effektiva dagvattendammar som exempelvis den vid Trehörningen ska prioriteras.

Fosforhalterna i Huddinges fem mest påverkade sjöar ska senast 2021 minska till: Långsjön (Segeltorp): cirka 23 µg/l, Trehörningen (Sjödalen): cirka 28 µg/l, Orlängen: cirka 23 µg/l, Magelungen: cirka 22 µg/l, Drevviken: cirka 18 µg/l.

En utmaning är att minska antalet bristfälliga enskilda avlopp i kommunen. VA-utbyggnad sker enligt VA-utbyggnadsprogrammet och Plan för samhällsbyggnadsprojekt och lokalförsörjning. Parallellt med utbyggnaden av kommunalt VA fortgår tillsyn av enskilda avlopp. En annan viktig åtgärd är att avhjälpa brister i befintligt vatten- och avloppsledningssystem.

Grundvattnet ska skyddas så att god kvalitet kan bibehållas och kvantiteten avseende dricksvatten bevaras.

Bibehållen biologisk mångfald och förbättrade möjligheter för friluftsliv

Andel skyddad natur				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	37,0	37,0	37,0	37,0
Andel invånare som har max 800 meter till större grönyta (>5 ha)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	88	88	88	88
Andel invånare som har max 300 meter till mindre grönyta eller park (0,1-5 ha)				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	98	98	97	97

I Huddinge kommun finns höga naturvärden, samtidigt som vår livskvalitet och hälsa förbättras av att komma ut i skog och mark. Våra naturreservat hyser en naturlig och stor biologisk mångfald som utgör viktiga delar av vår regions gröna kilar. Vandringsleder, naturin-

formation och naturguidningar är uppskattat och viktigt för en friluftskommun som Huddinge. Huddinges naturkarta och annan information i sociala medier ska hållas uppdaterad.

De gröna kilarna ska värnas, vilket innebär att åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem i möjligaste mån ska undvikas. Vid befintliga barriärer och svaga avsnitt behöver åtgärder vidtas som stärker sambanden.

Genom ett strategiskt miljötankande i samhällsbyggnad och hänsyn till natur- och kulturvärden ska de stora sammanhängande grönområdena och den tätortsnära naturen bevaras. Tätortsnära natur har även en stor betydelse både för att bevara biologisk mångfald samt för rekreation och friluftsliv.

Miljöanpassad samhällsplanering

Läs även under kapitlet *Bra att leva och bo*.

Resor i kollektivtrafiken				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (resor/inv)	214	219	219	214
Andel cykeltrafikanter i förhållande till folkmängd				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	17	15	16	22

Det är viktigt att verka för en ansvarsfull och effektiv markanvändning. För att bevara grönområden ska exploatering i första hand ske i anslutning till befintliga områden i kollektivtrafiknära lägen och gärna med en hög exploateringsgrad.

I samhälls- och trafikplaneringen ska en så energieffektiv planering som möjligt prioriteras i enlighet med kommunens trafikstrategi. Trafikstrategins olika trafikplaner ska användas för att visa hur gång-, cykel- och kollektivtrafiken ska utvecklas och prioriteras. Andelen transporter med gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka fram till 2030.

Kommunen ska arbeta för att miljö kvalitetsnormerna för luft och buller inte överskrider. Detta bland annat i enlighet med kommunens åtgärdsprogram för trafikbuller 2017-2024.

Uppkomsten av dagvatten ska minimeras genom att undvika att hårdgöra ytor men också genom åtgärder i befintliga miljöer. Det dagvatten som uppkommer ska tas om hand på ett sådant sätt att dess negativa påverkan minskar i enlighet med kommunens dagvattenstra-

tegi. Dagvattnet bör utnyttjas som en resurs genom att synliggöra dagvattnet och på så sätt öka de pedagogiska, rekreativa och estetiska värdena samt gynna den biologiska mångfalden.

Biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska integreras i kommunens samhällsplanering, från tidiga skeden till genomförande.

Giftfri miljö

Mängd hushållsavfall				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (kg/inv)	328	386	429	406
Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter				
	2014	2015	2016	2017
Totalt (%)	36,2	40,1	44,6	43,8
Ranking i länet	2/18	2/18	2/20	

Avfallet från vårt samhälle ska genom att avfallsmängden minskas och källsorteringen ökar undvika att skada naturen och bli en börda för kommande generationer. Insamlade tidningar och förpackningar ska senast 2021 öka till samma nivå som rikssnittet⁸. Huddinge kommun ska verka för att insamlat material i större utsträckning ska återvinnas istället för att gå till förbränning.

Utsortering av förpackningar och matavfall ska ske i samtliga kommunala verksamheter. Återbruk ska uppmuntras i enlighet med tanken om cirkulär ekonomi.

Gifter i vardagen utgör ett hot inte bara mot oss människor utan mot vår livsmiljö. Med utgångspunkt i den nya kommunövergripande handlingsplanen för giftfri miljö ska kommunens arbete för en giftfri miljö struktureras och förankras och åtgärder vidtas för att få bort skadliga kemikalier i kommunens olika verksamheter. Vid inköp av varor och tjänster till kommunala verksamheter ska medvetna val ske på alla nivåer. Från upphandling, där relevanta miljökrav ska ställas, till inköp där medvetna val ska ske. Barnperspektivet ska särskilt bevakas så att barn och unga inte exponeras för skadliga ämnen då exponering i unga år kan ge bestående skador. I detta arbete ingår arbete med att fasa ut skadliga kemikalier i förskola och skola.

Samtliga farliga ämnen i varor och produkter som används i kommunens verksamheter och som kan ha

⁸ Rikssnittet är 66,0 kg/invånare 2016.

allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter⁹ ska senast 2021 ha bytts ut. Detta ska ske främst inom områdena: städning, möbler, ljuskällor textilier, redskap i tillagningsskök, lekmaterial, undervisning och engångsmaterial. Kommunen ska verka för detta i motsvarande verksamheter som drivs i privat regi.

En fjärdedel av hushållens påverkan på klimatet antas komma från maten. Att minska matsvinnet kan bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och ge en sundare livsmedelsproduktion. Tillgången på tillagningsskök är tillsammans med utbildade kockar nyckelfaktorer för att kunna erbjuda hög kvalitet.

⁹ De egenskaper som avgör om kemikalier anses farliga är huruvida de bryts ned i naturen (persistens), anrikas i människor eller djur (bioackumulation) eller är giftiga (toxicitet). Ytterligare egenskaper är cancerframkallande, mutagena, reproduktionsstörande och hormonstörande. (Länsstyrelsen)

Systematisk kvalitetsutveckling

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Kommunens kvalitetsarbete ska inriktas på att stödja verksamheterna och förbättra nämndernas förutsättningar att i första hand utföra kärnuppdraget. Nämnderna ska tydliggöra vad i verksamheten som utförs utöver kärnuppdraget. Innovativa arbetsmetoder som leder till ökad kvalitet för invånare, företagare samt brukare och minskar kostnaderna för kommunen ska tas till vara och implementeras. Genomlysningen av kommunens verksamheter som påbörjades 2018 ska fortsätta och bidra till insatser för en mer kostnadseffektiv verksamhet med fortsatt hög kvalitet. Samordningen mellan kommunens verksamheter ska fortsätta. Kommunstyrelsen ska leda och stödja nämnderna i det fortsatta arbetet.

Digitalisering som bidrar till kostnadseffektivitet och som underlättar för medarbetarna att fokusera på kärnuppdraget ska prioriteras. Kommunen ska samarbeta med andra aktörer som bidrar till kostnadskvalitet och kvalitetsutveckling.

Huddinge kommun ska värdera egen drift av IT mot fördelarna med att köpa en lösning i form av tjänsteleverans. I de fall marknaden erbjuder en smartare och effektivare lösning än vad kommunen själv kan driva ska lösningen köpas som tjänst.

Kostnaderna ska tydligare kopplas till verksamheterna så rätt prioriteringar görs. Konsekvensbeskrivningar kring vad nya digitaliserings lösningar leder till för kostnader/besparingar ska finnas. Kommunen ska utveckla arbetet med att jämföra sig med andra kommuner för att hitta goda exempel på hur man kan arbeta effektivare.

ETAPPMÅL 2019

Genomföra en kostnadseffektivare verksamhet med hög kvalitet utifrån utförd genomlysning.

Huddinge är en utvecklingsinriktad kommun och ska genom ett målmedvetet kvalitetsarbete bidra till att nå visionen om att bli en av de tre populäraste kommunerna i länet.

Systematiskt planera, följa upp och förbättra

Huddinges styrmodell beskriver hur organisationen omsätter kommunfullmäktiges styrsignaler och kommunens kvalitetsstrategi till handling. Modellen är uppbyggd runt förbättringshjulet, där kommunen planerar, utför, följer upp och förbättrar sina verksamheter i en årlig process. En levande dialog mellan olika parter och på olika nivåer tillsammans med den systematiska arbetsprocessen hjälper kommunen i sin strävan efter ständiga förbättringar.

Några av de principer som kvalitetsstrategin lyfter som viktiga för den systematiska utvecklingen är:

- Öppen redovisning av kommunens tjänster, vilken kvalitet och standard invånarna har rätt att förvänta sig och hur nöjda brukare är med de tjänster kommunen levererar samt öppna jämförelser med andra.
- Mätning och uppföljning av resultat, där kommunen analyserar, bedömer och kommunicerar verksamhetens resultat och effektivitet. I Huddinge mäts och analyseras statistik och resultat utifrån kön-, barn- och områdesperspektiv. Resultaten jämförs över tid och med andra goda exempel. Kommunen har mod att förändra när analysen visar på behov.

Viktigt är också att systematisera de synpunkter, klagomål och annan information som kommer från våra invånare och andra intressenter genom digitala kanaler, servicecenter och i verksamheterna. Detta i syfte att se mönster i behov av förbättringsåtgärder.

Under 2019 utvecklas digitaliseringen av styrmodellens processer.

Ökad processorientering

En process definieras som en kedja av aktiviteter som i ett återkommande flöde genomförs för att skapa ett specifikt värde för kunden. Processorientering innebär

att kommunen strävar efter att de kommunalt bedrivna verksamheterna ska präglas av processynsättet och att kommunen kartlägger, dokumenterar och utvecklar sina processer i syfte att förbättra kvaliteten på tjänsterna, effektivisera utförandet och stärka styrningen via digitaliseringen.

Utveckling och effektivisering av kommunens verksamhetsprocesser är en förutsättning för att uppnå de stora kvalitets- och effektivitetsvinster.

God användning av digitaliseringens möjligheter

Ökad användning av e-tjänster				
	2014	2015	2016	2017*
Ansökan om konto i Skola24	617	1 464	2 182	2 627
Ansökan om modersmålsundervisning	124	177	282	317
Ansökan om skolskjuts eller terminkort	359	574	1 126	1 244
Beställning av nybyggnadskarta**	210	379	466	49
Ansökan om tid för borgerlig vigsel***	433	324	375	454

* Ackumulerad siffra augusti 2017

** E-tjänsten bytte till en ny teknisk lösning i februari 2017

*** E-tjänsten bytte till en ny teknisk lösning i juni 2017

Nya tekniker ger unika möjligheter till verksamhetsutveckling.

Invånarnas förväntan på effektiv och snabb service från kommuner och andra myndigheter ökar kraven på smart organisering. Det gäller i hög grad kundservicefunktionen och andra nivåns service på verksamhetsnivå (där kundservice inte har kompetens eller möjlighet att svara). I praktiken innebär det ökade krav på självbetjäning och automatisering.

Grundprincipen i strategin för att ta Huddinge kommun in i e-samhället är därför utveckling med invånarnas fokus. Målet är att skapa en "digital kommun" där invånare, företagare och besökare på ett effektivt sätt guidas till rätt tjänst vare sig den är elektronisk (e-tjänst) eller kräver kontakt via telefon eller besök. De digitala tjänsterna ska alltid vara tillgängliga. En strävan i arbetet är att göra invånaren/kunden till en aktiv part i processarbetet samtidigt som processerna i verksamheterna optimeras. Det är denna kombination som kan ge invånarna ökad service och ökad tillgänglighet

till kommunen samtidigt som kommunens verksamhet kan effektiviseras.

För att kunna realisera strategin behöver kommunen skapa en miljö där informationen kan kartläggas, återanvändas och flöda mellan många system. Samarbetet över verksamhetsgränser behöver därför öka och förutsättningarna för bättre integration mellan verksamhets-system, ärendehanteringssystem, dokumenthanteringssystem med mera undersökas. Huddinge kommun behöver således ställa krav på att e-satsningar ska samordnas mellan förvaltningarna, att anskaffning av digitalt stöd ska planeras i god tid och med stort fokus på synergieffekter. I detta ingår också kommunens fleråriga övergång till digital arkivering, så kallat e-arkiv.

Ett annat viktigt steg för digitaliseringen i Huddinge kommun är att alla chefer och anställda ska ha förmåga att initiera, följa med och delta i digitaliseringen utifrån sina egna förutsättningar. Digital ledning pekar på vikten av att verksamheter effektiviseras, utvecklas och får högre kvalitet genom styrning, mätning och uppföljning.

Öppna data avser information som är fritt tillgänglig och kan bli en viktig möjlighet för nya innovationer. Ämnet öppna data omfattas av PSI-direktivet som beslutats i EU (PSI - public sector information). PSI-direktivet ska göra det lättare för fler att få tag på oförlämplig data. Vissa datamängder som tas fram av kommunen kan med relativt enkla medel publiceras som öppna, medan andra, vars produktions- och ajourhållningskostnad täcks av intäkter enligt beslutad taxa eller avtal med organisationer och myndigheter, kräver större förändringar på ett lokalt, regionalt och nationellt plan. Huddinge publicerar redan successivt öppna data och kommer att fortsätta publicera mer av sina datamängder som öppna data. I nuläget publiceras befintlig data som med enkla medel kan göras öppna. Frågan om öppna data ska fortsättningsvis även beaktas vid all utveckling och anskaffning av verksamhetssystem och så vidare.

En ökad användning av e-tjänster ställer krav på att kommunen upprätthåller e-tjänsternas tillgänglighetskrav samt lämplig nivå av skydd av information som inte bedöms vara öppen. För att klara detta krävs ett utvecklat ledningssystem för informationssäkerhet innehållande kontinuerliga systemsäkerhetsanalyser och kontinuitetshantering enligt kommunens framtagna modell för systemsäkerhetsanalys.

Attraktiv arbetsgivare

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Öka frisknärvaron genom att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron behöver motverkas genom ett systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete på respektive förvaltning. Kommunen ska aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare både för rekrytering av ny personal men också för att behålla de som redan arbetar i kommunen. Huddinge kommun ska ha bra chefer eftersom ledarskapet har stor betydelse för medarbetarnas arbetsmiljö och verksamhetens kvalitet.

ETAPPMÅL 2019

Den totala sjukfrånvaron ska understiga 7 %.

Arbetet med Huddinge kommuns attraktivitet som arbetsgivare är av stor vikt sett till personalförsörjningsutmaningen. Personalpolitiken syftar till att säkerställa personalförsörjningen i syfte att uppnå kommunens vision och mål. Huddinge kommun ska som arbetsgivare attrahera och behålla engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer. Det ställer krav på alla delar av den sammantagna personalprocessen – attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och belöna.

För att möta den ekonomiska och demografiska utvecklingen behöver kommunen effektivisera sina verksamheter genom digitalisering och automatisering. Ett sådant utvecklingsarbete är nära knutet till målområdet attraktiv arbetsgivare med frågor rörande ledarskap, organisation, yrkesroller och kompetens. Ett behov finns av att omvärldsbevaka, kartlägga och föreslå insatser för att möta detta.

Aktivt medarbetarskap

Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet)				
	2015	2016	2017	2018
Totalt	77,8	78,2	77,7	77,4
Kvinnor	78,1	78,5	73,0	77,5
Män	76,9	77,0	77,2	77,5
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivation				
Totalt	75	76	76	80
Kvinnor	76	77	77	80
Män	73	73	73	78

Ett aktivt medarbetarskap är viktigt för att uppnå en god verksamhet. Medarbetarskap handlar om att tillsammans med andra arbeta mot de gemensamma målen. Medarbetarskapet ska kännetecknas av engagemang, ansvarstagande för sitt eget arbete och helheten samt en vilja att utvecklas och bidra till verksamhetens utveckling och kvalitet. I medarbetarskapet ingår att leva upp till kommunens gemensamma värden.

Verksamhetsnära utveckling av kommunen som arbetsgivare, sett till främst bristyrkesgrupper, ska understödjas i syfte att stärka konkurrensförmågan. Detta innefattar bland annat anpassad introduktion, traineeprogram, samarbete med akademierna gällande kompetensutveckling och praktik och möjligheterna att arbeta efter 67 år. Personalförsörjningsmedlen är en viktig del för att möjliggöra verksamhetsnära utvecklingsinitiativ där handlingsplaner ska redovisas i nämnderna.

Därutöver behöver ett fortsatt arbete med att synliggöra och marknadsföra kommunen som arbetsgivare göras inom ramen för arbetsgivarvarumärkesarbetet. Detta särskilt gällande personal i bristyrkesgrupper.

En fortsatt ökad rörlighet i form av personalomsättning i Stockholms län ställer ökade krav på såväl rekrytering och introduktion som anpassade åtgärder för att behålla personal, främst i bristyrkesgrupper.

Aktivt ledarskap

Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet)				
	2015	2016	2017	2018
Totalt	71,1	72,0	71,8	70,8
Kvinnor	71,7	72,5	71,9	71,0
Män	69,0	70,1	71,4	70,5
Hållbart medarbetarengagemang (HME) – Ledarskap				
Totalt	77	77	78	78
Kvinnor	77	78	78	79
Män	75	76	78	79

Ledarskap är att nå resultat och få andra med sig i arbetet. Ledarskapet ska på ett tydligt och engagerande sätt skapa förståelse för uppdraget, klargöra och kommunicera mål och åtaganden samt skapa och upprätthålla välfungerande arbetsprocesser. Chefer ska utgöra goda förebilder utifrån kommunens gemensamma värden och driva ett aktivt förändrings- och utvecklingsarbete. Ledarskapet ska främja ett öppet samarbetsklimat, delaktighet i arbetet och goda idéer ska tas tillvara. I ledar-

skapet finns också ansvar för att ge medarbetare återkoppling, stöd och möjligheter till utveckling i arbetet.

Goda förutsättningar

Prestationsnivå¹⁰	2015	2016	2017	2018
Totalt	72,6	73,3	72,8	72,2
Kvinnor	73,1	73,7	73,0	72,4
Män	70,9	71,8	72,6	72,2
Hållbart medarbetarengagemang (HME)¹¹- Totalt				
Totalt	76	77	77	80
Kvinnor	77	78	78	80
Män	74	74	75	78
Sjukfrånvaron (total)				
Totalt (%)	8,5	8,6	8,1	*
Kvinnor (%)	9,3	9,4	8,8	*
Män (%)	5,6	5,7	5,3	*
Korttidssjukfrånvaron (1-14 dagar)				
Totalt (%)	2,7	2,9	2,9	*
Kvinnor (%)	2,9	3,0	3,0	*
Män (%)	2,4	2,6	2,4	*
Långtidssjukfrånvaron (över 180 dagar)				
Totalt (%)	3,5	3,7	3,1	*
Kvinnor (%)	4,0	4,2	3,6	*
Män (%)	1,9	1,8	1,6	*

*Redovisas senare

Goda förutsättningar och en god arbetsmiljö främjar ett hållbart, säkert och långsiktigt arbetsliv med väl fungerande verksamheter som är i ständig utveckling.

Kommunens medarbetare förväntas ha goda kunskaper för att kunna säkerställa kvalitet och ett effektivt arbets sätt. Digitaliseringen ger nya möjligheter till att underlätta och effektivisera arbetet. För att kunna tillgodogöra sig den nya tekniken måste vi som arbetsgivare erbjuda digital kompetensutveckling. Därutöver behöver ett arbete ske i syfte att förbättra den digitala arbetsmiljön.

Efterlevnad av kommunens systematiska arbetsmiljöarbete är av vikt för att skapa goda arbetsförutsättningar. Målsättningen är att samtliga chefer ska vara certifierade i det systematiska arbetsmiljöarbetet under 2019. För att ytterligare effektivisera arbetet med kommunens systematiska arbetsmiljöarbete bör arbetsmiljörapportering ske digitalt i det systemstöd som införs för kommunens planerings- och uppföljningsarbete.

Det är av stor vikt att fortsätta ett aktivt rehabiliteringsarbete med fokus på de längre sjukskrivningarna. Fort-

satt uppföljning av sjukfrånvaron och rehabiliterande insatser ska ske. Aktivitet behöver ske inom samtliga sjukintervall. Att säkerställa rätt kvalitet, tillgänglighet och kapacitet på företagshälsovård långsiktigt är av vikt.

Kommunen behöver systematisera arbetet med aktiva åtgärder utifrån den reviderade diskrimineringslagen..

Lönebildningen syftar till att uppnå en verksamhet som utvecklas och är effektiv. Lönen ska avspegla befattning, ansvar, kompetens samt uppnådda mål och resultat. Marknadslöneläge ska beaktas. Lönen ska vara individuell och differentierad. Ett utvecklingsarbete sker för att stärka lönebildningsprocessen.

¹⁰ Prestationsnivån är det sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra.

¹¹ HME Totalt mäter organisationens och dess chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang.

Sund ekonomi

SÄRSKILT PRIORITERAT 2019

Ett av kommunens viktigaste mål är att använda varje skattekrona på ett så effektivt sätt som möjligt. Ett växande Huddinge behöver en stabil ekonomisk grund att stå på för att klara framtida utmaningar i form av nya lokaler samt upprustning och nybyggnation av bostäder. En avgörande del i detta är att ha kontroll över kommunens låneskuld.

Kommunen ska årligen nå ett resultat om 2 % för att klara den långsiktiga finansieringen och skapa förutsättningar för en sund ekonomi även framöver och möjliggöra för ett lägre skatteuttag på sikt.

Möjligheterna att öka intäkterna ska ses över i samtliga verksamheter.

Kommunen ska aktivt söka extern finansiering t.ex. EU-medel och alternativa intäktskällor för att utveckla verksamheterna. Gatukostnadsreglementet ska ses över utifrån de så kallade Attefallsreglerna.

ETAPPMÅL 2019

Kommunen ska nå ett årligt resultat om minst 2 % av skatter, utjämning och statsbidrag, exklusive exploateringsresultat.

Genomlysning av kostnadsnivåer av kommunens verksamheter ska fortsätta och aktiviteter utifrån detta genomföras.

Kommunsektorn står inför stora verksamhetsmässiga och ekonomiska utmaningar. Kostnaderna kopplade till den demografiska utvecklingen förväntas öka snabbare än intäkterna vilket kräver både nya synsätt på den kommunala välfärden och åtgärder från stat, kommuner och landsting. Detta i kombination med en hög utbyggnadstakt i Huddinge ställer krav på en tydlig styrning av verksamheterna och bolagen så att den långsiktiga ekonomin är hållbar.

Befolkningsökningen beräknas motsvara ökade kostnader på 308 mnkr i form av ökade volymer. Kommu-

nen avsätter cirka 98 mnkr i ökade hyror under den kommande planeringsperioden för utbyggnad av verksamhetslokaler som förskolor, skolor och anläggningar för sport och fritid. Samtidigt avtar tillväxten av skatteunderlaget och en fortsatt återhållsamhet krävs för att kommunen ska bibehålla en sund ekonomi. Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar och tillkommande lokaler. En kompensation för ökade löner och priser motsvarande en generell uppräkning med 2 procent av nämndernas ramar är inlagt i budgeten för 2019. Kommunstyrelsens budget är uppräknad med 1,4 procent. För att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet ingår ett antal särskilda prioriteringar med ett särskilt fokus på barn och unga. Totalt 52 mnkr fördelas till nämnderna för dels ökade löner och dels prioriterade åtaganden. För att öka andelen förskolelärare och minska barngrupperna får förskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 2 procent i uppräkning, totalt 4 procent, och därutöver ett särskilt tillskott för fler barn i behov av särskilt stöd. För att förbättra kvaliteten i grundskolan och höja skolpengen får grundskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 0,9 procent i uppräkning, totalt 2,9 procent. Därutöver prioriteras tillskott för fler feriepraktikplatser på sommaren och insatser för ett tryggt och trivsamt Huddinge. Läs mer på sidorna 47-48 om de politiska prioriteringarna i Mål och budget.

Förutsättningarna för de kommande åren visar på ett behov av att kontinuerligt arbeta för att hålla nere kostnadsökningarna. I ekonomiplanen har det ekonomiska utrymmet medgett en generell uppräkning med 1,4 procent för 2020 och 0,5 procent för 2021. Det är fortsatt av stor vikt med budgethållning på kort sikt och att fortsätta att utveckla strategier för att ha en ekonomi i balans på lång sikt.

Budgethållning

Budgethållning				
	2014	2015	2016	2017
Nämndernas resultat (mnkr)	56,4	-30,6	-21,1	-3,1

För att klara den långsiktiga ekonomin behöver budgethållning och budgetdisciplin vara i fokus och resurser prioriteras på ett strukturerat sätt. Alla nämnder arbetar framgångsrikt med att prioritera och effektivisera så att kärnverksamheten fortsatt kan utvecklas,

samtidigt som budgethållningen är god. Ekonomistyrningsprinciperna är tydliga i att nämnderna har ansvar och befogenheter att fatta nödvändiga beslut för att hålla budget. Stor vikt har dessutom lagts vid regelbunden ekonomisk rapportering och vid kommunstyrelsens ansvar att föreslå åtgärder för det fall att nämnderna brister i sitt ansvar.

Med en kraftig utbyggnadstakt av verksamhetslokaler behöver planerade åtgärder för en god kostnadskontroll genomföras. Ytterligare åtgärder för att öka incitament för att nyttja lokaler på ett effektivt sätt behöver utredas och implementeras. Avgiftsfinansieringen ska öka inom de verksamheter där det är möjligt.

Långsiktig balans

Finansiellt årligt mål				
	2014	2015	2016	2017
Årets resultat exkl. exploatering ska vara 2 % av skatt och bidrag	2,0	-0,2	1,0	3,4
Konsolidering				
Genomsnittligt resultat exkl. exploateringsresultat, senaste treårsperioden i förhållande till eget kapital (%)	3,5	2,0	1,1	1,7
Investeringsutrymme				
Investeringar i förhållande till summan av avskrivningar och årets resultat senaste treårsperioden (bör inte överstiga 100 %)	87	88	128	105

Huddinge kommuns finansiella mål är satt med inriktning mot långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. För

att få ett långsiktigt hållbart resultat som bidrar till att hålla tillbaka lånefinansieringen krävs ett årligt överskott på lägst 2 procent av skatt och utjämning, exklusive exploateringsvinster. Det är ett resultat som bedöms bidra till finansiering av investeringar och som därmed begränsar den externa upplåningen. Med osäkra ekonomiska förutsättningar i omvärlden är det också viktigt att budgetera ett resultat som klarar att möta svängningar i ekonomin. Resultatmålet i ekonomiplanen är budgeterat till 2 procent per år under planeringsperioden, ett plus på 122-136 mnkr.

Genomlysning av kostnadsnivåer av kommunens verksamheter ska fortsätta och aktiviteter utifrån detta genomföras. Kostnadsnivåerna för verksamheterna ska fortsätta att analyseras och jämföras med andra som underlag för effektiviseringar och omprioriteringar. Detta är särskilt viktigt i de fall där kostnaderna avviker från standardkostnaderna. Det är viktigt att få ut maximal nytta för invånarnas skattemedel.

Investeringarna finansieras över lång tid och påverkar kommunens såväl kortsiktiga som långsiktiga betalningsförmåga. Målet för att följa vilket utrymme som finns för investeringar är att nettoinvesteringarna inte bör överstiga summan av avskrivningar och årets resultat över en treårsperiod.

Med syftet är att hålla tillbaka den externa upplåningen, stärka kommunens resultat och samtidigt klara de utmaningar som en växande kommun står inför har kommunen beslutat om strategier för den långsiktiga finansieringen av kommunkoncernen. Beslutade åtgärder för att säkra en långsiktig finansiering av kommunens investeringar ska fortsätta att implementeras.

Ekonomiplan 2019-2021

Budgetförutsättningar

Samhällsekonomi¹²

Konjunkturen förstärks och toppar 2019

Högkonjunkturen i Sverige fortsätter att förstärkas i år och nästa år. Den investeringsledda konjunkturförstärkningen i omvärlden driver på den svenska exporten och industrin fortsätter att öka produktionen snabbt. Det höga kapacitetsutnyttjandet i industrin medför att näringslivets investeringar fortsätter att öka snabbt, trots att bostadsinvesteringarna planar ut. Tillväxten i sysselsättningen dämpas gradvis framöver i takt med att efterfrågan på arbetskraft mattas av. Löneökningarna stiger eftersom bristen på arbetskraft är fortsatt stor, men inflationen når inte upp till 2 procent förrän 2020. Riksbanken avvaktar därför med att höja reporäntan till första kvartalet 2019. Finanspolitiken förs i åtstramande riktning 2019–2020 och det strukturella sparandet blir i linje med överskottsmålet från och med 2020.

Osäkerheter i världsekonomin men stark svensk export

Den internationella konjunkturen fortsätter att förstärkas på bred front. I stora delar av världsekonomin har tillväxten i industriproduktionen tagit mera fart den senaste tiden, inte minst i OECD-länderna. En stark efterfrågetillväxt talar för att investeringarna fortsätter att öka snabbt den närmaste tiden. Detta gör att svensk export växer rejält 2018 och 2019, ytterligare pådriven av den svaga kronkursen. Samtidigt finns det orosmoment. Mest oroande är risken för ett globalt handelskrig med anledning av USA:s nyligen aviserade importtullar på stål och aluminium. Den höga och snabbt växande skuldsättningen i den kinesiska ekonomin utgör sedan länge en betydande risk för den globala ekonomin. En kraftig inbromsning av tillväxten i Kina skulle få stora effekter på världsekonomin. Finanskrisen i södra Europa har varit ett orosmoment som nu ser ljusare ut. Det råder fortsatt osäkerhet kring de ekonomiska effekterna av Brexit.

Stärkt högkonjunktur i Sverige

Högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsatte att förstärkas det sista kvartalet i fjol. Näringslivets produktion fortsätter att växa i en snabb takt, mycket tack vare en stark tillväxt av efterfrågan från omvärlden. Den starka uppgången i bostadsinvesteringarna under senare år bromsar in och nybyggnationen förväntas minska i år och nästa år. BNP steg med 0,9 procent. Den positiva utvecklingen för exporten bedöms fortsätta under resten av 2018. Då bostadsinvesteringarna förväntas minska innebär det ändå att BNP-tillväxten bromsar in marginellt 2018. En starkare tillväxt i omvärlden och en expansiv finanspolitik på hemmaplan bidrar till att högkonjunkturen förstärks 2018. Kombinerat med en långsammare ökning av energipriserna och en starkare krona som dämpar uppgången i importpriserna förväntas inflationen, som de senaste månaderna stigit till över 2 procent, falla tillbaka igen nästa år. Inflationen kommer därefter öka och inflationsmålet förväntas nå varaktigt 2020.

Stor brist på arbetskraft med rätt kompetens

Sedan 2013 har bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens ökat kraftigt och brett över näringslivets olika delar. Det sista kvartalet 2017 noterades dock sjunkande bristtal för näringslivet som helhet. Den fortsatta konjunkturförstärkningen medför att sysselsättningen ökat snabbt 2017. Arbetslösheten fortsätter minska och väntas nå ner till strax över 6 procent 2019. Såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet är nu på den högsta nivån sedan 1991. Bristen på arbetskraft inom många yrkesgrupper leder även till att redan sysselsatta går i pension senare. Bristen på arbetskraft med rätt kompetens gör det lättare för utrikes födda, och andra grupper med svag ställning på arbetsmarknaden, att få jobb. Sysselsättningsgraden har sedan 2010 framför allt ökat bland utrikes födda, men denna trend bröts de sista två kvartalen 2017. Höga bristtal leder också till en högre löneökningstakt framöver. Inom den kommunala sektorn är löneökningstakten högre än i näringslivet, till följd av hög och ihållande personalbrist. Löneökningstakten för hela ekonomin väntas uppgå till 2,7 procent 2018 och 3,0 procent 2019 när löneglidningen, det vill säga löneökningarna utöver vad som avtalats centralt, tilltar. Under 2017 resulterade en hög och ihållande personalbrist och riktade satsningar i en stark löneökning inom den kommunala sektorn. Löneökningarna dämpas något 2018, men är fortsatt cirka 0,1 procentenheter högre än i näringslivet.

¹² Konjunkturinstitutets rapport *Konjunkturläget mars 2018*

Ekonomi i kommunsektorn¹³

Starkt demografiskt tryck, ökade pensions kostnader och bromsad skatteunderlagsutveckling innebär att det krävs åtgärder på 39 miljarder till och med 2021, för att klara ett resultat på 1 procent av skatter och generella statsbidrag. Effektiviseringar, bland annat med hjälp av digitalisering av välfärdstjänster, måste till för att klara verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning.

Demografins kostnader ökar snabbare än skatteunderlaget

Enligt beräkningar som bygger på SCB:s befolkningsprognos kommer de demografiskt betingade behoven, med allt fler yngre och äldre, att öka med i genomsnitt drygt 1,4 procent årligen de kommande tio åren. Åren 2017–2021 ligger genomsnittet på 1,5 procent per år, nästan 1 procent högre per år jämfört med åren 2000–2015. Ökningstakten är störst inom gymnasieskolan. Den verksamhet som förväntas minska mest är flyktmottagandet, som håller ner totalen. I de kommunala budgetarna planeras för en klart högre investeringsnivå än tidigare. Pensionskostnaderna ökar också kraftigt 2018 och 2020. Det påverkar även utvecklingen av sociala avgifter, främst 2018 och 2020. Utvecklingen av skatteunderlaget har också varit hög under den rådande högkonjunkturen men förväntas stabilisera sig till en nivå nära noll i slutet av planperioden. Effekten ger ett ökande tryck på kommunerna att effektivisera för att klara sina ekonomiska åtaganden förutsatt att inga ytterligare statliga medel tillförs.

Kommunernas resultatnivåer påverkas av byggande och pensioner

Behov av nya verksamhetslokaler och renovering av de bostäder och verksamhetslokaler som byggdes på 1960- och 1970-talen innebär att kommunerna planerar för högre investeringsnivåer de kommande åren. En ökad investeringsvolym ger högre kostnader för avskrivningar och för drift som tar ett allt större utrymme av driftbudgeten. Samtidigt ökar kommunernas låneskuld och många större kommuner signalerar att de har behov av extern finansiering för de stora investeringar som ska genomföras. SKL beskriver att om investeringstakten ökar behöver målen för god ekonomisk hushållning ses över i många kommuner. I vissa kommuner kan ett resultatmål om så mycket som 5 procent av skatter och generella statsbidrag behövas.

Effektiviseringar och digitalisering

Starkt verksamhetstrycket och försvagningen av skatteunderlagsökningen de kommande åren ställer krav på kommunerna om åtgärder på såväl kostnads- som intäktssidan. Ett verktyg för att effektivisera är digitalisering av administration och verksamhet.

Huddinges ekonomiska förutsättningar

Huddinge kommun har under flera år redovisat starka resultat som legat över nivån för god ekonomisk hushållning (2 % av skatt och utjämning). Stora intäkter (återbetalningar av tidigare inbetalda premier till AFA Försäkring AB, statsbidrag från Boverket, utdelning från Huga Fastigheter AB) har bidragit till de starka resultaten. Att nämnderna klarar sina budgetar är avgörande för att kommunen sammantaget ska klara en sund ekonomi. De senaste åren har nämnderna sammantaget redovisat underskott och har tuffa utmaningar de kommande åren. För att kommunen långsiktigt ska uppfylla kraven på god ekonomisk hushållning krävs det att resultatnivån kan bibehållas på en god nivå, särskilt med hänsyn till de ökade ambitioner i bostadsbyggande som Huddinge har. Det är viktigt att arbetet med kommunens och bolagens långsiktiga finansieringsbehov fortskrider och att nämndernas arbete för att prioritera och effektivisera verksamheterna är framgångsrikt.

Lägre befolkningstillväxt i början av planperioden ger stor ekonomisk påverkan

Huddinge har haft en hög befolkningstillväxt de senaste åren och förväntningarna på befolkningsutvecklingen har varit höga. Inte minst med anledning av den omfattande utbyggnad som planeras i Huddinge kommande år. I befolkningsprognosen våren 2018 är förväntningarna på befolkningsutvecklingen under planperiodens början lägre än i tidigare befolkningsprognoser. Det är främst lägre ökning av skatteintäkter och bidrag i kostnadsutjämningen som ger stor ekonomisk effekt 2019–2021. Den ekonomiska effekten dämpas till viss del av att befolkningsminskningen även ger lägre volymuppräknings och kompensation till nämnderna. På längre sikt, fram till 2027, förväntas befolkningsökningen åter vara på liknande nivåer som i tidigare prognoser.

¹³ SKL:s rapporter *Ekonomirapporten oktober 2017* och *Makronytt 1-2018*

Ekonomiplan

Ekonomiplanen utgår från den beslutade budgeten för 2018, befolkningsprognos 2018, skatteprognos och preliminära beräkningar över utjämningsystemen från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i april 2018.

Intäkterna (skatt och utjämning) beräknas öka med 4,5 procent för 2019 och därefter med 4,3 procent respektive 3,7 procent för 2020 och 2021. Verksamhetens nettokostnader, exklusive exploateringsverksamheten, ökar med 262 mnkr (4,4 %) 2019 och totalt med 742 mnkr (13 %) för planeringsperioden.

Resultatet enligt kommunens ekonomiska mål, beräknas till 121,5 mnkr 2019 (2 % av skatter och bidrag), 129,9 mnkr 2020 (2 %) och 136,2 mnkr 2021 (2 %).

Tabell: Ekonomiplan 2019-2021, mnkr

	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Verksamheten	-5 997,0	-6 229,8	-6 436,6
Exploatering	251,0	166,0	390,0
Avskrivningar	-160,2	-180,2	-200,2
Verksamheten netto	-5 906,3	-6 244,0	-6 246,8
Skatteintäkter	5 125,5	5 284,4	5 479,9
Kommunal utjämning	1 102,6	1 208,6	1 256,3
Skatt, utjämning	6 228,1	6 492,9	6 736,1
Finansiella intäkter	158,6	158,6	158,6
Finansiella kostnader	-107,9	-111,6	-121,7
Resultat	372,5	295,9	526,2
Ekonomiskt mål	121,5	129,9	136,2
Ekonomiskt mål % av skatt och utjämning	2,0	2,0	2,0

Skatt, utjämning och bidrag

Skatt

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bedömer i sin prognos i april att skatteunderlaget växer med i genomsnitt 3,9 procent per år under perioden 2017-2021. Vilket är lägre än slutligt skatteutfall 2016 som var 5,0 procent. I ekonomiplanen antas skatteunderlaget för Huddinge öka i samma takt som för riket.

Tabell: Skatteunderlagets utveckling för riket 2016-2021, procentuell förändring enligt prognos från SKL april 2018

Utfall 2016	Prognos				
	2017	2018	2019	2020	2021
	5,0	4,5	3,8	3,2	3,1

Kommunala skattesatsen

Kommunalskatten i Huddinge år 2019-2021 är beräknad till 19,87 öre per skattekrone.

Resultatutjämningsreserv

Huddinge kommun har avsatt 576 mnkr i en resultatutjämningsreserv. Reserven är avsedd att utjämna normala svängningar i intäkterna över konjunkturcyklerna, med syfte att täcka sviktande skatteunderlag vid befordrad eller konstaterad konjunkturedgång. Riktvärdet för när det är tillåtet att disponera medel ur reserven är när den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. En ytterligare förutsättning är att medlen från resultatutjämningsreserven ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Kommunalekonomisk utjämning

Utjämning mellan kommunerna, kommunalekonomisk utjämning, består av inkomst- och kostnadsutjämning, strukturbidrag och införandebidrag. Staten beslutar om en ram för att finansiera utjämningen. Om utjämningskostnaderna överstiger statens ram betalar kommunerna en regleringsavgift. Om kostnaderna är lägre än ramen får kommunerna istället ett regleringsbidrag. Under kommunal utjämning redovisas även intäkter från kommunala fastighetsavgiften.

Sammantaget beräknas Huddinges bidrag till 1 103 mnkr netto år 2019. Här ingår eftersläpningsersättning för kraftig befolkningsökning med 63 mnkr.

I budgeten har utjämningen beräknats utifrån preliminära uppgifter från SKL och SCB. Utjämningen fastställs i slutet av 2018.

Inkomstutjämning

Kommuner med egen skattekraft, beskattningsbar inkomst per invånare, som understiger den garanterade skattekraften (115 procent av medelskattekraften i riket) får ett inkomstutjämningsbidrag. Övriga kommuner betalar en utjämningsavgift. Huddinges skattekraft enligt beslut om inkomstutjämning 2018 är 103 procent och kommunen beräknas få ett bidrag med 706 mnkr 2019.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämningen utjämnar för strukturella kostnadsskillnader mellan kommunerna. Kommuner med en gynnsam struktur betalar en avgift och övriga får ett bidrag. Huddinge beräknas få ett kostnadsutjämningsbidrag på 269 mnkr för 2019, inklusive ersättning för kraftig befolkningstillväxt.

Ersättning för eftersläpning i modellen för befolkningsförändringar

Huddinges kraftiga befolkningstillväxt de senaste fem åren (2013 till 2017) gör att kommunen är aktuell för ersättning för eftersläpning i modellen för befolkningsförändringar. För att få ersättning ska befolkningstillväxten under 2018 (nov 2017 till nov 2018) vara minst 1,2 procent. Enligt befolkningsprognosen ökar befolkningen med drygt 2 procent för varje år 2018–2020 vilket ger en beräknad ersättning med 63 mnkr år 2019 och 57 respektive 54 mnkr år 2020 och 2021.

Regleringsbidrag/-avgift

Regleringsposten är till för att kontrollera statens totala kostnad för utjämnningssystemet. Regleringsposten används också för andra förändringar eller tillskott, till exempel i form av statliga bidrag. För 2019 beräknas bidraget till 440 kronor per invånare, 49 mnkr för Huddinge.

Finansieringsprincipen

I regleringsposten ingår också medel för regleringar enligt finansieringsprincipen. I budgetpropositionen för 2018 har följande regleringar lagts in som tillskott och avdrag i kommunernas generella statsbidrag.

Obligatoriskt med skolstart vid sex års ålder och att skolplikten inleds i förskoleklassen. För att ersätta kommunerna för detta utökade åtagande ökas anslaget med 75 mnkr 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 150 mnkr.

Öka möjligheterna för nyanlända elever i de högre årskurserna att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. För att kompensera kommunerna för utökade kostnader med anledning av genomförandet av utredningens förslag ökas anslaget med 35 mnkr 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 70 mnkr.

Höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. För att ersätta kommunerna för ett utökad åtagande vid skollags- och läroplansförändringar utifrån Skolkommissionens förslag ökas anslaget med 50 mnkr 2018-2020.

Ökad genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan. För att ersätta kommunerna vid ett införande ökas anslaget med 7,5 mnkr 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas till 8 mnkr, och sedan till 8,9 mnkr för 2020 och 9,9 mnkr från och med 2021.

Öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå. För att ersätta kommunerna för ett utökad åtagande vid ett införande ökas anslaget med 52 mnkr 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas till 60 mnkr.

Riksdagen har beslutat om en försöksverksamhet med branschskolor för att öka attraktiviteten och förbättra tillgången till yrkesutbildning inom små yrkesområden. För att kompensera kommunerna för ökande kostnader för inackordering i samband med försöksverksamheten ökas anslaget med 1 mnkr 2018. För 2019–2022 beräknas anslaget ökas till 3 mnkr per år.

För att ersätta kommunerna för ett utökad åtagande vid införande av prao för elever från och med årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan ökas anslaget med 15 mnkr 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 37,5 mnkr. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med 45 mnkr.

För att förbättra möjligheterna att tidigt kunna ge stöd efter behov har regeringen påbörjat införandet av en läsa-skriva-räkna-garanti. Kommunerna kompenseras sedan tidigare budgetbeslut med anslag för införandet av denna garanti. I budgetpropositionen för 2018 beräknas anslaget från och med 2019 öka med ytterligare 41 mnkr.

Betyg i moderna språk varje termin från och med årskurs 6. Kommunerna kompenseras sedan tidigare budgetbeslut med anslag för åtagandet. Anslaget beräknas öka med ytterligare 8 mnkr från och med 2019.

Riktade statsbidrag

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. Bidragen betalas ut efter ansökan alternativt enligt prestationsmodell. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nedan redovisas några av de större satsningarna i budgetpropositionen inför 2018 och vårandringsbudgeten 2018. Om inte annat anges är beloppen totalbelopp för samtliga kommuner där Huddinges tilldelning för kommande period inte är specificerad i nuläget.

En miljard riktas till skolområdet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling år 2018. Huddinges tilldelade bidrag för 2018 var 8,8 mnkr. För år 2019 riktas 3,5 mdkr och år 2020 riktas 6 mdkr i bidrag till kommunerna. 500 mnkr riktas till socioekonomiskt eftersatta kommuner 2018 och ökas till 1,5 mdkr 2019 och 2,5 mdkr 2020. Läslyftet är förlängt där bidraget 2018 är 100 mnkr, 2019 120 mnkr och 2020 80mnkr. 425 mnkr införs som bidrag till arbete mot långtidsarbetslöshet via så kallade extratjänster i kommunerna. Stimulansmedel om 350 mnkr årligen 2018-2020 införs för att öka motivationen att delta i daglig verksamhet. 300

mnkr satsas årligen 2018-2020 för gratis simskola. Bidrag för avgiftsfria aktiviteter för barn under skollov utökas med ytterligare 250 mnkr 2018-2019 och förlängs till 2020 vilket ger totalt 450 mnkr 2019 och 250 mnkr 2020. Miljösatsningen Klimatklivet ökas med 800 mnkr till kommunerna år 2018, 1,3 mdkr år 2019 och 2,3 mdkr år 2020–2023. Från och med 2016 finns dessutom ett statsbidrag via Boverket för att stödja kommunerna så att bostadsbyggandet ökar. För 2017 fördelades 1,8 mdkr, för 2018 1,4 mdkr och 2019 1,3 mdkr. Tilldelningen till Huddinge kommun var 2017 22,3 mnkr. Bidraget söks och beviljas hösten innevarande år.

Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter.

LSS-utjämning

Huddinge har en standardkostnad för LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) som är lägre än genomsnittet för riket och beräknas år 2019 betala en avgift på 1 284 kronor per invånare, 144 mnkr.

Kommunal fastighetsavgift

Den kommunala fastighetsavgiften år 2019 beräknas preliminärt till 179 mnkr, vilket är en ökning med 6,6 mnkr jämfört med 2018.

Finansiella kostnader och intäkter

De finansiella intäkterna består av räntor på främst utlåning och vidareutlåning till kommunala bolag, räntor på banktillgodohavanden eller annan placering av likviditetsöverskott samt borgensavgifter från kommunala bolag. Finansiella kostnaderna består av främst räntor på den upplåning som görs av internbanken för vidareutlåning samt finansiella kostnader för pensionskulden. Sammantaget har budgeten för finansnettot 2019 beräknats till 51 mnkr.

Verksamhetens nettokostnader

Verksamhetens nettokostnader för planeringsperioden är beräknade med utgång från den av kommunfullmäktige beslutade budgeten för 2018.

Verksamhetens nettokostnader, förändringar

Netto, mnkr	2019	2020	2021	Summa
Budget 2018	5 764,0			
Politiska prioriteringar	51,7			51,7
Volymer	81,6	107,4	118,8	307,8
Lokaler	-10,6	49,2	59,8	98,4
Generell uppräkningsräkning	114,4	86,1	31,9	232,4
Bidrag, omprioriteringar mm	-95,1	95,2	-207,4	-207,4
Budget/plan (avrundat)	5 906,0	6 243,8	6 246,9	482,9

Sammantaget beräknas verksamhetens nettokostnader öka med 483 mnkr för den kommande treårsperioden. När exploateringsverksamheten exkluderas så är ökningen 742 mnkr, cirka 13 procent. Huddinges kraftiga befolkningstillväxt fortsätter och utrymmet för volymer och lokaler har räknats upp med 406 mnkr för planeringsperioden. För det kommande budgetåret, 2019, är utrymmet för politiska prioriteringar, volymer och lokaler uppräknat med 122 mnkr.

Utöver tillskott för volymer och tillkommande lokaler räknas nämndernas budgetramar 2019 upp med 2 procent för att kompensera för ökade löner och priser, totalt 114 mnkr. Ytterligare tillskott har prioriterats till främst förskolans och grundskolans verksamheter. Tillskotten beskrivs under rubriken Politiska prioriteringar. Bedömningar av intäktsutveckling och kostnadsutveckling till följd av ökad befolkning, tillsammans med behovet av en stabil resultatnivå för att klara en sund ekonomi samtidigt som kommunen växer, visar att utrymmet för att budgetera generell uppräkningsräkning är begränsat. Budgetramarna för 2020 och 2021 har räknats upp med 1,4 procent respektive 0,5 procent per år som en generell uppräkningsräkning för ökade löner, priser och hyror.

Politiska prioriteringar

I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga.

För att öka andelen förskolelärare och minska barngrupperna får förskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 2 procent i uppräkningsräkning (**16,8 mnkr**), totalt 4 procent, och därutöver ett särskilt tillskott för fler barn i behov av särskilt stöd (**3,8 mnkr**).

För att förbättra kvaliteten i grundskolan och höja skolpengen får grundskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 0,8 procent i uppräknings (14,3 mnkr), totalt 2,8 procent.

För att skapa bättre ekonomiska förutsättningar vid uppstart av nya förskolor och skolor, oavsett regi, ska en ersättningsmodell för nyetableringar tas fram och implementeras. För detta ändamål har 2 mnkr extra avsatts i medelsreserven.

För att fler unga ska få möjlighet att tidigt komma i kontakt med arbetsmarknaden får gymnasienämnden ett tillskott med 0,3 mnkr för att ytterligare öka antalet feriepraktikplatser på sommaren.

Antalet personer 65 år och äldre med insatser enligt LSS ökar i kommunen. Socialnämnden har ansvaret för dessa personer, medan resurstilldelning för insatser till personer över 65 år i huvudsak går till äldreomsorgsnämnden. Resurstilldelning mellan nämnderna justeras successivt med en överföring till socialnämnden på 9 mnkr 2019 och ytterligare 9 mnkr 2020.

Den offentliga miljön i Huddinge ska vara trygg och trivsam. Möjligheten att kunna gå och cykla året runt ska förbättras med nya metoder för underhåll på utvalda stråk. Natur- och byggnadsnämnden får därför ett extra tillskott med 4 mnkr.

Kommunen har en underhållsskuld inom gator och vägar som nu successivt åtgärdas. Natur- och byggnadsnämndens investeringsbudget för upprustning av gator och vägar utökas därför från 20 mnkr till 40 mnkr årligen och för 2019 ges därutöver ett tillskott med 20 mnkr (2 mnkr för avskrivningar). Det är en extra satsning på ytterligare 10 mnkr 2019 jämfört med 2017 och 2018. Nivån möjliggör att underhållsberget åtgärdas inom 5 år.

I medelsreserven ingår ett utrymme på 22 mnkr för extraordinära kostnader för flyktingmottagandet, det vill säga kostnader som inte finansieras av ersättningar från Migrationsverket. I budgeten avsätts ytterligare 6 mnkr i medelsreserven för att säkra att extraordinära kostnader för flyktingmottagandet inte tränger ut annan verksamhet.

För att möta uppräknings av avgiften till Södertörns brandförvarsförbund avsätts 1,5 mnkr i kommunstyrelsens budget.

För att genomföra valet till Europaparlamentet 2019 får kommunstyrelsen 1 mnkr.

Volymer

Nämnd	2019	2020	2021	Summa
Kommunstyrelsen	0,0	5,4	6,2	11,5
Förskolenämnden	-9,0	12,1	20,6	23,7
Grundskolenämnden	40,7	26,7	18,9	86,3
Gymnasienämnden	12,2	16,2	17,2	45,6
Socialnämnden	16,8	21,7	25,2	63,6
Äldreomsorgsnämnden	17,9	20,2	24,8	62,8
Kultur- och fritidsnämnden	1,6	2,0	2,3	5,9
Natur- och byggnadsnämnden	2,1	2,7	3,2	8,0
Tillsynsnämnden	0,1	0,1	0,2	0,4
Revision	0,1	0,1	0,1	0,2
Överförmyndarverksamhet	-1,0	0,1	0,2	-0,7
Budget/plan (avrundat)	81,4	107,2	118,8	307,3

Volymökningar är beräknade med kommunens befolkningsprognos och verksamhetsstatistik som grund. För perioden beräknas ökade behov av kommunal service till följd av demografiska förändringar till 307 mnkr. Störst procentuell ökning har budgeterat för äldreomsorgsnämnden. Utöver ordinarie volymuppräknings omfördelas 9 mnkr från äldreomsorgsnämnden till socialnämnden avseende LSS för personer över 65 år. Kommunstyrelsen budget 2019 räknas inte upp för ökade volymer.

Lokaler

I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021.

Uppräkning för löner, hyror och priser

Fortsatt kärva ekonomiska förutsättningar i kombination med ett behov av en stabil resultatnivå för att klara

en sund ekonomi, samtidigt som kommunen ska växa kraftigt, gör att efter att nämndernas ramar räknats upp för volymer och lokaler är utrymmet för att kompensera samtliga nämnder generellt för ökade löner och priser begränsat. Utöver generell uppräkningsprioriteras ett utrymme på 51,7 mnkr till nämnderna för bland annat ökade löner. Sammantaget har förskolenämndens ram räknats upp med 4 procent och grundskolenämndens ram med 2,8 procent. Kommunstyrelsens ram är uppräknad med 1,4 procent. Övriga nämnders ramar är uppräknade med 2 procent. För 2020 och 2021 har nämndernas budgetramar räknats upp med 1,4 procent respektive 0,5 procent som en generell uppräkningsprioritering för ökade löner, priser och hyror.

Generella, omprioriteringar/tekniska justeringar, m.m.

	Mnkr
Betygsättning i moderna språk (grundskolenämnd)	0,1
Läsa-skriva-räkna garanti (grundskolenämnd)	0,5
Skolstart vid sex års ålder (grundskolenämnd)	0,9
Nyanlända elever i grundskolan (grundskolenämnd)	0,4
Skolkostnadsutredning (grundskolenämnd)	0,1
Prao i årskurs 8 och 9 (grundskolenämnd)	0,3
Ökad genomströmning och kvalitet i gymnasieskolan (gymnasienämnd)	0,0
Försöksverksamhet med branschskolor (gymnasienämnd)	0,0
Kostnadsminskning pensioner (finansförvaltning)	-2,1
Avskrivningar, medfinansiering (finansförvaltning)	54,0
Kapitaltjänstintäkter, övrigt (finansförvaltning)	-8,0
Ettåriga tillskott 2018 (kommunstyrelsen, förskolenämnden, medelsreserv)	-20,8
Högre exploateringsintäkter (finansförvaltning)	-120,0
Budget 2019 (avrundat)	-94,6

Generella statsbidrag (finansieringsprincip)

De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten enligt beslut i budgetpropositionen. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Huddinge har fått 0,1 mnkr år 2019 för betygsättning i moderna språk varje termin från och med årskurs 6. Totalt har man fått 0,14 mnkr.

För att förbättra möjligheterna att tidigt kunna ge stöd efter behov ("läsa-skriva-räkna-garanti") tillförs anslaget från och med 2019 motsvarande 0,5 till Huddinge. Totalt är anslaget för Huddinge efter ökningen 1,9 mnkr inklusive tidigare anslag.

Inför ett införande av obligatorisk skolstart vid sex års ålder och att skolplikten inleds i förskoleklassen ökas anslaget med 0,9 mnkr för Huddinge från och med 2019. Totalt är anslaget för Huddinge efter ökningen 1,7 mnkr inklusive anslaget i höständringsbudgeten 2018.

Huddinge har fått ett ökat anslag med 0,4 mnkr för att öka möjligheterna för nyanlända elever i de högre årskurserna att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Totalt är anslaget för Huddinge efter ökningen 0,8 mnkr inklusive anslaget i höständringsbudgeten 2018.

För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande för öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå ökades anslaget med knappt 0,1 mnkr för Huddinge 2019. Totalt är anslaget för Huddinge efter ökningen 0,7 mnkr inklusive anslaget i höständringsbudgeten 2018.

För ett utökat åtagande vid införande av prao för elever från och med årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan ökas anslaget med 0,3 mnkr för 2019. Totalt är anslaget för Huddinge efter ökningen 0,4 mnkr inklusive anslaget i höständringsbudgeten 2018.

För att öka genomströmning och kvaliteten i gymnasieskolan ökades anslaget med knappt 0,1 mnkr för Huddinge i höständringsbudgeten 2018. Inklusive en marginell ökning ligger det kvar på motsvarande nivå 2019.

Riksdagen har beslutat om en försöksverksamhet med branschskolor för att bland annat öka attraktiviteten och förbättra tillgången till yrkesutbildning inom små yrkesområden. För 2019 beräknas anslaget till cirka 30 tkr.

Övrigt

Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Utbetalning av pensioner intjänade före år 1998 beräknas till 2,1 mnkr lägre än i budget 2018.

Avskrivningar och upplösning av medfinansiering beräknas öka med 54 mnkr 2019 och kapitaltjänstintäkterna har räknats upp med 8 mnkr.

Intäkter av exploateringsverksamheten beräknas till 251 mnkr, vilket är 120 mnkr högre än budgeten för 2018.

Plan 2020–2021

Med en hög takt i bostadsbyggandet kommer Huddinge att växa kraftigt under hela planeringsperioden med ökade behov av kommunal service. Den totala befolkningsökningen i Huddinge beräknas till 2,05 procent 2020 och 2,29 procent 2021. Volymen och lokaler beräknas i ekonomiplanen öka med totalt 406 mnkr för 2020-2021. Det ekonomiska läget bedöms fortsatt vara kärt under hela planeringsperioden och förutsättningarna har bedömts ge ett utrymme för en generell uppräknings av ramar med 1,4 procent år 2020 och 0,5 procent för 2021. Avskrivningarna ökar med 40 mnkr åren 2020-2021. Exploateringsverksamheten beräknas till 166 mnkr 2020 och 390 mnkr 2021. Utbetalning av pensioner intjänade före 1998 har beräknats öka med cirka 2 mnkr per år.

Skatt och utjämning beräknas öka med 265 mnkr 2020 och 243 mnkr 2021. Det är främst skatteintäkter och inkomstutjämning som bidrar till att intäkterna ökar.

Sammanlagt är årets resultat, räknat enligt kommunens ekonomiska mål, 130 mnkr år 2020 och 136 mnkr 2021, vilket motsvarar cirka 2 procent av skatt och utjämning.

Mnkr	2020	2021
Volymen	107,3	118,6
Lokaler	49,2	59,8
Generell uppräknings	86,1	31,9
Generella statsbidrag	0,1	0,0
Beläggingsarbeten, avskrivning (natur- och byggnadsnämnden)	1,0	1,0
Ettåriga tillskott 2019 (kommunstyrelsen, natur- och byggnadsnämnden, reserverade medel)	-7,0	0,0
Pensionskostnader	2,0	1,6
Intäkter för kapitaltjänst	-7,0	-7,0
Avskrivningar	21,0	21,0
Exploateringsverksamhet	85,0	-224,0
+/- verksamhetens nettokostnader	337,7	2,8
Skatteintäkter	159,0	195,5
Generella statsbidrag/utjämning	106,0	47,7
+/- skatt, utjämning, bidrag	265,0	243,2
+/- finansiellt netto	-3,7	-10,1
+/- resultat	-76,6	230,2

Huddinge total

Ekonomiplan 2018–2021, mnkr

	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Verksamhetens kostnader/intäkter	-5 754,7	-5 995,0	-6 226,8	-6 432,6
Exploateringsverksamhet	131,0	251,0	166,0	390,0
Avskrivningar	-140,2	-162,2	-183,2	-204,2
Verksamhetens nettokostnader	-5 764,0	-5 906,3	-6 244,0	-6 246,8
Skatteintäkter	4 966,5	5 125,5	5 284,4	5 479,9
Generella statsbidrag och utjämning	994,1	1 102,6	1 208,6	1 256,3
Skatter, utjämning och statsbidrag	5 960,6	6 228,1	6 492,9	6 736,1
Finansiella intäkter	158,6	158,6	158,6	158,6
Finansiella kostnader	-102,4	-107,9	-111,6	-121,7
Resultat	252,8	372,5	295,9	526,2
Ekonomiskt mål	121,8	121,5	129,9	136,2
Ekonomiskt mål % av skatt mm	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Verksamhetens nettokostnader 2018-2021 per nämnd

netto mnkr	TOT	KS	FSN	GSN	GN	SN	ÄN	KFN	NBN	TN	Rev	ÖF	Reserv	Finansf	Exploat	Avskrivn.
Budget 2018	-5 764,0	-509,6	-854,4	-1 718,7	-572,4	-1 010,8	-720,6	-213,0	-161,8	-7,8	-3,4	-8,5	-75,9	102,0	131,0	-140,2
Statsbidrag, teknisk	94,6	8,1	-0,2	-4,2	-0,4	-1,1	-1,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	17,6	-21,9	120,0	-22,0
Volymer	-81,5	0,0	9,0	-40,7	-12,2	-16,8	-17,9	-1,6	-2,1	-0,1	-0,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	10,6	0,0	1,3	-9,7	-3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,3	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-114,4	-7,0	-16,9	-35,5	-11,8	-20,6	-14,8	-4,3	-3,3	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiska prioriter	-51,7	-2,5	-20,6	-14,3	-0,3	-9,0	9,0	0,0	-6,0	0,0	0,0	0,0	-8,0	0,0	0,0	0,0
Budget 2019	-5 906,3	-511,1	-881,8	-1 823,0	-600,4	-1 058,2	-745,2	-219,0	-173,3	-8,0	-3,5	-7,6	-44,0	80,1	251,0	-162,2
Statsbidrag, teknisk	-95,2	1,0	0,0	-0,1	0,0	-9,0	9,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	6,0	5,0	-85,0	-21,0
Volymer	-107,3	-5,4	-12,1	-26,7	-16,2	-21,7	-20,2	-2,0	-2,7	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	-49,2	0,0	-4,0	-5,7	-3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-36,1	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-86,1	-7,2	-12,6	-26,0	-8,7	-15,2	-10,6	-3,1	-2,5	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiska prioriter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plan 2020	-6 244,0	-522,6	-910,5	-1 881,4	-628,7	-1 104,1	-767,0	-224,1	-179,6	-8,3	-3,6	-7,8	-74,1	85,1	166,0	-183,2
Statsbidrag, teknisk	207,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,4	224,0	-21,0
Volymer	-118,6	-6,2	-20,6	-18,9	-17,2	-25,2	-24,8	-2,3	-3,2	-0,2	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokaler	-59,8	0,0	-6,1	-3,7	-3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-46,6	0,0	0,0	0,0
Uppräkning	-31,9	-2,6	-4,7	-9,5	-3,2	-5,6	-4,0	-1,1	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plan 2021	-6 246,8	-531,4	-941,8	-1 913,5	-652,6	-1 135,0	-795,7	-227,6	-184,6	-8,5	-3,7	-8,0	-120,7	90,5	390,0	-204,2

Skatt, utjämning, statsbidrag 2018-2021, mnkr

Intäkt/kostnad	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Allmän kommunalskatt	4 961,6	5 125,5	5 284,4	5 479,9
Prognos slutavräkning	4,9	0,0	0,0	0,0
S:a skatt	4 966,5	5 125,5	5 284,4	5 479,9
Inkomstutjämningsbidrag	614,0	706,0	793,4	885,2
Kostnadsutjämningsbidrag	256,0	268,8	266,7	245,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsbidrag/-avgift	17,2	49,3	80,9	75,2
Avgift till LSS-utjämning	-118,5	-143,9	-147,0	-150,0
Kommunal fastighetsavgift	172,0	178,6	184,2	190,9
Statsbidrag flyktingvariabler	43,5	33,9	20,3	0,0
Statsbidrag bostadsbyggande	10,0	10,0	10,0	10,0
S:a utjämning och bidrag	994,1	1 102,6	1 208,6	1 256,3
S:a skatt, utjämning och bi- drag	5 960,7	6 228,1	6 492,9	6 736,1

Mål och budget för kommunens nämnder

För varje nämnd redovisas i detta avsnitt nämndens ansvarsområde, budget och ekonomiska förutsättningar i övrigt, samt viss verksamhetsstatistik. Samtliga nämnder ska utifrån kommunfullmäktiges mål och delmål, inom givna ekonomiska ramar och inom sitt ansvarsområde, utarbeta tydliga mål och åtaganden i sin verksamhetsplan för 2019.

Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen är kommunens centrala arbetsgivarorgan, tillika löne- och pensionsmyndighet. Kommunstyrelsen leder arbetet med att samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten, tillser att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret samt håller fortlöpande uppsikt över verksamheten i de kommunalförbund och företag som kommunen äger eller annars har intresse i.

Kommunstyrelsens uppdrag regleras i kommunallagen och i reglementet för kommunstyrelsen (HKF 9200). Kommunstyrelsens förvaltning ska stödja kommunstyrelsen i dess uppgift att svara för kommunens ledning, styrning och uppsikt. Arbetet genomförs i nära samarbete med kommunens övriga förvaltningar och bolag. Kommunstyrelsens förvaltning ska stimulera övriga förvaltningar och verksamheter till att bedriva en så bra verksamhet som möjligt utifrån de politiska mål som fastställts av kommunfullmäktige, samordna förvaltningarnas arbete i frågor av kommungemensamt intresse och stödja dem i deras arbete att erbjuda kommunens invånare en så god service som möjligt utifrån givna resurser. Förvaltningen ska driva ett kommungemensamt arbete för en långsiktigt hållbar utveckling. Förvaltningen ska också utifrån politiska mål främja en hållbar samhällsutveckling och ett hållbart samhällsbyggande i Huddinge. Det gäller allt från mark- och exploateringsfrågor till planprogram, detaljplaner och övergripande miljöfrågor.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda

förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Kommunstyrelsen budget 2019 räknas inte upp för ökade volymer. Generell uppräkning för ökade löner och priser motsvarar 1,4 procent av budgetramen. För att möta uppräkning av avgiften till Södertörns brandförsvärsförbund avsätts **1,5 mnkr** i kommunstyrelsens budget. Uppräkning avser dels ökade volymer och dels uppräkning av löner och priser.

För att genomföra valet till Europaparlamentet 2019 får kommunstyrelsen **1 mnkr**.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Kommunstyrelsen ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Kommunstyrelsens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som styrelsen själv beräknar och de prioriteringar som styrelsen själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Kommunstyrelsen ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för kommunstyrelsen

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-509 804	194	-509 610
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	8 053	0	8 053
Volymär	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-7 022	0	-7 022
Politisk prioritering	-2 500	0	-2 500
Budget 2019	-511 273	194	-511 079
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	1 000	0	1 000
Volymär	-5 351	0	-5 351
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-7 216	0	-7 216
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-522 839	194	-522 645
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymär	-6 156	0	-6 156
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-2 644	0	-2 644
Plan 2021	-531 639	194	-531 445

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Allmänt val 2018 (ettårigt tillskott 2018)	1 000
	Preventionsarbete (ettårigt tillskott 2018)	800
	Företagshälsövård - budget överförs till nämnder	6 253
Volymär:	Ökade kostnader befolkningsförändringar	0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-7 022
Politisk prioritering:	Södertörns brandförsvarsförbund	-1 500
	Val till Europaparlament 2019	-1 000
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Val till Europaparlament 2019 (ettårigt tillskott 2019)	1 000
Volymär:	Ökade kostnader befolkningsförändringar	-5 351
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-7 216
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymär:	Ökade kostnader befolkningsförändringar	-6 156
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-2 644

Förskolenämnden

Ansvarsområde

Förskolenämnden ska inom Huddinge kommun ansvara för förskola och annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg och öppen förskola. Nämndens uppdrag innefattar alla uppgifter som enligt skollagen eller annan författning inom angivna verksamheter ankommer på kommunen. Förskolenämnden fullgör även kommunens uppgifter när det gäller bidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Barn i förskolan beräknas öka med 230 under planeringsperioden, 23,7 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

För att öka andelen förskollärare och minska barngrupperna får förskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 2 procent i uppräknings (16,8 mnkr), totalt 4 procent, och därutöver ett särskilt tillskott för fler barn i behov av särskilt stöd (3,8 mnkr).

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för förskolenämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-952 855	98 450	-854 405
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-173	0	-173
Volymer	8 959	0	8 959
Lokaler	1 325	0	1 325
Uppräkning löner, hyror, priser	-16 886	0	-16 886
Politisk prioritering	-20 600	0	-20 600
Budget 2019	-980 230	98 450	-881 780
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-12 075	0	-12 075
Lokaler	-4 025	0	-4 025
Uppräkning löner, hyror, priser	-12 570	0	-12 570
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 008 900	98 450	-910 450
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-20 568	0	-20 568
Lokaler	-6 050	0	-6 050
Uppräkning löner, hyror, priser	-4 685	0	-4 685
Plan 2021	-1 040 204	98 450	-941 754

Förskola	-972 744	98 450	-874 294
Nämnd ledning	-7 486	0	-7 486
Budget 2019	-980 230	98 450	-881 780

Volymer	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Förskola - barn inskrivna	7 242	7 149	7 270	7 472
+/- jmf föregående år		-93	121	202

Förskolenämnden – Nämnd och ledning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-7 279	0	-7 279
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-60	0	-60
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-147	0	-147
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-7 486	0	-7 486
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-77	0	-77
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-106	0	-106
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-7 669	0	-7 669
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-88	0	-88
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-39	0	-39
Plan 2021	-7 796	0	-7 796

Förklaringar till budget 2019			Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-60
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-147
Politisk prioritering:			0
Förklaringar till plan 2020			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-77
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-106
Förklaringar till plan 2021			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-88
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-39

Förskolenämnden – Förskola

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-945 576	98 450	-847 126
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-173	0	-173
Volym	9 019	0	9 019
Lokaler	1 325	0	1 325
Uppräkning löner, hyror, priser	-16 739	0	-16 739
Politisk prioritering	-20 600	0	-20 600
Budget 2019	-972 744	98 450	-874 294
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-11 998	0	-11 998
Lokaler	-4 025	0	-4 025
Uppräkning löner, hyror, priser	-12 464	0	-12 464
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 001 231	98 450	-902 781
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-20 480	0	-20 480
Lokaler	-6 050	0	-6 050
Uppräkning löner, hyror, priser	-4 647	0	-4 647
Plan 2021	-1 032 408	98 450	-933 958

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Digitala handenheter (ettårigt tillskott 2018)	1 400
	Företagshälsövård - budget överförs till nämnder	-1 573
Volym:	Färre barn pga befolkningsförändringar (93 platser)	9 019
Lokaler:	Lägre lokalkostnader	1 325
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-16 739
Politisk prioritering:	Öka andelen förskollärare, minska barngruppema	-16 800
	Resursförstärkning till barn i behov av särskilt stöd	-3 800
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Fler barn pga befolkningsförändringar (121 platser)	-11 998
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-4 025
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-12 464
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Fler barn pga befolkningsförändringar (202 platser)	-20 480
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-6 050
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-4 647

Grundskolenämnden

Ansvarsområde

Grundskolenämnden ska fullgöra de uppgifter enligt skollagen och annan författning inom utbildningsområdet, som ankommer på kommunen som huvudman för skolväsendet i Huddinge kommun. Detta gäller med undantag för de uppgifter, som ska handhas av förskolenämnden och gymnasienämnden enligt deras respektive reglementen.

Grundskolenämnden fullgör även kommunens uppgifter inom följande områden:

- a) bidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer, samt
- b) förvaltning av Stiftelsen Skolstyrelsens samfond.

Grundskolenämnden skall vara anställningsmyndighet både för den egna nämndens personal liksom för förskolenämndens och för gymnasienämndens personal.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Elever i grundskolan beräknas öka med 960 under planeringsperioden. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 86,3 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett sär-

skilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

För att förbättra kvaliteten i grundskolan och höja skolpengen får grundskolenämnden ett tillskott som motsvarar ytterligare 0,8 procent i uppräknings (**14,3 mnkr**), totalt 2,8 procent.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2018, plan 2019-2020 för grundskolenämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-1 772 326	53 600	-1 718 726
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-4 158	0	-4 158
Volymer	-40 712	0	-40 712
Lokaler	-9 660	0	-9 660
Uppräkning löner, hyror, priser	-35 465	0	-35 465
Politisk prioritering	-14 300	0	-14 300
Budget 2019	-1 876 621	53 600	-1 823 021
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-96	0	-96
Volymer	-26 663	0	-26 663
Lokaler	-5 685	0	-5 685
Uppräkning löner, hyror, priser	-25 977	0	-25 977
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 935 042	53 600	-1 881 442
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-18 911	0	-18 911
Lokaler	-3 660	0	-3 660
Uppräkning löner, hyror, priser	-9 520	0	-9 520
Plan 2021	-1 967 133	53 600	-1 913 533

Grundskola	-1 757 312	53 300	-1 704 012
Särskola	-67 052	300	-66 752
Nämnd ledning	-52 258	0	-52 258
Budget 2019	-1 876 621	53 600	-1 823 021

Volymer	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Grundskola - elever	15 613	16 085	16 377	16 574
Särskola - elever	118	120	120	120
Skolbarnomsorg åk F-3 - elever	5 940	6 037	6 090	6 117
Skolbarnomsorg åk 4-6 - elever	1 550	1 660	1 594	1 714

Grundskolenämnden – nämnd och ledning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-50 815	0	-50 815
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-418	0	-418
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 025	0	-1 025
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-52 258	0	-52 258
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-535	0	-535
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-739	0	-739
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-53 532	0	-53 532
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-616	0	-616
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-271	0	-271
Plan 2021	-54 419	0	-54 419

Förklaringar till budget 2019			Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volym:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-418
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-1 025
Politisk prioritering:			0
Förklaringar till plan 2020			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			
Volym:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-535
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-739
Förklaringar till plan 2021			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			
Volym:	Ökade kostnader befolkningsförändringar		-616
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-271

Grundskola, förskoleklass, skolbarnomsorg

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-1 656 859	53 300	-1 603 559
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-4 158	0	-4 158
Volymmer	-39 203	0	-39 203
Lokaler	-9 660	0	-9 660
Uppräkning löner, hyror, priser	-33 132	0	-33 132
Politisk prioritering	-14 300	0	-14 300
Budget 2019	-1 757 312	53 300	-1 704 012
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-96	0	-96
Volymmer	-26 128	0	-26 128
Lokaler	-5 685	0	-5 685
Uppräkning löner, hyror, priser	-24 303	0	-24 303
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 813 524	53 300	-1 760 224
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-18 295	0	-18 295
Lokaler	-3 660	0	-3 660
IT	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-8 911	0	-8 911
Plan 2021	-1 844 390	53 300	-1 791 090

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Betygsättning i moderna språk (generella statsbidrag)	-91
	Läsa-skriva-räkna-garanti (generella statsbidrag)	-465
	Skolstart vid sex års ålder (generella statsbidrag)	-911
	Nyanlända elever i grundskolan (generella statsbidrag)	-409
	Förslag från Skolkostnadsutredningen (generella statsbidrag)	-105
	Prao i årskurs 8 och 9 (generella statsbidrag)	-261
	Företagshälsövård - budget överförs till nämnder	-1 916
Volymmer:	Fler elever i grundskola pga befolkningsförändringar (471 elever)	-35 938
	Fler elever modersmål (50 elever)	-505
	Fler elever i skolbarnomsorg pga befolkningsförändr. (97 elever)	-2 398
	Fler i skolbarnomsorg åk 4-6 pga befolkningsförändr. (109 elever)	-362
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-9 660
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-33 132
Politisk prioritering:	Förbättrad kvalitet och höjd skolpeng	-14 300
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Prao i årskurs 8 och 9 (generella statsbidrag)	-96
Volymmer:	Fler elever i grundskola pga befolkningsförändringar (292 elever)	-24 492
	Fler elever modersmål (34 elever)	-351
	Fler elever i skolbarnomsorg pga befolkningsförändr. (53 elever)	-956
	Färre i skolbarnomsorg åk 4-6 pga befolkningsförändr. (66 elever)	-329
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-5 685
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-24 303
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		
Volymmer:	Fler elever i grundskola pga befolkningsförändringar (197 elever)	-17 276
	Fler elever modersmål (31 elever)	-326
	Fler elever i skolbarnomsorg pga befolkningsförändr. (27 elever)	-497
	Fler i skolbarnomsorg åk 4-6 pga befolkningsförändr. (120 elever)	-196
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-3 660
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-8 911

Särskola

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-64 652	300	-64 352
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-1 091	0	-1 091
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 309	0	-1 309
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-67 052	300	-66 752
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-935	0	-935
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-67 986	300	-67 686
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-338	0	-338
Plan 2021	-68 324	300	-68 024

Förklaringar till budget 2019

		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Fler elever i grundsärskola (2 elever)	-1 091
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-1 309
Politisk prioritering:		0

Förklaringar till plan 2020

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-935

Förklaringar till plan 2021

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-338

Gymnasienämnden

Ansvarsområde

Gymnasienämnden ska inom Huddinge kommun fullgöra kommunens uppgifter såsom huvudman för

1. gymnasieskolan,
2. gymnasiesärskolan,
3. kommunens vuxenutbildning,
4. särskild utbildning för vuxna, och
5. utbildning i svenska för invandrare.

Nämndens uppdrag innefattar alla uppgifter, som, enligt skollagen eller annan författning inom utbildningsområdet, ankommer på kommunen, som huvudman för de skolformer som anges i första stycket. Här ingår bland annat att handlägga frågor, som ska handläggas av kommunen enligt 15–22 kap. skollagen.

Inom ramen för de uppgifter gymnasienämnden ska fullgöra enligt första stycket äger även nämnden handlägga frågor om entreprenad men ej frågor om samverkan i enlighet med bestämmelserna i 23 kap. skollagen.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Elever i ungdomsgymnasiet beräknas öka med 500 under planeringsperioden. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 45,6 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten

för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

För att fler unga ska få möjlighet att tidigt komma i kontakt med arbetsmarknaden får gymnasienämnden ett tillskott med ytterligare **0,3 mnkr** för att öka antalet feriepraktikplatser på sommaren.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för gymnasienämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-578 124	5 750	-572 374
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-386	0	-386
Volymmer	-12 222	0	-12 222
Lokaler	-3 340	0	-3 340
Uppräkning löner, hyror, priser	-11 766	0	-11 766
Politisk prioritering	-300	0	-300
Budget 2019	-606 138	5 750	-600 388
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-12	0	-12
Volymmer	-16 230	0	-16 230
Lokaler	-3 400	0	-3 400
Uppräkning löner, hyror, priser	-8 680	0	-8 680
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-634 460	5 750	-628 710
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-15	0	-15
Volymmer	-17 170	0	-17 170
Lokaler	-3 460	0	-3 460
Uppräkning löner, hyror, priser	-3 247	0	-3 247
Plan 2021	-658 352	5 750	-652 602

Ungdomsgymnasium	-474 685	5 750	-468 935
Vuxenutbildning	-83 669	0	-83 669
Gymnasiesärskola	-33 887	0	-33 887
Nämnd ledning	-13 897	0	-13 897
Budget 2019	-606 138	5 750	-600 388

Volymmer	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Ungdomsgymnasiet - elever	4 175	4 332	4 502	4 675
Gymnasiesärskola - elever	73	70	70	70

Gymnasienämnden – nämnd och ledning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-13 222	0	-13 222
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-109	0	-109
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-267	0	-267
Politisk prioritering	-300	0	-300
Budget 2019	-13 897	0	-13 897
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-139	0	-139
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-197	0	-197
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-14 233	0	-14 233
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-160	0	-160
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-72	0	-72
Plan 2021	-14 465	0	-14 465

Förklaringar till budget 2019			Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-109
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-267
Politisk prioritering:	Fler feriepraktikplatser		-300
Förklaringar till plan 2020			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-139
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-197
Förklaringar till plan 2021			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volymer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-160
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-72

Ungdomsgymnasiet

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-448 779	5 750	-443 029
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-386	0	-386
Volym	-12 985	0	-12 985
Lokaler	-3 340	0	-3 340
Uppräkning löner, hyror, priser	-9 195	0	-9 195
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-474 685	5 750	-468 935
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-12	0	-12
Volym	-14 376	0	-14 376
Lokaler	-3 400	0	-3 400
Uppräkning löner, hyror, priser	-6 814	0	-6 814
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-499 287	5 750	-493 537
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-15	0	-15
Volym	-15 017	0	-15 017
Lokaler	-3 460	0	-3 460
Uppräkning löner, hyror, priser	-2 560	0	-2 560
Plan 2021	-520 339	5 750	-514 589

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.:	Ökad genomströmning och kvalitet (generella statsbidrag)	-8
	Försöksverksamhet med branschskolor (generella statsbidrag)	-23
	Företagshälsövård - budget överförs till nämnder	-355
Volym:	Fler elever pga befolkningsförändringar (157 elever)	-12 985
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-3 340
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-9 195
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.:	Ökad genomströmning och kvalitet (generella statsbidrag)	-12
Volym:	Fler elever pga befolkningsförändringar (170 elever)	-14 376
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-3 400
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-6 814
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.:	Ökad genomströmning och kvalitet (generella statsbidrag)	-15
Volym:	Fler elever pga befolkningsförändringar (173 elever)	-15 017
Lokaler:	Ökade lokalkostnader	-3 460
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-2 560

Vuxenutbildning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-80 700	0	-80 700
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-1 328	0	-1 328
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 641	0	-1 641
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-83 669	0	-83 669
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-1 715	0	-1 715
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 195	0	-1 195
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-86 579	0	-86 579
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-1 992	0	-1 992
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-443	0	-443
Plan 2021	-89 014	0	-89 014

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-1 328
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-1 641
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-1 715
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-1 195
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-1 992
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-443

Gymnasiesärskola, sÄrvux

	Kostnad	IntÄkt	Netto
Budget 2018	-35 423	0	-35 423
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
VolymÄr	2 200	0	2 200
Lokaler	0	0	0
Uppräkning lÄner, hyror, priser	-664	0	-664
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-33 887	0	-33 887
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
VolymÄr	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning lÄner, hyror, priser	-474	0	-474
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-34 362	0	-34 362
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
VolymÄr	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning lÄner, hyror, priser	-172	0	-172
Plan 2021	-34 533	0	-34 533

Förklaringar till budget 2019			Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
VolymÄr:	FÄrre elever (3)		2 200
Lokaler:			0
Uppräkning lÄner, hyror, priser:	Uppräkning lÄner, hyror, priser		-664
Politisk prioritering:			0
Förklaringar till plan 2020			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
VolymÄr:			0
Lokaler:			0
Uppräkning lÄner, hyror, priser:	Uppräkning lÄner, hyror, priser		-474
Förklaringar till plan 2021			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
VolymÄr:			0
Lokaler:			0
Uppräkning lÄner, hyror, priser:	Uppräkning lÄner, hyror, priser		-172

Socialnämnden

Ansvarsområde

Socialnämnden skall inom Huddinge kommun svara för följande uppgifter.

Socialtjänst

Socialnämnden är den nämnd som skall fullgöra Huddinge kommuns uppgifter inom socialtjänsten. Nämndens uppdrag innefattar alla uppgifter som enligt lag eller annan författning ankommer på socialnämnd med undantag för den verksamhet som äldreomsorgsnämnden skall ansvara för.

Stöd och service till vissa funktionshindrade

Ledningen av kommunens verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade skall utövas av socialnämnden.

Hälso- och sjukvård

Ledningen av kommunens hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) skall utövas av socialnämnden. Vad nu sagts gäller med undantag för den grupp av personer vilka omfattas av äldreomsorgsnämndens verksamhet.

Färdtjänst

Socialnämnden skall ansvara för kommunens uppgifter enligt lagen (1997:736) om färdtjänst och lagen (1997:735) om riksfärdtjänst. Vad nu sagts gäller med undantag för den grupp av personer vilka omfattas av äldreomsorgsnämndens verksamhet.

Arbetsmarknadsfrågor

Socialnämnden skall vara kommunens arbetslöshetsnämnd i enlighet med lagen om arbetslöshetsnämnd (1944: 475). Nämndens verksamhet skall omfatta arbetsmarknads- och sysselsättningsåtgärder samt arbetsträningsinsatser innefattande vägledning, placering och stöd åt personer som står till arbetsmarknadens förfogande.

Flykting- och invandrarfrågor

Socialnämnden skall svara för

a) flykting- och invandrarfrågor inklusive uppgifter för socialnämnden enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., samt

b) frågor som ankommer på kommunen enligt lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

c) frågor som ankommer på kommunen enligt lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa invandrare.

Socialnämnden ansvarar också för mottagandet av nyanlända enligt lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Socialnämnden har också ansvar för tillstånds- och tillsynsuppgifter enligt alkohollagen, tillsyn över folköls- och tobaksförsäljning, kontroll av försäljning av receptfria läkemedel utanför apotek, bostadsförturer, bidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer samt vissa uppdrag enligt begravningslagen.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 63,6 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Antalet personer 65 år och äldre med insatser enligt LSS ökar i kommunen. Socialnämnden har ansvaret för dessa personer, medan resurstilldelning för insatser till personer över 65 år i huvudsak går till äldre-

omsorgsnämnden. Resurstilldelning mellan nämnderna justeras successivt med en överföring till socialnämnden på **9 mnkr** 2019 och ytterligare 9 mnkr 2020.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det

generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för socialnämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-1 012 891	2 100	-1 010 791
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-1 109	0	-1 109
Volymer	-16 775	0	-16 775
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-20 573	0	-20 573
Politisk prioritering	-9 000	0	-9 000
Budget 2019	-1 060 348	2 100	-1 058 248
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-9 000	0	-9 000
Volymer	-21 653	0	-21 653
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-15 245	0	-15 245
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 106 245	2 100	-1 104 145
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-25 161	0	-25 161
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-5 647	0	-5 647
Plan 2021	-1 137 052	2 100	-1 134 952
Verksamheter	-1 040 699	2 100	-1 038 599
Nämnd ledning	-19 648	0	-19 648
Budget 2019	-1 060 348	2 100	-1 058 248

Socialnämnden – nämnd och ledning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-19 106	0	-19 106
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-157	0	-157
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-385	0	-385
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-19 648	0	-19 648
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-201	0	-201
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-278	0	-278
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-20 128	0	-20 128
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-232	0	-232
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-102	0	-102
Plan 2021	-20 461	0	-20 461

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-157
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-385
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-201
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-278
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-232
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-102

Socialnämnden – verksamheter

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-993 785	2 100	-991 685
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-1 109	0	-1 109
Volym	-16 617	0	-16 617
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-20 188	0	-20 188
Politisk prioritering	-9 000	0	-9 000
Budget 2019	-1 040 699	2 100	-1 038 599
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-9 000	0	-9 000
Volym	-21 451	0	-21 451
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-14 967	0	-14 967
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-1 086 118	2 100	-1 084 018
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-24 929	0	-24 929
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-5 545	0	-5 545
Plan 2021	-1 116 591	2 100	-1 114 491

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Företagshälsovård - budget överförs till nämnder	-1 109
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-16 617
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-20 188
Politisk prioritering:	Budgetjustering volym personer > 65 år med LSS	-9 000
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Budgetjustering volym personer > 65 år med LSS	-9 000
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-21 451
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-14 967
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-24 929
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-5 545

Äldreomsorgsnämnden

Ansvarsområde

Äldreomsorgsnämnden ska inom Huddinge kommun ansvara för följande uppgifter rörande äldre människor samt för personer, som – utan att tillhöra gruppen äldre människor – har behov av stöd och hjälp och där behovet har sin grund i att personen i fråga har drabbats av en så kallad åldersrelaterad sjukdom:

- Myndighetsutövning och insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) med undantag för försörjningsstöd samt insatser för missbrukare (5 kap. 9 § socialtjänstlagen),
- ledningen av den hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som åvilar kommunen, samt
- Utredning av färdtjänst enligt lagen (1997:736) och beslut enligt lagen (1997:735) om riksferdtjänst.

Äldreomsorgsnämnden ska också svara för följande uppgifter:

- kost och dietfrågor inom äldreomsorgen,
- bidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer,
- förvaltningen av Stiftelsen Lars Larssons fond, Stiftelsen Klara Hults fond och Stiftelsen Elin Maria Rataplang's fond, samt
- frågor enligt lagen (2017:612) samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 62,8 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För

övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Antalet personer 65 år och äldre med insatser enligt LSS ökar i kommunen. Socialnämnden har ansvaret för dessa personer, medan resurstilldelning för insatser till personer över 65 år i huvudsak går till äldreomsorgsnämnden. Resurstilldelning mellan nämnderna justeras successivt med en överföring till socialnämnden på 9 mnkr 2019 och ytterligare 9 mnkr 2020.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020–2021 för äldreomsorgsnämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-741 770	21 200	-720 570
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-989	0	-989
Volym	-17 850	0	-17 850
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-14 788	0	-14 788
Politisk prioritering	9 000	0	9 000
Budget 2019	-766 398	21 200	-745 198
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	9 000	0	9 000
Volym	-20 183	0	-20 183
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-10 589	0	-10 589
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-788 170	21 200	-766 970
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-24 754	0	-24 754
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-3 959	0	-3 959
Plan 2021	-816 883	21 200	-795 683

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Företagshälsövård - budget överförs till nämnder	-989
Volym:	Ökade kostnader enligt befolkningsprognos/beräkning	-17 850
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-14 788
Politisk prioritering:	Budgetjustering volym personer > 65 år med LSS	9 000
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Budgetjustering volym personer > 65 år med LSS	9 000
Volym:	Ökade kostnader enligt befolkningsprognos/beräkning	-20 183
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-10 589
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader enligt befolkningsprognos/beräkning	-24 754
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-3 959

Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar inom kulturområdet för biblioteksverksamhet, Kulturskolan, bidrag till kulturföreningar och studieförbund, kulturarangemang och kulturverksamhet för alla åldrar, kulturverksamhet för funktionsnedsatta, kulturstipendier, inköp och registrering av konst samt bevakning av kulturmiljö- och kulturarvsfrågor.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar inom fritidsområdet för öppen barn- och ungdomsverksamhet, stöd och bidrag till föreningar, fritidsverksamhet för funktionshindrade, upplåtelse av lokaler och anläggningar, samverkan med fastighetsägare och andra förvaltningar avseende drift och skötsel av lokaler och anläggningar, genomförande av kommunens områdesdagar samt lotteritillstånd till föreningar.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar även för att samordna ungdomspolitik och stödja utvecklingen av ungdomsdemokratin.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 5,9 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår ut-

rymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020–2021 för kultur- och fritidsnämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-224 594	11 600	-212 994
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-143	0	-143
Volymär	-1 591	0	-1 591
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-4 295	0	-4 295
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-230 622	11 600	-219 022
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymär	-2 008	0	-2 008
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-3 094	0	-3 094
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-235 725	11 600	-224 125
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymär	-2 323	0	-2 323
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 132	0	-1 132
Plan 2021	-239 180	11 600	-227 580
Verksamheter	-222 334	11 600	-210 734
Nämnd ledning	-8 288	0	-8 288
Budget 2019	-230 622	11 600	-219 022

Kultur- och fritidsnämnden – nämnd och ledning

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-8 059	0	-8 059
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-66	0	-66
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-163	0	-163
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-8 288	0	-8 288
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-85	0	-85
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-117	0	-117
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-8 490	0	-8 490
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-98	0	-98
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-43	0	-43
Plan 2021	-8 631	0	-8 631

Förklaringar till budget 2019

	Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0
Volymer: Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-66
Lokaler:	0
Uppräkning löner, hyror, priser: Uppräkning löner, hyror, priser	-163
Politisk prioritering:	0

Förklaringar till plan 2020

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0
Volymer: Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-85
Lokaler:	0
Uppräkning löner, hyror, priser: Uppräkning löner, hyror, priser	-117

Förklaringar till plan 2021

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0
Volymer: Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-98
Lokaler:	0
Uppräkning löner, hyror, priser: Uppräkning löner, hyror, priser	-43

Kultur- och fritidsnämnden – verksamheter

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-216 535	11 600	-204 935
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-143	0	-143
Volymmer	-1 525	0	-1 525
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-4 132	0	-4 132
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-222 334	11 600	-210 734
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-1 923	0	-1 923
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-2 977	0	-2 977
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-227 234	11 600	-215 634
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymmer	-2 225	0	-2 225
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-1 089	0	-1 089
Plan 2021	-230 549	11 600	-218 949

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Företagshälsovård - budget överförs till nämnder	-143
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-1 525
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-4 132
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-1 923
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-2 977
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymmer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-2 225
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-1 089

Natur- och byggnadsnämnden

Ansvarsområde

Natur- och byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter som ankommer på byggnadsnämnd och för uppgifter inom plan- och byggväsendet. Nämnden äger besluta om detaljplaner vilka inte är av principiell beskaffenhet eller av större vikt, med vissa undantag. Kommunstyrelsen har dock ansvaret för översiktsplaneringen och för övriga detaljplaner. Nämnden svarar för drift och underhåll av kommunens gator, vägar, torg och andra allmänna platser.

Natur- och byggnadsnämnden svarar för kommunens kartförsörjning och Gis-samordning samt det stomnät som behövs för den mätningstekniska verksamheten i kommunen. Nämnden ansvarar även för naturvårdsfrågor samt skötsel och förvaltning av naturreservaten i kommunen. Nämnden ansvarar för byggnation, drift och underhåll av kommunens jordbruksfastigheter.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 8 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kom-

munistyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Den offentliga miljön i Huddinge ska vara trygg och trivsam. Möjligheten att kunna gå och cykla året runt ska förbättras med nya metoder för underhåll på utvalda stråk. Natur- och byggnadsnämnden får därför ett extra tillskott med **4 mnkr**.

Kommunen har en underhållsskuld inom gator och vägar som nu successivt åtgärdas. Natur- och byggnadsnämndens investeringsbudget för upprustning av gator och vägar utökas därför från 20 mnkr till 40 mnkr årligen och för 2019 ges därutöver ett tillskott med 20 mnkr (**2 mnkr** för avskrivningar). Det är en extra satsning på ytterligare 10 mnkr 2019 jämfört med 2017 och 2018. Nivån möjliggör att underhållsberget åtgärdas inom 5 år.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för natur- och byggnadsnämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-174 956	13 200	-161 756
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-170	0	-170
Volym	-2 130	0	-2 130
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-3 281	0	-3 281
Politisk prioritering	-6 000	0	-6 000
Budget 2019	-186 537	13 200	-173 337
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-1 000	0	-1 000
Volym	-2 740	0	-2 740
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-2 479	0	-2 479
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-192 757	13 200	-179 557
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-1 000	0	-1 000
Volym	-3 172	0	-3 172
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-919	0	-919
Plan 2021	-197 847	13 200	-184 647

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Företagshälsovård - budget överförs till nämnder	-170
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-2 130
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-3 281
Politisk prioritering:	Drift och underhåll av utemiljöer	-4 000
	Upprustning av gator och vägar (avskrivningar)	-2 000
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Upprustning av gator och vägar (avskrivningar)	-1 000
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-2 740
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-2 479
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Upprustning av gator och vägar (avskrivningar)	-1 000
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-3 172
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-919

Tillsynsnämnden

Ansvarsområde

Tillsynsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämnden fullgör kommunens uppgifter

1. som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken och föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken,
2. när det gäller att utöva den omedelbara tillsynen enligt tobakslagen (1993:581) över de miljöer och lokaler för vilka Folkhälsomyndigheten har den centrala tillsynen,
3. vad avser offentlig kontroll av efterlevnaden av livsmedelslagen och andra bestämmelser, vilka anges i 11 § livsmedelslagen,
4. tillsyn enligt 16 § strålskyddsförordningen (1988:293),
5. svara för prövning av dispenser från föreskrifter i naturreservat, naturminne, biotopskyddsområden och djur- och växtskyddsområden som beslutats av kommunen varvid beslutsbefogenheten dock inte skall gälla ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, samt
6. svara för prövning av ansökningar om strandskyddsdispens enligt reglerna i 7 kap. miljöbalken liksom för tillsynen över efterlevnaden av strandskyddet.

Det ankommer på tillsynsnämnden att:

1. följa utvecklingen inom kommunen i miljö- och hälsoskyddshänseende och andra frågor inom nämndens ansvarsområde och därvid utarbeta de förslag som är påkallade,
2. medverka i planering där miljö- och hälsoskyddsfrågor eller andra frågor inom nämndens ansvarsområde berörs.

Ekonomiska förutsättningar

Nämndernas budgetramar är uppräknade för volymökningar, tillkommande lokaler, löne- och prisökningar och politiska prioriteringar. Totalt tillskott för ökade volymer beräknas till 0,4 mnkr. I budgeten för 2019-2021 har medel avsatts för tillkommande

lokalhyror för förskolor (9 mnkr), grundskolor (19 mnkr) och gymnasieskolor (10 mnkr), enligt modell för resurstilldelning. Därutöver har 60 mnkr avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor, skolor och anläggningar för kultur och fritid, för ytterligare prioritering i arbetet med nämndernas verksamhetsplaner. För övriga nämnder ingår utrymmet för tillkommande lokalhyror i volymtilldelningen med totalt 7 mnkr 2019-2021. I budgeten för 2019 görs särskilda politiska prioriteringar för att säkra goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus vid prioritering har lagts på barn och unga. Företagshälsovård upphandlas under 2018. Kostnader och budgetramar för företagshälsovård fördelas från och med 2019 från kommunstyrelsen till nämndernas HR-avdelningar, totalt 6,3 mnkr.

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är specialdestinerade för ett visst ändamål. I statens budget finns ett stort antal riktade statsbidrag för kommunerna att söka. Nämnderna ska aktivt arbeta med att söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. De generella statsbidragen i kommunala utjämningsystemet har justerats till följd av utökningar/ändringar i den kommunala verksamheten. I budgeten justeras nämndernas ramar med motsvarande andel som det generella statsbidraget beräknas ge för Huddinge kommun.

Detaljer kring hur budgetramen har räknats fram kan utläsas av siffermaterialet som följer.

Nämnden ska utifrån sin ram ta ett självständigt ansvar för ekonomin, vilket understryks i ekonomistyrningsprinciperna. Nämndens fortsatta arbete med verksamhetsplaneringen ska således bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som nämnden själv beräknar och de prioriteringar som nämnden själv vill göra, för att utifrån fullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans. Nämnden ska ha en långsiktighet i sina prioriteringar och i grunden se över befintlig verksamhet samtidigt som nödvändig utveckling måste beaktas.

Budget 2019, plan 2020-2021 för tillsynsnämnden

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-9 725	1 940	-7 785
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-103	0	-103
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-158	0	-158
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-9 985	1 940	-8 045
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-132	0	-132
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-114	0	-114
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-10 231	1 940	-8 291
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-153	0	-153
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-42	0	-42
Plan 2021	-10 426	1 940	-8 486

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-103
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-158
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-132
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-114
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-153
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-42

Överförmyndarverksamhet

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-8 475	0	-8 475
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	1 000	0	1 000
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-105	0	-105
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-7 580	0	-7 580
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-144	0	-144
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-108	0	-108
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-7 832	0	-7 832
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	-166	0	-166
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-40	0	-40
Plan 2021	-8 038	0	-8 038

Förklaringar till budget 2019

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.

Volymer:	Lägre antal ärenden	1 000
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-105
Politisk prioritering:		0

Förklaringar till plan 2020

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-144
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-108

Förklaringar till plan 2021

Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymer:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar	-166
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser	-40

Revision

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-3 392	0	-3 392
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-56	0	-56
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-69	0	-69
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-3 517	0	-3 517
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-72	0	-72
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-50	0	-50
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-3 639	0	-3 639
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volym	-84	0	-84
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	-19	0	-19
Plan 2021	-3 741	0	-3 741

Förklaringar till budget 2019			Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-56
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser:	Uppräkning löner, hyror, priser		-69
Politisk prioritering:			0
Förklaringar till plan 2020			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-72
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser	Uppräkning löner, hyror, priser		-50
Förklaringar till plan 2021			
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.			0
Volym:	Ökade kostnader p.g.a. befolkningsförändringar		-84
Lokaler:			0
Uppräkning löner, hyror, priser	Uppräkning löner, hyror, priser		-19

Reserverade medel

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-75 875	0	-75 875
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	17 600	0	17 600
Volymer	0	0	0
Lokaler	22 300	0	22 300
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	-8 000	0	-8 000
Budget 2019	-43 975	0	-43 975
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	6 000	0	6 000
Volymer	0	0	0
Lokaler	-36 100	0	-36 100
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-74 075	0	-74 075
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	0	0
Volymer	0	0	0
Lokaler	-46 600	0	-46 600
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Plan 2021	-120 675	0	-120 675

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ettåriga tillskott 2018 (flyktningmottagande, förebyggande)	10 200
	Återställer utrymme för tillskott vid behov (budget 2018)	7 400
Volymer:		0
Lokaler:	Ökade lokalhyror för om- och nybyggnation	-10 700
	Nytt ramavtal för verksamhetslokaler (självkostnadshyra)	33 000
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Politisk prioritering:	Flyktningmottagande - extraordinära kostnader	-6 000
	Kostnader uppstart/nyetablering	-2 000
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ettåriga tillskott 2019 (flyktningmottagande)	6 000
Volymer:		0
Lokaler:	Ökade lokalhyror för om- och nybyggnation	-36 100
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Politisk prioritering:		0
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.		0
Volymer:		0
Lokaler:	Ökade lokalhyror för om- och nybyggnation	-46 600
Uppräkning löner, hyror, priser:		0

Finansförvaltningen

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	102 035	0	102 035
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-21 887	0	-21 887
Volym	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	80 148	0	80 148
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	4 957	0	4 957
Volym	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	85 106	0	85 106
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	5 416	0	5 416
Volym	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Plan 2021	90 521	0	90 521

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Lägre utbetalningar pensioner	2 113
	Kapitalkostnader (intern)	8 000
	Upplösning medfinansiering	-32 000
Volym:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ökade utbetalningar pensioner	-2 043
	Kapitalkostnader (intern)	7 000
Volym:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Kostnadsökning pensioner	-1 584
	Kapitalkostnader (intern)	7 000
Volym:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0

Exploateringsverksamhet

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	0	131 000	131 000
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	120 000	120 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	0	251 000	251 000
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	-85 000	-85 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	0	166 000	166 000
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	0	224 000	224 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Plan 2021	0	390 000	390 000

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Högre intäkter av exploateringsverksamhet	120 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Lägre intäkter av exploateringsverksamhet	-85 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Högre intäkter av exploateringsverksamhet	224 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0

Avskrivningar

	Kostnad	Intäkt	Netto
Budget 2018	-140 233	0	-140 233
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-22 000	0	-22 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Budget 2019	-162 233	0	-162 233
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-21 000	0	-21 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Politisk prioritering	0	0	0
Plan 2020	-183 233	0	-183 233
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	-21 000	0	-21 000
Volymmer	0	0	0
Lokaler	0	0	0
Uppräkning löner, hyror, priser	0	0	0
Plan 2021	-204 233	0	-204 233

Förklaringar till budget 2019		Tkr
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ökade kostnader för avskrivningar	-22 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2020		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ökade kostnader för avskrivningar	-21 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0
Förklaringar till plan 2021		
Statsbidrag, tekniska justeringar m.m.	Ökade kostnader för avskrivningar	-21 000
Volymmer:		0
Lokaler:		0
Uppräkning löner, hyror, priser:		0

Investeringsplan 2019-2021

Huddinge kommun växer kraftigt och därmed ökar behovet av investeringar i kommunal infrastruktur. Här ingår att även kommunens bolag kommer att ha betydande behov av investeringar, till exempel för att bygga nya verksamhetslokaler, bostäder och underhålla befintligt fastighetsbestånd.

Kommunens investeringsbudget består av följande huvudområden:

Nämnders investeringar till följd av nya/förändrade lokaler, löpande re- och nyinvesteringar av inventarier och utrustning, IT-investeringar, löpande investeringar i gator, gatubelysning, broar, med mera och samhällsbyggnadsprojekt.

Samhällsbyggnadsprojekt består av exploateringsverksamhet med därtill hörande infrastrukturinvesteringar i bland annat gator och vägar och kommunstyrelsens investeringar i gator, parker, gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder, vattenvård med mera. Här ingår även utrymme för att genomföra strategiska markförvärv. Med strategiska markförvärv avses ett förvärv som ska verka för att genomföra översiktsplanens intentioner, plan för samhällsbyggande- och lokalförsörjning, eller som stöds av aktuella områdesplaner/utvecklingsplaner. Förvärven avser obebyggd mark som kan komma att exploateras för bostäder, verksamheter, infrastruktur, friluftsliv, naturvård, vara av central betydelse för kommunal service eller bedöms vara strategiskt viktigt för att genomföra framtida markbyten. För samhällsbyggnadsprojekt tillämpas en princip som innebär att investeringar som kommunen genomför i exploateringsprojekt i normalfallet tas upp som anläggningstillgång och skrivs av enligt plan. Ett färdigt exploateringsområde består ofta av tomtmark som avyttras, samt mark och markanläggningar som utgör allmän plats vilka kvarstår i kommunens ägo såsom matargator och andra områdes-specifika anläggningar, till exempel parker. Det förekommer också att tomtmark inte avyttras utan i stället upplåts med tomträtt. Tillgångar som tillhör kommunen ska tas upp som anläggningstillgång och skrivs av enligt plan medan tomtmarken som säljs tas upp som försäljningsintäkt.

Kommunens investeringsplan omfattar satsningar på viktiga samhällsbyggnadsprojekt, samt på gång- och cykelvägar, lekplatser, parker och upprustning av kommunens gator och vägar. De totala investeringarna för 2019 är budgeterade till 746 mnkr samt till 612 mnkr för 2020 och 423 mnkr för 2021. Sammantaget

1 804 mnkr. Avskrivningarna för 2019 beräknas uppgå till 162 mnkr samt till 183 mnkr respektive 204 mnkr för åren 2020-2021.

Förutom att kommunen investerar kommer Huga Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB att genomföra stora investeringar. Huga Bostäder AB investerar i nyproduktion, om- och tillbyggnader samt i underhåll av befintligt bestånd av bostäder och lokaler och har i sin plan för 2019-2021 investeringar motsvarande drygt 700 mnkr per år. Huddinge Samhällsfastigheter AB investerar i ny- och ombyggnad och underhåll av kommunala verksamhetslokaler. Ett aktivt och strukturerat arbete för att ge fler privata aktörer möjlighet att bygga och driva offentligt finansierad verksamhet ska genomföras. Hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas av en fristående aktör, vilket minskar behovet av kommunala investeringar i nya verksamhetslokaler. Flera av de objekt som byggs eller planeras att börja byggas under den kommande planeringsperioden ligger i kommunal regi. Totalt motsvarar investeringar i ny- och ombyggnation av verksamhetslokaler under planeringsperioden cirka 2 980 mnkr. Med målet att hälften av nya verksamheter ska byggas av fristående aktör kan kommunens investeringsbehov minskas med cirka 280 mnkr.

Finansiering av avskrivningar

Samtliga nämnder erhåller en ram för investeringar som man själva får finansiera. Det vill säga kapital-kostnader måste finansieras inom den ram för driftbudgeten som kommunfullmäktige antar. Undantag görs för investeringar i samhällsbyggnadsprojekt, gator och vägar samt lantegendomar där ramen för kapitalkostnader justeras efter faktisk kostnad.

Lokaler – investeringar

I investeringsbudgeten begär nämnder ram för ny utrustning i samband med ny- och ombyggnationer enligt lokalförsörjningsplanerna. För 2019-2021 planeras flera större ny- och ombyggnader. Det gäller bland annat förskolor och skolor.

Här har även ett investeringsutrymme för inköp av bostadsrätter budgeterats under kommunstyrelsen. Det avser bostäder för olika behov inom socialnämndens ansvarsområde.

Övriga större investeringar

Under kommunstyrelsen budgeteras investeringar för gemensamma investeringar i IT-infrastruktur, IT-drift

och övergripande IT-system. Investeringsutrymmet är utökat för att möjliggöra investering i fibernät och därigenom få en mer kostnadseffektiv kommunikation i framtiden.

Natur- och byggnadsnämndens löpande investeringar i bland annat:

- Beläggningsarbeten
- Gatubelysning
- Broar/tunnlar
- Dagvattenbrunnar

Kommunen har en underhållsskuld inom gator och vägar. Natur- och byggnadsnämndens investeringsbudget för upprustning av gator och vägar utökas därför med 20 mnkr till 40 mnkr årligen. För 2019 utökas budgeten med ytterligare 20 mnkr.

Investeringsramen för övriga nämnder utgår i huvudsak från beskrivningar i nämndernas budgetunderlag.

Samhällsbyggnadsprojekt

Plan för samhällsbyggnadsprojekt och lokalförsörjning är ett styrdokument för kommunens samhällsbyggande. Med planen för 2018-2020, kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2018 och uppskattningar av behov av tillkommande projekt som underlag har en investeringsram för fortsatt planering och prioritering tagits fram till Mål och budget. Med samhällsbyggnadsprojekt avses exploateringsprojekt och investeringsprojekt, inklusive kommunstyrelsens investeringar i gator, parker, gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder, vattenvård med mera.

Planen innehåller ett stort antal projekt som leder till en betydande exploateringsvinst och omfattande investeringar. De projekt som ingår i planen genererar en exploateringsvinst på totalt 1 244 mnkr, medan nettoinvesteringar i exploateringsprojekten uppgår till 1 100 mnkr. Olika förutsättningar gäller för olika typer av projekt. Vissa projekt ger ett ekonomiskt överskott, några går jämt ut och andra ger ett underskott. Med *genomförandeprojekt* avses projekt som är bundna genom avtal och/eller antagna detaljplaner och genomförandebeslut. Med *planeringsprojekt* avses projekt som är under planering och där ingen detaljplan ännu är antagen. För dessa finns ännu möjlighet att påverka det ekonomiska utfallet eller avbryta projektet. Under

kategorin *övrigt* ingår framför allt försäljning av industrimark och villatomter.

Redovisningen i sammanställningen bygger på enskilda exploateringskalkyler för projekten och redovisar exploaterings- och investeringsnetton för respektive projekt. Framför allt kan de projekt som befinner sig i planeringsskede få förändrade utfall då det finns en större osäkerhet beroende på kommande vägval under planeringsprocessen. Sammanställningen kan trots viss osäkerhet ändå ge en uppfattning om omfattningen på de ekonomiska konsekvenser samhällsbyggnadsprojekten medför.

Det är svårt att göra årsvisa bedömningar eftersom att tidplaner lätt kan förskjutas på grund av projektens komplexitet eller överklagade beslut. Relativt stora belopp kan därför förskjutas över ett årsskifte och påverka den årsvisa planeringen utan att det ekonomiska resultatet som helhet förändras.

Utöver dessa exploateringsprojekt innefattar samhällsbyggnadsprojekten även kommunstyrelsens övriga investeringar i den fysiska miljön, som exempelvis investeringar i gator, parker, gång- och cykelvägar, trafiksäkerhetsåtgärder, vattenvård med mera. I sammanställningen är detta investeringsutrymme benämnt *Investeringsprojekt inklusive vattenvård*. Investeringsutrymmet har utökats de senaste åren som en ökad ambitionsnivå särskilt avsedd för upprustning av regionala cykelstråk samt för att skapa fler attraktiva lekplatser och parker för huddingeborna. Utrymmet för 2019-2021 ligger på i genomsnitt 230 mnkr per år.

I tabellen *Samhällsbyggnadsprojekt exploatering* redovisas budget för 2019 samt plan för 2020-2021. Beräknad exploateringsvinst är 807 mnkr under planeringsperioden. Nettoinvesteringarna beräknas uppgå till 420 mnkr. Då nettoinvesteringar redovisas enligt gällande plan för samhällsbyggnadsprojekt sker investeringskostnaderna relativt snart i tid medan gatukostnadsintäkter väntas först under slutet av perioden för den ekonomiska planen. Detta medför att de årsvisa nettoinvesteringarna blir lägre under slutet av perioden eftersom att merparten av investeringarna är utförda och gatukostnadsintäkter beräknas inkomma. Inkluderas Investeringar inklusive vattenvård summerar investeringsutrymmet för samhällsbyggnadsprojekt till 1 125 mnkr.

Investeringsplan 2019–2021

Tkr	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Summa
Lokalplaner				
Kommunstyrelsen	30 000	30 000	30 000	90 000
Förskolenämnd	2 100	7 100	6 500	20 400
Grundskolenämnd	8 500	16 500	32 500	73 500
Gymnasienämnd	15 000	0	0	15 000
Socialnämnd	1 400	200	400	3 200
Äldreomsorgsnämnd	0	9 000	0	9 000
Kultur- och fritidsnämnd	1 500	0	1 500	4 600
Summa lokalplaner	58 500	62 800	70 900	215 700
Övrigt				
Kommunstyrelse (IT)	33 500	25 800	11 000	70 300
Förskolenämnd	3 600	3 750	3 750	11 100
Grundskolenämnd	14 900	15 000	15 000	44 900
Gymnasienämnd	5 700	5 700	5 700	17 100
Socialnämnd	4 200	3 200	3 200	10 600
Äldreomsorgsnämnd	5 750	5 750	5 750	17 250
Kultur- och fritidsnämnd	2 000	2 000	2 000	6 000
Natur- och byggnadsnämnd	62 980	42 280	41 280	146 540
Natur- och byggnadsnämnd beläggningsarbeten	60 000	40 000	40 000	140 000
Tillsynsnämnd	0	0	0	0
Summa övrigt	192 630	143 480	127 680	463 790
Total (exkl. samhällsbyggnadsprojekt)	251 130	206 280	198 580	679 490
Samhällsbyggnadsprojekt				
Genomförandeprojekt	90 315	2 463	-7 945	84 833
Planeringsprojekt	149 995	129 085	4 753	283 833
Övrigt	17 350	15 850	19 950	53 150
Investeringsprojekt inkl. vattenvård	237 000	258 000	208 000	703 000
Summa samhällsbyggnadsprojekt	494 660	405 398	224 758	1 124 816
Totalt investeringar kommunen	745 790	611 678	423 338	1 804 306

Lokalinvesteringar 2019-2021	Totalt	Egen regi	Differens¹⁴
Förskolor	540 000	360 000	-180 000
Grundskolor	2 100 000	2 000 000	-100 000
Socialtjänst	40 000	40 000	0
Äldreomsorg	240 000	240 000	0
Kultur och fritid	60 000	60 000	0
Summa lokalinvesteringar	2 980 000	2 700 000	-280 000

¹⁴ Bedömning av vad det skulle innebära om hälften av alla tillkommande och ej beslutade verksamhetslokaler investeras av fristående aktörer.

Samhällsbyggnadsprojekt exploatering – sammanställning tkr

Område/Typ/Projekt	Aktuell prognos totalt resultat			Plan 2019		Plan 2020		Plan 2021	
	Expl	Inv	Netto	Expl	Inv	Expl	Inv	Expl	Inv
Brandstegen	9 019	-123 316	-114 298	-7 425	-34 515	0	0	0	0
Gladökvärn (förtätn omr)	14 421	-166 566	-156 888	6 866	-48 600	8 400	46 450	-100	49 871
Högmora etapp 1	-954	-45 514	-46 468	0	6 000	0	5 000	-827	2 810
Högmora etapp 2	-5 447	-45 783	-51 230	-5 447	1 000	0	11 000	0	4 500
Klockarbacken 7	17	-1 301	-1 284	-33	1 445	0	0	0	0
Kvarteret Paviljongen	835	-1 735	-900	185	-1 228	0	0	0	0
Mjölner 13 trygghetsboende	18 649	-15 793	2 856	-50	-3 000	0	-8 600	0	0
Ängarna	11 613	-2 291	9 321	0	0	0	0	0	0
Bostäder Summa	48 151	-402 300	-358 892	-5 905	-78 898	8 400	53 850	-927	57 181
Utbyggnad Tomtbergaskolan	-369	-1 219	-1 588	0	0	-287	0	0	0
Skolor och förskolor Summa	-369	-1 219	-1 588	0	0	-287	0	0	0
Mellersta Summa	47 782	-403 518	-360 479	-5 905	-78 898	8 113	53 850	-927	57 181
Statoil del av Kungens kurva1:1	-114	0	-113	578	4 223	0	0	0	0
Arbetsplatser Summa	-114	0	-113	578	4 223	0	0	0	0
Vårby Haga	80 477	-8 632	71 845	0	-3 010	0	-3 010	0	-1 131
Västra Vårberget	32 329	-974	31 354	0	0	2 917	250	2 975	250
Bostäder Summa	112 806	-9 607	103 199	0	-3 010	2 917	-2 760	2 975	-881
Långsjöskolan	4 138	-4 937	-798	4 198	-500	-40	-2 000	-20	-2 200
Skolor och förskolor Summa	4 138	-4 937	-798	4 198	-500	-40	-2 000	-20	-2 200
Äldreboende Bildhuggaren 1	-201	-4 100	-4 301	0	-3 540	-146	-28	0	-10
Övrigt Summa	-201	-4 100	-4 301	0	-3 540	-146	-28	0	-10
Nordväst Summa	116 630	-18 643	97 987	4 776	-2 827	2 731	-4 788	2 955	-3 091
Medicinaren 5 (op lokaler HS)	-335	11 985	11 650	0	1 000	0	5 020	0	0
Arbetsplatser Summa	-335	11 985	11 650	0	1 000	0	5 020	0	0
Backen Översikt	28 475	-19 356	9 119	5 000	2 000	0	1 500	0	925
Embryot 1	-101	-24 028	-24 129	0	0	0	-10	0	0
Flemingsbergsdalen, dpl 1	3 545	2 568	6 113	0	0	0	0	0	0
Grantorp 5:3 (Hälsovägen)	101 122	-52 210	48 911	101 122	-13 670	0	-20	0	-70
Norr om Vistavägen (1:13 mfl)	779	-9 631	-8 852	0	0	0	0	0	0
Talldalsvägen	19 254	-22 592	-3 338	0	600	0	600	11 950	0
Bostäder Summa	153 074	-125 250	27 824	106 122	-11 070	0	2 070	11 950	855
Förskola Visättra ängar	3 603	-2 894	709	3 936	-10	0	0	0	0
Skolor och förskolor Summa	3 603	-2 894	709	3 936	-10	0	0	0	0
Idrottshall Vistaberg	4 965	-5 290	-325	0	-510	0	-4 760	0	0
Övrigt Summa	4 965	-5 290	-325	0	-510	0	-4 760	0	0
Sydväst Summa	161 307	-121 450	39 858	110 058	-10 590	0	2 330	11 950	855
Hammartorp 1:1	6 121	-3 529	2 592	0	500	0	2 645	0	0
Sjöängen 2 och Trångsundsv.	21 811	-14 807	7 004	0	1 000	10 037	1 000	0	500
Vidja detaljplan	-820	-20 501	-21 321	0	1 500	0	1 500	0	1 500
Vidja etapp 2	-468	-101 485	-101 953	0	-7 000	0	-62 000	0	-51 000
Västra Länna 1	67 381	-58 986	8 396	13 840	6 000	3 940	3 000	0	2 000
Bostäder Summa	94 026	-199 307	-105 281	13 840	2 000	13 977	-53 855	0	-47 000
Östra Summa	94 026	-199 307	-105 281	13 840	2 000	13 977	-53 855	0	-47 000
Summa genomförandeprojekt	419 745	-742 918	-327 916	122 770	-90 315	24 820	-2 463	13 978	7 945
Arbetsplatser	132 491	-50 802	81 689	5 497	-59 000	-222	-51 260	94 604	-7 410
Bostäder	337 802	-196 361	141 441	116 479	-67 402	79 483	-39 925	133 338	7 876
Skolor och förskolor	6 553	-8 717	-2 165	6 111	-1 000	-852	-5 200	1 471	-2 359
Övrigt	159 141	-50 149	108 993	0	-22 593	58 800	-32 700	76 149	-2 860
Summa planeringsprojekt	635 987	-306 029	329 958	128 087	-149 995	137 209	-129 085	305 562	-4 753
Övriga exploateringsprojekt	188 384	-51 294	141 834	143	3 310	3 970	4 548	70 460	808
Summa exploateringsprojekt	1 244 116	-1 100 241	143 876	251 000	-237 000	166 000	-127 000	390 000	4 000

Samhällsbyggnad investeringsprojekt, inkl. vattenvård – sammanställning tkr

	Budget	Plan	Plan	Summa
Tkr	2019	2020	2021	
Gator och vägar	84 300	136 000	131 300	351 600
Gång- och cykelvägar	49 700	52 400	56 100	162 900
Parker och lekplatser	56 700	39 200	13 100	125 000
Ekosystem i balans, vattenvård	21 000	24 000	4 000	49 000
Övrigt	25 300	6 400	3 500	36 800
Summa	237 000	258 000	208 000	725 300

Så styrs kommunen

Visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Hållbart Huddinge 2030 - en beskrivning av hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit

Fem övergripande mål – som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för de som bor, verkar i och besöker Huddinge

1. Bra att leva och bo
2. Utbildning med hög kvalitet
3. Fler i jobb
4. God omsorg om individen
5. Ekosystem i balans

Tre strategiska mål - som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag

1. Systematisk kvalitetsutveckling
2. Attraktiv arbetsgivare
3. Sund ekonomi

Jämlik styrning - jämlikhet är integrerat i den ordinarie styrningen och uppföljningen. Verksamheter ska mäta och analysera statistik och resultat utifrån köns-, områdes- och åldersperspektiv. Redovisa och åtgärda omotiverade skillnader.

Program: till exempel kulturpolitiskt program

Strategier: till exempel E-strategi, Kvalitetsstrategi

Planer: till exempel översiktsplan och plan för samhällsbyggnadsprojekt

Kommunen styr och följer upp verksamheten årsvis med:

Mål och budget

Verksamhetsplaner/arbetsplaner

Delårsrapporter/verksamhetsberättelser

Årsredovisning

Kommunen styr också med:

Gemensamma värden

Policyer, riktlinjer och instruktioner

Grundläggande regler för ansvarsfördelning på nämndnivå;

- Arbetsordning för kommunfullmäktige
- Reglementen för styrelser och nämnder (HKF)
- Reglemente för råd
- Arkivreglemente

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Valet av organisation

Chefsutbildning

Staten styr den kommunala verksamheten genom:

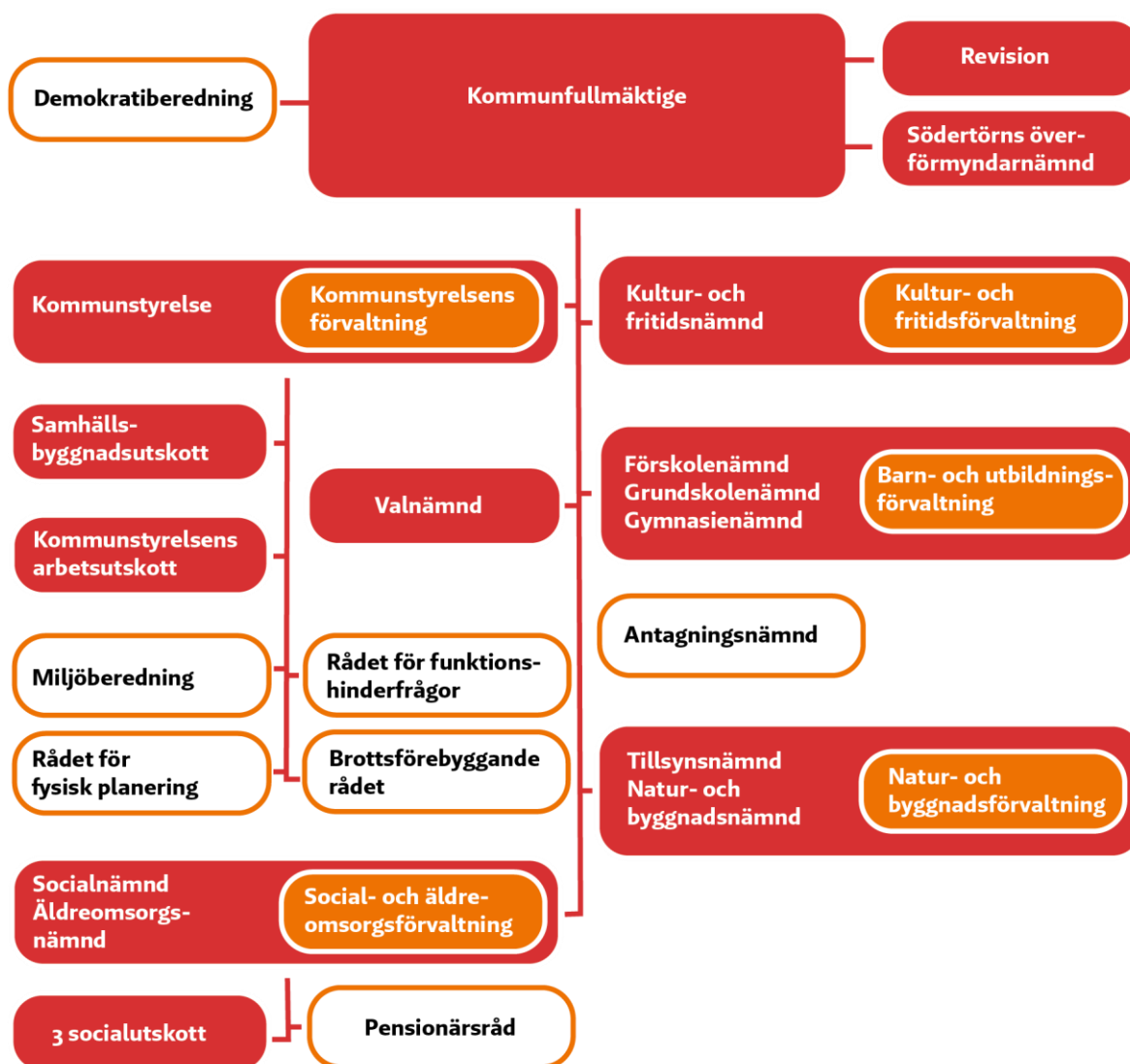
Kommunallagen, speciallagstiftning inom de viktigaste välfärdsområdena och därutöver med mer än 1 500 andra lagar, förordningar och myndighetsregler

Nationella handlingsplaner och tidsbegränsade projekt

De statliga myndigheternas tillsyn och föreskrifter

Statsbidragens utformning och storlek, bestämmelser om en kommunal budget i balans, skatte- och avgiftsregler och tillämpning av finansieringsprincipen

Kommunens organisation

Högsta beslutande organ i Huddinge kommun är kommunfullmäktige med 61 ledamöter från olika politiska partier. Kommunfullmäktige utser kommunstyrelsen som består av 15 ledamöter. Kommunstyrelsen förbereder de ärenden som ska tas upp i kom-

munfullmäktige och är också ansvarig för att fullmäktiges beslut verkställs. För varje verksamhet i kommunen finns en politiskt ansvarig nämnd med ledamöter utsedda av kommunfullmäktige.

Gemensamma värden

Gemensamma värden

Huddinge kommuns gemensamma värden i form av kärnvärden och etiska kod hjälper oss att uppnå visionen och kommunens målsättningar. Varje förvaltning har en värdegrund som styr hur vi möter kommuninvånare, kunder och kollegor.

Kärnvärden

Kärnvärdena är den bas som Huddinge vilar på; både nu och i framtiden. Dessa kärnvärden ska fungera som ledstjärnor för alla verksamheter och individer som verkar i kommunen.

Driv – betyder att vi kraftfullt driver utvecklingen framåt och att vi tar en ledande roll i regionen.

Omtanke – betyder att vi bryr oss om människor, besökare, företagarna och natur.

Mod – betyder att vi vågar ta för oss, ta nya vägar och ta ställning i viktiga frågor.

Mångfald – betyder att vi tar tillvara på variation och omväxling i miljöer, invånare, medarbetare och utbud. Vi vill utnyttja potentialen i mångfalden och skapa ett rikt och flexibelt samhälle.

Värdegrund

Med utgångspunkt i den etiska koden och för att stärka våra kärnvärden utformar varje förvaltning en värdegrund som är anpassad efter verksamhetens innehåll och brukarnas behov.

Etisk kod

Den etiska koden tydliggör de grundläggande utgångspunkterna som varje medarbetare ska ha. Den består av följande:

- Vi bemöter varandra och våra invånare på ett jämlikt och likvärdigt sätt
- Vi följer lagar och regler
- Vi står fria från jäv och andra intressekonflikter
- Vi värnar om yttrandefrihet och demokrati
- Vi använder offentliga medel på rätt sätt

Styrning av ekonomi och kvalitet

Huddinges kvalitetsstrategi för ständiga förbättringar

Huddinge kommun är en utvecklingsinriktad kommun och ska genom ett målmedvetet kvalitetsarbete driva på ständiga förbättringar inom kommunens samtliga verksamhetsområden och därmed bidra till att nå visionen om att bli en av de tre populäraste kommunerna i länet.

God kvalitet är att nå de av kommunfullmäktige uppsatta målen, samt följa gällande lagar, andra styrdokument och föreskrifter på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Kvalitetsarbetet tar avstamp i såväl mötet med kunden, inklusive service, bemötande, delaktighet och normkritiskt förhållningsätt, som hur vi utövar ledarskap och medarbetarskap samt med vilken systematik vi verkar för ständiga förbättringar. Dessa områden är sammanfattningsvis de 10 bärande principer som Huddinge kommuns kvalitetsstrategi består av.

Kvalitetsstrategin ska vara vägledande i arbetet med ständiga förbättringar. Den ska hjälpa oss att fokusera på det viktiga och på att förbättra effektivitet, måluppfyllelse och hållbar utveckling.

Arbetet sker genom att vi vid verksamhetens planering, utförande, uppföljning och förbättring arbetar utifrån följande bärande principer:

1. Med invånarnas fokus
2. Dialog och samarbete
3. Öppenhet och transparens
4. Varierat utbud och valfrihet
5. Transformerande ledarskap
6. Aktivt medarbetarskap
7. Fokus på resultat
8. Processorientering
9. Ständigt lärande
10. Integrering av kvalitetsarbetet i planerings- och uppföljningsprocessen

Alla chefer har ansvar för att driva ett systematiskt kvalitetsarbete i vilket alla medarbetare är delaktiga. Förvaltningschefen ansvarar för att kommunens kvalitetsstrategi tillämpas och är ett bra stöd för verksamhetens utveckling.

1. Med invånarnas fokus

Vi låter alltid invånarnas och andra intressenters behov och önskemål vara vägledande för utvecklingen av kommunen och kommunens tjänster. Vi utgår från alla människors lika värde och ger likvärdig service samt eftersträvar jämlika levnadsvillkor. Vi vågar kritisk granska oss själva och de normer vi bidrar till för att upptäcka eventuella brister i vår verksamhet.

2. Dialog och samarbete

Vi har en öppen och tillgänglig organisation, som kännetecknas av tydlig kommunikation och bra service. Vi har ett gott bemötande och agerar snabbt och korrekt. Våra kärnvärden är mod, driv, omtanke och mångfald.

Vid planering och utveckling av kommunens tjänster och samhället Huddinge väljer vi medvetet arbetssätt som stödjer dialog och samarbete med de som bor, verkar i eller besöker kommunen. Vi tar systematiskt tillvara invånarnas förslag och synpunkter och återkopplar resultat. Vårt sätt att kommunicera stärker demokratin och ökar delaktigheten.

Vi håller oss à jour med nya möjligheter i omvärlden och utnyttjar ny teknik för att anpassa kommunikation och service med hänsyn till olika gruppers förutsättningar, behov och intressen.

3. Öppenhet och transparens

Vi eftersträvar transparens. Det innebär att vi öppet redovisar vad kommunen erbjuder för tjänster, vilken kvalitet och standard de som bor, verkar i eller besöker kommunen har rätt att förvänta sig och hur nöjda våra kunder är med de tjänster vi levererar.

Det gör vi för att erbjuda insyn och ge alla en bild av vad skattepengarna används till. Öppen redovisning driver på kvalitetsutvecklingen genom att det blir tydligt vad vi ska lyckas med, sikta på, följa upp och förbättra samt jämföra med andra. Det ger också den som vill värdefull information om våra verksamheter och tjänster och bidrar till att skapa realistiska förväntningar.

4. Varierat utbud och valfrihet

Vi ser ett varierat utbud tillsammans med valfrihet som medel att förbättra verksamhetens kvalitet och effektivitet och därmed nå ökad nöjdhet hos de som bor, verkar i eller besöker kommunen.

5. Huddinge kommuns ledarskapsmodell, det transformerande ledarskapet

Chefer i Huddinge kommun som skapar och utvecklar i delaktighet med sina medarbetare en verksamhet som är hållbar, har god kvalitet och är kostnadseffektiv.

Cheferna utgör goda förebilder utifrån kommunens gemensamma värden. Ledarskapet i kommunen präglas av förmåga att omsätta beslutade politiska mål till god verksamhet med fokus på de som bor, verkar i eller besöker kommunen.

6. Aktivt medarbetarskap

Huddinge kommuns medarbetare är professionella, kompetenta och engagerade och tar ansvar för sitt eget arbete och för helheten. Medarbetarskap handlar om att tillsammans med kollegor och chefer arbeta för att uppnå de gemensamma målen.

Medarbetare skapar verksamhet med god kvalitet som bedrivs på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt. Medarbetare deltar aktivt i de förändringar och utvecklingsarbete som genomförs för kommuninvårnas bästa. I medarbetarskapet ingår att leva upp till de gemensamma värdena i form av kärnvärden, värdegrund och etisk kod.

7. Fokus på resultat

Vi mäter, analyserar, bedömer och kommunicerar verksamhetens resultat och effektivitet. Vi jämför våra resultat över tid samt med länet. Vi gör analys utifrån kön, område och ålder där barnen särskilt sätts i fokus. Vi har mod att förändra när analysen visar på behov.

8. Processorientering

Vi ser den kommunala verksamheten som flöden av aktiviteter, som skapar värde för de som bor, verkar i eller besöker kommunen, där flödet av aktiviteter ofta löper genom flera verksamheter och ibland även flera huvudmän. Ständiga förbättringar genom processutveckling är avgörande för kvalitetsutvecklingen.

Ny teknik ger unika möjligheter till verksamhetsutveckling som vi ska använda med kundens behov i fokus. Utvecklingsinitiativ ska prioriteras baserat på nytta av förändringen.

9. Ständigt lärande

Människor och organisationer lär sig av att reflektera över och analysera framgångar och misslyckanden i sina verksamheter.

Det organisatoriska lärandet kräver både målmedvetenhet och en god process som säkerställer att man dels dokumenterar lärdomar från tidigare beslut och dessutom använder sig av dessa nya kunskaper för att ständigt förbättra verksamheten.

Vi reflekterar regelbundet över våra resultat - framgångar såväl som misslyckanden - och låter oss inspireras av goda exempel i egna verksamheten och i omvärlden.

10. Integrering av kvalitetsarbetet i planerings- och uppföljningsprocessen

Vi integrerar kvalitetsarbetet i den löpande planerings- och uppföljningsprocessen och arbetar långsiktigt och systematiskt enligt kvalitetshjulets princip: planera, utföra, följa upp och förbättra.

Det innebär krav på tydliga styrsignaler i form av mål, prioriteringar och ekonomiska ramar från kommunfullmäktige som ska kombineras med de lagkrav och andra styrdokument som finns. Det krävs även tydliga mål och åtaganden kopplade till resursutnyttjande i nämndernas och enheternas verksamhets-/arbetsplaner. Detta ska systematiskt följas upp och analyseras i delårsrapporter, verksamhetsberättelser samt i kommunens årsredovisning. För att lyckas med detta krävs en väl utvecklad dialog mellan politiker och verksamhetens personal om mål, åtaganden och resultat.

Styrmodellen – dialog och systematiska förbättringar

Följande bilder beskriver den modell med vilken organisationen omsätter kommunfullmäktiges styrsignaler och kommunens kvalitetsstrategi.

Huddinge kommun arbetar med dialog mellan politiker, chefer, medarbetare, Huddingebor samt andra intressenter och aktörer kring mål och resultat.

Kommunen följer en arbetsprocess som är tydlig och väl inarbetad. Den bygger på att systematiskt arbeta i fyra steg: planera, utföra, följa upp och förbättra. Arbetsprocessen tillsammans med den levande dialogen leder till ständiga förbättringar.

Förbättringshjulet och planerings- och uppföljningsprocessen

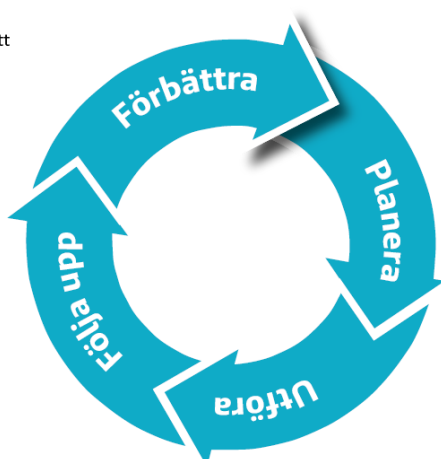
Förbättra

Måluppfyllelsen analyseras och värderas genom dialog. Alla i verksamheterna och politikerna använder nyvunna kunskaper tillsammans med erfarenhet, omvärldsbevakning och dialog för att genomföra ständiga förbättringar.

Följa upp

Det återkommande utvecklingssamtalet summerar medarbetarens måluppfyllelse. Enheterna följer upp sina arbetsplaner och redovisar resultat till förvaltningen och när relevant till brukare. Uppföljningen sker genom brukarundersökningar, synpunkter och klagomål, avtalsuppföljning, interna och externa granskningar med mera.

Resultat redovisas uppdelat per kön, område och ålder för att främja en jämlik styrning. Resultat jämförs också med andra, främst länet för att stödja vår vision. Nämnderna dokumenterar i dialog med förvaltningen uppföljningen i delårsrapporter och verksamhetsberättelsen och redovisa till kommunfullmäktige. Kommunens samlade resultat redovisas och värderas i årsredovisningen som också öppet återkopplas till invånare och andra intressenter.

Planera

Kommunfullmäktige tydliggör sin vilja i Mål och budget med övergripande och strategiska mål, uppdrag och önskade resultat samt ger budgetförutsättningar för detta. Nämnderna formulerar i dialog med förvaltningarna sina verksamhetsplaner med mål, mått och önskade resultat som svar på Mål och budget.

I den kommunala organisationen formulerar enheterna arbetsplaner som svar på verksamhetsplanen. Verksamhetens och medarbetarens mål tydliggörs i medarbetarsamtalet. Externa utförare styrs av kommunala avtal samt nationella lagar och uppdrag.

Utföra

Tjänsternas innehåll och kvalitet utformas utifrån mål, lagar, brukarnas inflytande och medarbetarnas förslag och idéer. På huddinge.se och i servicecenter får de som bor, verkar i och besöker kommunen ingångar till kommunens tjänster och service.

Planerings- och uppföljningsprocessen (inklusive budget)

Planerings- och uppföljningsprocessen som inkluderar budgetprocessen påbörjas i november-december. Då genomför kommunstyrelsens förvaltning omvärldsanalys utifrån kommunens mål. Ekonomiavdelningen för också en dialog med förvaltningarna om volymutveckling, lokalförändringar, eventuellt ändrade verksamhetsindelningar, styrprinciper, prioriterade framtidsfrågor med mera. Prognoser för skatter och bidrag uppdateras. Därefter görs en analys av kommunens preliminära bokslut samt verksamhetsberättelser avseende måluppfyllelse och ekonomiskt resultat. Dessa genomgångar och analyser utgör sedan underlag för PM ”Planeringsförutsättningar” som förankras i kommunens ledningsgrupp i januari och presenteras under en heldag i februari för ett utökat KSAU. Nämndernas budgetunderlag sammanställs under februari-mars. I april hålls en budgetkonferens med en fördjupad genomgång av förutsättningar och prioriteringar. Kommunstyrelsen behandlar i maj förslag till Mål och budget. Kommunfullmäktige fastställer i juni Mål och budget för kommande år till nämnderna och en ekonomiplan för ytterligare två år. Då fastställs även skattesats för det kommande året. Kommunfullmäktiges beslut inriktas på mål för och prioriteringar mellan verksamheterna.

Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen är nämndens svar till kommunfullmäktige som beskriver hur verksamheten ska genomföras till given budget. Kommunstyrelsen får i särskilda instruktioner för verksamhetsplanen förtydliga hur nämndmål, verksamhetsresultat, åtaganden och budget ska redovisas. I nämndens verksamhetsplan ska tydligt framgå bland annat:

- Vad nämnden inom givna ekonomiska ramar åtar sig att utföra, och med vilken kvalitetsnivå, utifrån de mål som anges i mål- och budgetbeslutet, samt hur man ska arbeta för att uppnå detta.
- Hur nämnden fördelar och prioriterar de resurser som ställts till förfogande för nämndens verksamheter.
- Hur verksamheten är organiserad och hur budgeten är fördelad i organisationen, samt vilka interna regler som gäller för resursfördelning och anslagsbindning.
- Hur verksamhetens resultat ska följas upp och redovisas utifrån de mål och åtaganden som beslutats för verksamheten.
- Omfattning och specifikation av nämndens åtagande och budget för respektive verksamhet i form av

prestationer, internpriser eller motsvarande, samt budgetramar ska anges.

Normalt ska verksamhetsplanerna beslutas av alla nämnder under hösten, behandlas av kommunstyrelsen i december och fastställas av fullmäktige i januari i ett avstämningsärende.

Uppföljning

Kommunstyrelsen följer kontinuerligt utvecklingen av ekonomi och verksamhet totalt för kommunen samt för respektive nämnd. Nämnd ansvarar för uppföljning av sin ekonomi och verksamhet under året. Samtliga nämnder ska till kommunstyrelsen lämna underlag för uppföljning enligt särskilda instruktioner.

Kommunstyrelsens uppföljning omfattar månatlig uppföljning (per januari-maj och juli-november) av det ekonomiska utfallet – totalt för kommunen och för respektive nämnd. Kommentarer till utfall och bedömning av helårsprognos ska vara av mer övergripande karaktär och lämnas av förvaltningschefen. I de fall utfall och/eller prognos innebär en negativ avvikelse ska åtgärder vidtas samt redovisas till kommunstyrelsen vid nästkommande uppföljning.

Två gånger per år (per mars och augusti) ska nämnd upprätta ett delårsbokslut med helårsprognos inklusive uppföljning av arbetet med mål, åtaganden och resultat utifrån de mått med vilka verksamheten mäts. Kommentarer av utfall och prognos ska vara mer detaljerade och analyserande än vid månadsuppföljningarna med beskrivning av eventuella åtgärder för att balansera budgeten. *Delårsrapporten per mars* ska vara kortfattad med fokus på den ekonomiska uppföljningen och statusrapportering för utvecklingsåtaganden. *Delårsrapporten per augusti*, som granskas av revisionen, är mer omfattande och fylls på med ytterligare nya resultat med analyser och eventuella förbättringsåtgärder. Vid delårsboksluten ska uppföljning ske av lokalplan och plan för samhällsbyggnadsprojekt. En samlad redovisning av samtliga projekt ska göras tillsammans med en analys av eventuella avvikelser och förslag på omDispositionering inom investeringsbudgeten.

Två delårsrapporter tas fram för hela kommunen (per mars och augusti) samt fastställs av kommunfullmäktige i juni respektive november.

Bokslut och verksamhetsberättelse

Efter årets slut ska varje nämnd lämna en verksamhetsberättelse för det gångna året med beskrivning av

uppfyllelse av mål och åtagande, analys och beskrivning av ekonomiskt utfall samt redovisning av utförda prestationer, nyckeltal och kvalitetsmått.

Kommunens årsbokslut är uppdelat i preliminärt bokslut (bokslutskommuniké) och årsredovisning (bokslut inklusive sammanställd redovisning). Det preliminära bokslutet presenteras för kommunstyrelsen i januari och årsredovisningen fastställs av kommunfullmäktige i april.

Ekonomistyrningsprinciper för Huddinge kommun

I ekonomistyrningsprinciperna fastslås regler som syftar till att skapa effektivitet i ekonomisk planering och uppföljning samt i det samlade resursutnyttjandet.

Mål och åtagande

1. Nämnderna ansvarar för att beslutade mål och åtaganden uppnås inom ramen för beslutad budgetram.

Styrning

2. Budgeten är upprättad i balans och finansierad. Nämnd ska rymma sina verksamheter inom den budget som kommunfullmäktige har fastställt. Eventuella kostnadsökningar finansieras genom omprioriteringar inom nämndens budget.

3. Nämnd får en ekonomisk ram för att bedriva sina verksamheter. Om inte särskilt angivits har nämnd rätt att omdisponera medel fritt utifrån kommunfullmäktiges prioriterade inriktning.

4. Om den beslutade ramen visar sig otillräcklig ska nämnd i första hand vidta åtgärder för att omdisponera tillgängliga resurser inom nämndens samlade ram och i andra hand hos kommunfullmäktige aktualisera behov av att ändra mål och inriktning för verksamheten.

5. Blir den generella kostnadsökningen högre än vad som kalkylerats i kommunfullmäktiges budgetbeslut, måste nämnd kompensera det genom rationaliseringar. Blir den lägre får överskott disponeras av nämnd.

Driftbudget

6. Budgetanslaget gäller som nettoram, det vill säga kostnader minus intäkter, där beräknade intäkter i huvudsak avser avgifter. Nettoramen anvisas nämnd i form av en driftbudget.

7. Budgetjusteringar görs i princip inte under året. Om den ekonomiska situationen så kräver kan kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att omfördela medel mellan nämnder.

8. Justeringar av teknisk karaktär i driftbudgeten inom given totalram kan beslutas av kommunstyrelsen.

Beslutanderätt om budgetjusteringar av teknisk karaktär kan av kommunstyrelsen vidaredelegeras till ekonomidirektören.

9. Nämnd kan fritt öka eller minska sin budgetomslutning, så länge nettoramen hålls.

10. Nämnd för med sig hela resultatet (över-/underskott) till nästa år. Nämnd ska i verksamhetsberättelse begära hos kommunstyrelsen om resultatöverföring.

För verksamhet vinterunderhåll inom natur- och byggnadsnämnden balanseras ett resultat (positivt eller negativt) som uppgår till högst 15 procent av verksamhetens budget. Är resultatet lägre balanseras detta resultat. Vinterunderhållets balanserade resultat summeras därefter med nämndens övriga resultat för att få nämndens totala balanserade resultat.

En ändring av vinterunderhållets budget ska redovisas till kommunstyrelsen och beslutas av kommunfullmäktige.

11. Kommunstyrelsen prövar om undantag mot normalregeln ska göras. I prövningen ska hänsyn tas till nämnds utförda prestationer och grad av måloppfyllelse.

12. Det maximala belopp som nämnds eget kapital får uppgå till är 3 procent av nämndens budgetomslutning. För tillsynsnämnden får det egna kapitalet uppgå till 3 procent eller högst 500 tkr. Överstigande belopp medges inte balanseras till nästkommande år utan särskild prövning av kommunstyrelsen.

13. Resultat som överförs benämns "Årets balansresultat" och redovisas under posten "Eget kapital" i balansräkningen. Överföringen påverkar inte ordinarie driftbudget.

14. Nämnd får inte gå med underskott utan att det föregåtts av ett medvetet, uppbyggt sparande. Det betyder att en nämnd ska klara sin ordinarie budget men får därutöver redovisa ett minus som avser uttag av eget kapital.

Nämnd ska upprätta ett internt regelverk för resultatöverföring, där hänsyn tas till enheternas samlade förmåga att hantera nämndens totala resultat. För att en enhet ska få ta i anspråk viss del av balanserat överskott krävs godkännande av nämnden. Nämnd måste internt tydligt redovisa den ekonomiska ställningen för de enheter som har balanserade resultat. Nämnd ska i sin verksamhetsplan ange hur mycket man beräknar att ta i anspråk under budgetåret. Detta belopp ska sedan kunna justeras i samband med del-

årsbokslut 1 per 31 mars och vid delårsbokslut 2 per 31 augusti.

15. Slutligt ställningstagande till nämnds begäran görs av kommunstyrelsen i sin bedömning av kommunens samlade ekonomiska situation vid fastställande av avstämningsärendet eller i delårsbokslut. Om kommunen befaras gå med underskott eller inte klarar sitt budgeterade ekonomiska mål kan kommunfullmäktige besluta om att nämnd inte ska få ta i anspråk sitt egna kapital.

16. Underskott måste återställas av nämnd senast tre år efter det år som underskottet uppkommit. Så fort ett underskott befaras uppstå ska nämnd snarast upprätta en åtgärdsplan som ska godkännas av kommunstyrelsen. Uppföljning av åtgärdsplanen ska ske i samband med uppföljningarna per 31 mars och 31 augusti och i årsbokslutet.

17. Balanserat överskott får inte användas till långsiktiga åtaganden som drar med sig kostnadsökningar. Med detta avses att eget kapital ska användas för engångsinsatser (kostnader som belastar budgeten ett år) och inte för åtaganden som innebär kostnadsökningar över längre tidsperioder. Att använda eget kapital för att täcka innevarande års underskott är acceptabelt genom att mellanskillnaden balanseras till kommande år. Nämnd ska i den ordinarie ekonomirapporteringen till kommunstyrelsen ange om balanserat överskott ska användas under året.

Investeringsbudget

En investering innebär anskaffande av inventarier eller anläggningar som har en ekonomisk livslängd på minst tre år och en total kostnad på minst ett prisbasbelopp exkl. moms.

18. För samhällsbyggnadsprojekt – exploateringsinvesteringar med tillhörande gatuinvesteringar och investeringar i infrastruktur vid nybyggnationer – tas en investeringsram fram som beslutas av kommunfullmäktige när Mål och budget fastställs.

19. Samhällsbyggnadsprojekten delas upp i genomförandeprojekt och planeringsprojekt. Anslagsbindningen för genomförandeprojekt är på projektnivå och för planeringsprojekt enligt beslutad verksamhetsplan. Uppdelningen på genomförandeprojekt och planeringsprojekt görs i avstämningsärendet som fastställs av kommunfullmäktige i januari. Genomförandeprojekten ska specificeras i särskild bilaga.

20. Anslag ges för kapitalkostnader till samhällsbyggnadsprojekt, investeringar i gator och vägar samt lantegendomar och beviljas av kommunfullmäktige.

21. För övriga verksamheter fastställer kommunfullmäktige en årlig maximal investeringsram inom vilken nämnd själv får prioritera.

22. Inga anslag ges för kapitalkostnader till övriga verksamheter, utan dessa måste rymmas inom beslutad driftbudget.

23. Vill nämnd investera utöver den fastställda ramen, ska detta prövas av kommunfullmäktige.

24. Investeringsram för kommunala verksamhetslokaler fastställs av kommunfullmäktige.

25. Uppföljning av investeringar sker vid delårsbokslut och årsbokslut. Avvikelse i ekonomi och tid för samhällsbyggnadsprojekt rapporteras i samband med ordinarie delårsredovisningar samt i verksamhetsberättelsen. Ekonomiska avvikelser rapporteras för projektet med utfall och prognos för innevarande år samt prognos för totala projektet. Visar uppföljningen att ett projekt bedöms bli dyrare än beslutad nettoinvestering ska åtgärder för att förhindra fördyring vidtas. Avvikelse för ett projekt som bedöms överstiga 20 procent av projektets beslutade nettoinvestering, dock minst 120 prisbasbelopp ska i uppföljningsdokumenten särskilt redovisas till kommunstyrelsen/kommunfullmäktige för förnyat beslut. Vid särskild brådska kan kommunstyrelsens ordförande fatta motsvarande beslut som senare anmäls till kommunfullmäktige. Övriga avvikelser redovisas samlat till kommunstyrelsen/kommunfullmäktige för godkännanden. Slutredovisning av färdiga projekt ska göras i samband med årsbokslut. Vid årsbokslut ska nämnd begära hos kommunstyrelsen om balansering av medel för projekt som inte avslutats.

Lokaler

Nedan beskrivs roller och ansvarsfördelning i lokal-försörjningsprocessen.

26. Nämnder/förvaltningar

- Tar fram och beslutar om verksamhetens behov av nya och förändrade lokaler utifrån befolknings- och tillväxtprognoser och faktiska befolkningsförändringar.
- Yttrar sig över markanvisningar för verksamhetslokaler i privat regi.

27. Kommunstyrelsens förvaltning

- Tar fram förslag till översiktsplan, plan för samhällsbyggnadsprojekt och bereder förslag till detaljplaner
- Upprättar befolknings- och tillväxtprognoser.
- Tar fram lokalprogram, i samråd med förvaltningarna, för varje ny lokalförändring som finns beslutad i investeringsplanen.
- Tar fram lokalstandarder, i samråd med förvaltningarna, för verksamheternas lokaler.

- Tar fram tar fram förslag till lokalförsörjningsplan för kommunen.

28. Kommunstyrelsens förvaltning

- Initierar lokalprogramuppdrag och äger processen i lokalprojekt för verksamhetslokaler i nära samarbete med facknämnderna.
- Rapporterar löpande, tar fram beslutsunderlag vid avvikelser från lokalprogramuppdrag och investeringsbeslut samt skriver fram ärenden till samhällsbyggnadsutskott (SBU) och kommunstyrelse (KS).
- Tillhandahåller stöd till nämnders/förvaltningars arbete med att ta fram behov och underlag till kommunens lokalförsörjningsplan.

29. Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott (SBU)

- Godkänner lokalprogramuppdrag och investeringsram för enskilda lokalprojekt.
- Beslutar om avvikelser från lokalprogramuppdrag
- Godkänner markanvisning för verksamhetslokaler i privat regi efter remiss till berörd facknämnd

30. Kommunstyrelsen

- Finansierar nya lokaler och prioriterar mellan lokaler och övriga produktionsresurser inom de totala ekonomiska ramar som framgår av budget och ekonomiplan.
- Beställer nya och eller förändrade lokaler där tillkommande investeringsbelopp inte överstiger 30 mnkr och tillkommande årshyra inte överstiger 3 mnkr.
- Beslutar själv om lokalförhyrningar/anpassningar där tillkommande investeringsbelopp inte överstiger 3 mnkr och tillkommande årshyra inte överstiger 300 tkr.

31. Kommunfullmäktige

- Fastställer översiktsplan, plan för samhällsbyggnadsprojekt och detaljplaner
- Fastställer ändringar i lokalförsörjningsprocessen
- Beslutar om lokalbeställningar där tillkommande investeringsbelopp överstiger 30 mnkr eller tillkommande årshyra överstiger 3 mnkr.

Ansvar

En grundprincip vid delegering av ansvar är att ansvar och befogenhet ska följas åt. Nämnd, förvaltningschef, verksamhetschef och enhetschef ska utkrävas ansvar endast för sådana åtgärder och områden som de också kan påverka.

32. Kommunstyrelsen ansvarar för att övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs. Kommunstyrelsen ska tillse att uppföljning görs från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under året. Kommunsty-

relsen ska, om beslutad budget inte bedöms uppnås, till kommunfullmäktige föreslå omprioriteringar mellan verksamheter eller andra åtgärder för att uppnå budgetbalans.

33. Nämnd ansvarar för att verksamheten drivs i enlighet med av kommunfullmäktige fastställda mål och direktiv samt gällande lagstiftning och regler i övrigt. Nämnd ansvarar för att verksamheten drivs inom fastställd budget och resursfördelning. Nämnd är skyldig att vidta åtgärder vid befarat underskott. Nämnd ska rapportera till kommunstyrelsen enligt fastställd tidsplan för budget och uppföljning, samt därutöver i den omfattning som beslutas av kommunstyrelsen.

34. Förvaltningschef ansvarar för verkställande och uppföljning av den löpande verksamheten. Förvaltningschef ansvarar för att ta fram beslutsunderlag till nämnd. Vid befarade underskott ansvarar förvaltningschef inom sitt ansvarsområde för att vidta åtgärder för att uppnå balans och, om förutsättningarna i budgeten inte längre stämmer eller kan följas, att till nämnd ta fram förslag till omprioriteringar och åtgärder för att nå budget i balans. Förvaltningschef ansvarar vidare för att lämna underlag till kommunledningens analyser och rapporter enligt lämnade anvisningar.

35. Verksamhetschef/enhetschef ansvarar på respektive nivå för att verksamheten bedrivs inom av nämnd fastställd inriktning och budget. Verksamheten ska följas upp regelbundet och avvikelser åtgärdas. Verksamhetschef/enhetschef ansvarar för att återrapportering sker till närmsta chef enligt fastställd organisation.

Intern kontroll

Nämnderna ska enligt reglementet för intern kontroll (HKF 9410) senast i samband med framtagandet av verksamhetsplanen planera hur arbetet med intern kontroll ska bedrivas och vilka åtgärder som ska genomföras under perioden. Detta sammanställs till en plan för intern kontroll som ingår som en del i nämndens verksamhetsplan. Arbetet ska baseras på en årlig riskanalys med utgångspunkt från kommunens mål, vision och gemensamma värden, verksamhetens basuppdrag, lagar och reglementen, på en systematisk granskning av att processer, rutiner och regler efterlevs samt på underlag från revision och andra granskningar. Nämnden ska också besluta om systematiska kontroller som ska genomföras under året.

Arbetet följs därefter upp i de ordinarie uppföljningsdokumenten. I delårsrapporter redovisas hur internkontrollarbetet fortlöper, inklusive prognos för året. Avvikelse, samt eventuell åtgärdsplan, redovisas. I verksamhetsberättelsen redovisas dessutom en sammanfattning av utfallet under planeringsperioden. Nämnden ska där också göra en bedömning av om arbetet har gett önskat resultat och om den interna kontrollen fungerar.

Begreppet intern kontroll

Det är grundläggande för kommunens berättigande och förtroende gentemot omvärlden att vi klarar att genomföra politiskt fattade beslut med god hushållning av kommunens resurser samtidigt som vi följer lagar, förordningar och regler och lever upp till de förväntningar som allmänheten har rätt att ställa på kommunen.

Intern kontroll är en process som används för att säkerställa att verksamheten fungerar och att kommunen når sina mål. Fokus ligger på att genom strukturerad riskhantering minska förekomsten av oönskade händelser och undvika att fel begås. Det handlar dels om att på ett systematiskt sätt identifiera och minska risker och dels om att skapa strukturer för att förebygga att oönskade händelser inträffar. En väl uppbyggd och fungerande internkontrollprocess är således en viktig förutsättning för att kommunen ska kunna leva upp till kommunallagens krav på *God ekonomisk hushållning*.

Arbetet med processen intern kontroll ska bland annat leda till att:

- Styrningen av verksamheten säkerställs genom kontroll av att mål, regler, policys, ekonomistyrprinciper, rutiner med mera följs
- Kommunens tillgångar skyddas
- Verksamheternas effektivitet säkerställs
- Allvarliga fel och brister undviks
- Verksamheterna ständigt förbättras
- Rutiner och system fungerar tillfredsställande på alla områden
- Relevanta riskanalyser genomförs och kontinuiteten i viktiga processer säkerställs
- Väsentliga avvikelser från uppsatta mål resulterar i korrigeringsåtgärder.

En verksamhet har god intern kontroll när det finns ändamålsenliga och väl dokumenterade processer och rutiner som följs, en rättvisande redovisning, bra information om verksamheten och ett skydd av kommunens tillgångar. Lagar, policys, rutiner och

andra styrdokument följs och allvarliga fel upptäcks och åtgärdas.

God intern kontroll förverkligar vi genom att vi på alla nivåer i organisationen arbetar systematiskt med att minska eller eliminera risker, utvecklar strukturer för att säkerställa god ordning i våra verksamhetsprocesser och rutiner, kontrollerar efterlevnad av lagar och regler, samt genom ett kontinuerligt arbete för att höja riskmedvetenheten på alla nivåer i organisationen, så att vi genomför verksamheten på ett riskmedvetet och säkert sätt. En viktig förutsättning för god intern kontroll är en organisationskultur där den interna kontrollen får en naturlig roll och där medarbetarna känner delaktighet och ansvar för att nå de fastlagda målen för verksamheterna.

Organisation och ansvar för intern kontroll

Kommunens förtroendevalda revisorer granskar kommunens verksamheter och prövar om den interna kontroll som utförs inom nämnderna är tillräcklig.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för den interna kontrollen inom kommunen. I detta ligger ett ansvar för att det upprättas ett reglemente för intern kontroll, kommungemensamma administrativa rutiner i syfte att säkerställa en effektiv och säker förvaltning samt att följa upp och utvärdera hur arbetet med intern kontroll bedrivs inom nämnderna. Kommunstyrelsen ansvarar för att bedöma behovet av samordnade riskanalyser för kommungemensamma processer inom områden som: personal, ekonomi, IT, ärendehantering, sekretess och arbetsmiljö samt organisera detta arbete.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för att utforma en god intern kontroll inom sina verksamheter och ska ha en tillfredsställande struktur för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt tillämpliga lagar, förordningar och regler.

Med utgångspunkt från kommunfullmäktiges övergripande beslut rörande intern kontroll samt kommunstyrelsens regler och anvisningar ansvarar nämnderna för att det finns en lokal organisation och struktur för intern kontroll samt att lokala regler och anvisningar dokumenteras och antas av nämnden.

Nämnden ansvarar vidare för att via utbildning och på andra sätt sprida kunskap och förståelse i organisationen om gällande regler, vikten av att följa reglerna och ha en god intern kontroll.

Varje nämnd ska inom ramen för arbetet med intern kontroll genomföra riskanalyser med utgångspunkt från nämndens verksamhet och mål och med utgångspunkt från dessa analyser samt rekommendationer från revisorer eller annan extern granskning årligen fastställa en plan för intern kontroll.

Förvaltningschefen ansvarar för att inom nämndens verksamhetsområde etablera en god organisationskultur där intern kontroll ingår som en naturlig del i arbetet samt för att konkreta regler och anvisningar anpassade till den egna verksamheten utformas för att upprätthålla en god intern kontroll. Dessa regler ska antas av respektive nämnd. Det är också förvaltningschefens ansvar att skapa en bra struktur för att, utifrån förvaltningens förutsättningar, bryta ner arbetet i organisationen. Det är lämpligt att organisera sin process i nivåer, gärna ända ner till individnivå. Risker på en nivå ligger till grund för arbetet på nivån över. På det sättet filtreras de allra viktigaste riskerna fram till nämndens plan. Risker kan vara av olika karaktär på olika nivåer. Förvaltningschefen är skyl-

dig att löpande bedöma och rapportera till nämnden om hur den interna kontrollen fungerar.

Chefer på alla nivåer i organisationen är skyldiga att följa regler och anvisningar om intern kontroll samt att informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd. Vidare ska de verka för att de arbetsmetoder som används bidrar till en god intern kontroll och att de anställda arbetar mot uppställda mål.

Samtliga anställda i kommunen ska arbeta enligt de regler och anvisningar som har beslutats om intern kontroll. Man har också en skyldighet att omedelbart rapportera fel och brister i verksamheten till överordnad, eller till den som styrelse eller nämnd har utsett, som i sin tur är skyldig att rapportera vidare uppåt i organisationen så långt det behövs. Vid tveksamhet bör rapportering för säkerhets skull alltid ske. Syftet med rapporteringen är att rätt beslutsnivå omgående ska kunna vidta åtgärder för att komma tillrätta med de fel och brister som har uppmärksamats, eller ta med dem i planeringen av det långsiktiga arbetet.

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som bedrivs av privata utförare

Från och med den 1 januari 2015 ska kommunfullmäktige varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. De nya bestämmelserna syftar till att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Med privata utförare avses enligt kommunallagen en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av kommunal angelägenhet. Vad som avses är företagsformer som aktiebolag, stiftelser, ekonomiska föreningar, enskilda firmor, idéburna organisationer och kooperativa föreningar.

Programmet ska omfatta all verksamhet som utförs av privata utförare och där kommunen är huvudman, vilket exkluderar fristående förskolor och skolor, samt innehålla:

- mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare på uppdrag av kommunen
- hur uppföljning ska ske

- hur allmänhetens insyn i verksamhet som lämnats över till en privat utförare ska garanteras

Riktlinjer för upphandling av verksamhet

Kommunfullmäktige uppdrar till varje nämnd att med utgångspunkt i detta program ansvara för att säkerställa att upphandlade utförare inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt:

- de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten
- de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet

Innehållet i programmet påverkar endast förfrågningsunderlag och avtal i upphandlingar som görs efter att detta program antagits.

Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt övergripande mål som gäller för kommunens samtliga verksamheter, även de som drivs av privata utförare på uppdrag av kommunen. Utifrån dessa har varje nämnd fastställt ett antal mått avsedda att användas för att följa att verksamhet bedrivs och utvecklas i linje med målen.

Varje nämnd ansvarar för att återrapportera måluppfyllelse och resultat kopplat till målen. Detta görs i sam-

band med delårsuppföljningar samt i verksamhetsberättelse.

Uppföljning

När en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Utöver måluppfyllelse ska varje nämnd följa upp de avtal som nämnden tecknat med privata utförare samt de uppdragsbeskrivningar som överenskommit med verksamheter i kommunens egen regi när de agerar i konkurrens med privata utförare.

Uppföljning görs i huvudsak av två skäl:

- som kontroll av att uppdrag utförs i enlighet med mål, uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag, anbud och avtal
- som ett led i att utveckla verksamheten i syfte att skapa utrymme för nya och förbättrade tjänster

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och svarar också för att detta regleras i de avtal/uppdragsbeskrivningar som träffas med varje utförare. I avtalen ska det säkras att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar nödvändiga statistikuppgifter samt rapporterar in nödvändiga uppgifter till kommunen, i nationella register eller till andra myndigheter.

Nämndernas årliga uppföljningsplan

Varje nämnd ska med kommunfullmäktiges program som grund utarbeta en årlig plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp. Planen ska omfatta samtliga utförare oavsett driftsform, det vill säga även verksamhet i kommunal regi när de agerar i konkurrens med privata utförare. Planen ska inkluderas i nämndens verksamhetsplan och följas upp och redovisas i samband med delårsrapportering och årsredovisning.

Planen ska innehålla:

- Vad som ska följas upp

- Vilka former av uppföljning som kommer att tillämpas (tillsyn, verksamhetsuppföljning, avtalsuppföljning etc.)
- Vem eller vilka som ansvarar för att genomföra uppföljningarna
- Tidplan och intervall för uppföljningen
- Former för och mottagare av återkoppling av uppföljning (till nämnd, till utförare och till allmänhet)

Förutom den regelbundna uppföljningen som ska presenteras i planen ska även särskild granskning inom vissa områden göras. Dessa områden utses antingen på förekommen anledning (till exempel ny lagstiftning) eller efter beslut av nämnd/respektive ordförande eller ansvarig chef.

Former för uppföljning

Ovanstående uppföljningsplan behöver anpassas till den verksamhet som ska granskas. Detta innebär att nämnden måste ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag, styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Allmänhetens insyn

Varje nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Informationen som begärs in från den privata utföraren ska ha en koppling till upphandlingen och den verksamhet som ska upphandlas. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det. Informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs. Nämnden ska i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas.

I verksamheter som omfattas av valfrihetssystem ska informationen publiceras i anslutning till verktyget ”Jämför service”.

Folkmängdsutveckling

FOLKMÄNGDSUTVECKLING I HUDDINGE ÅREN 2011-2017, SAMT PROGNOSEN 2018-2020

(Uppgifterna avser folkmängden 31 december respektive år)

Ålder	Faktisk folkmängd						Prognos			
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	1 349	1 417	1 377	1 309	1 353	1 295	1 400	1 441	1 479	1 524
1-5	7 539	7 613	7 751	7 848	7 752	7 856	7 876	7 958	8 111	8 359
6	1 523	1 541	1 634	1 546	1 672	1 635	1 677	1 721	1 692	1 659
7-9	4 326	4 439	4 521	4 703	4 744	4 947	4 945	5 050	5 107	5 172
10-12	3 896	4 053	4 238	4 425	4 522	4 627	4 845	4 923	5 081	5 099
13-15	3 615	3 756	3 858	3 943	4 135	4 379	4 561	4 675	4 768	4 974
16-18	3 951	3 761	3 732	3 726	3 863	4 047	4 143	4 304	4 487	4 655
19-24	8 150	8 254	8 184	7 914	8 053	8 080	8 190	8 329	8 494	8 720
25-64	53 602	54 274	55 087	55 869	57 157	58 608	60 046	61 393	62 608	63 991
65-79	10 114	10 456	10 755	10 897	11 077	11 215	11 353	11 559	11 768	11 972
80-w	2 945	2 993	3 048	3 131	3 210	3 314	3 431	3 521	3 633	3 787
Summa	101 010	102 557	104 185	105 311	107 538	110 003	112 467	114 874	117 228	119 912
Årlig ökning	1 596	1 596	1 547	1 628	2 227	2 465	2 464	2 407	2 354	2 684

Källförteckning

Hållbart Huddinge 2030

Delmål	Mått	Källa
Ansvar för naturresurser	Ekologiskt fotavtryck/invånare och år (globala hektar)	Stockholm Environment Institute, REAP
	Koldioxidavtryck/invånare och år (ton)	Stockholm Environment Institute, REAP
	Andel sjöar som uppfyller god ekologisk resp. god kemisk status	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Skyddad natur	Huddinge kommun (NBF)
Gemenskap och delaktighet i samhällslivet	Valdeltagande i val till kommunfullmäktige (%)	val.se
	Fördelning av förtroendevalda i KF utifrån kön, ålder och geografiskt område	Politikerundersökningen
	Andelen som tycker att man i allmänhet kan lita på de flesta människor (%)	Befolkningsundersökningen
	Invånarnas förtroende för kommunen (index 0-100)	SCB:s medborgarundersökning
Attraktiva bostadsområden	Antalet bostäder och arbetsplatser som tillkommer mellan 2013 och 2030	SCB
	Färdmedelsfördelning: Bil, kollektivtrafik, gång, cykel	Resvaneundersökningen
	Andel invånare som har max 300 meter till ett grönområde större än 1000 m ² respektive 800 meter gångavstånd till ett grönområde som är större än 5 ha	NBF:s mätning
	Invånare som trivs mycket bra i sitt bostadsområde	Befolkningsundersökningen
	Invånarnas betyg på hur de bedömer Huddinge som en plats att leva och bo på (index 1–100)	SCB:s medborgarundersökning
God utbildning och kreativt näringsliv	Invånarnas betyg på hur de bedömer de kommunala verksamheterna (index 1–100)	SCB:s medborgarundersökning
	Ökning av antalet företag respektive sysselsatta i branscherna J+K+L+M+N ¹⁵ (SNI)	SCB
	Arbetsplatskvot	Grunduppgifter SCB, egen beräkning
	Andelen av befolkningen som uppger att de planerar att absolut eller kanske starta ett eget företag	Befolkningsundersökningen
	Förvärvsfrekvens 20-64 år (i jämförelse med länet, ovägt medel)	SCB
God hälsa och rik fritid	Andelen invånare med eftergymnasial utbildning 16-74 (i jämförelse med länet)	SCB
	Invånarnas betyg på tillgången till parker, grönområden och naturen (betyg 0-10)	SCB:s medborgarundersökning
	Andelen vuxna respektive ungdomar som skattar sin hälsa som god eller mycket god	Befolkningsundersökningen/Befolkningsundersökningen för unga
	Invånarnas betyg på tillgången till kulturevenemang (betyg 0-10)	SCB:s medborgarundersökning
	Andel ungdomar i åk 9 som provat alkohol respektive narkotika	Befolkningsundersökningen för unga

Bra att leva och bo

Delmål	Mått	Källa
Ökat bostadsbyggande	Antal färdigställda bostäder	SCB
	Antal bostäder som fått byggstart	NBF, ByggR
Förbättrad infrastruktur	Andel invånare som har max 500 m gångavstånd till kollektivtrafikhållplats med en turtäthet på 20 minuter eller bättre i rusningstid	NBF:s mätning
	Betygsindex för invånare som är nöjda med kommunikationerna i kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Sammanhängande cykelstråk som följer cykelplanens utformning	Huddinge kommun (dokumentation av vägnät)
	Andelen med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s	Post- och telestyrelsen
Utbyggd samhällsservice i takt med bostadsbyggandet	Andelen som fått sitt förstahandsval	Verksamhetsstatistik BUF

¹⁵ Motsvarar följande branscher: Information och kommunikation, Finans- och försäkringsverksamhet, Fastighetsverksamhet, Företagstjänster, juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. SNI: Svensk NäringslivsIndelning

Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet	Andel invånare som ofta promenerar på leder i skogen eller motionerar på elljusspår	Naturvårdsenkäten
	Invånarnas bedömning av kulturutbudet	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas bedömning av idrott- och motionsanläggningar	SCB:s medborgarundersökning
	Antal besök på biblioteken	Verksamhetsstatistik KUF
Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden	Andel vuxna som trivs mycket bra i sitt bostadsområde	Befolkningsundersökningen
	Andel vuxna som upplever sitt område som tryggt kvällstid	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel elever i år 9 som upplever sitt bostadsområde som tryggt på kvällstid	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel elever trygga i sin skola tidigare (år 3-6)	
Ökad delaktighet	Andel elever trygga i sin skola senare (år 7-9)	
	Andel invånare som kan tänka sig att arbeta politiskt i Huddinge kommun	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas förtroende för kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas möjlighet till påverkan	SCB:s medborgarundersökning
Ökad jämlikhet	Andel invånare som under de senaste 12 månaderna har känt sig utsatta för diskriminering, trakasserier eller mobbning	Befolkningsundersökningen
	Antal anslutna barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade idrottsföreningar	Verksamhetsstatistik KUF
	Antal genomförda aktiviteter för barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade idrottsföreningar	Verksamhetsstatistik KUF
Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen	Medelbetyg (1-10) för bemötande kontakt med kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Medelbetyg (1-10) på frågan: Hur lätt det är att komma i kontakt med tjänstemän eller annan personal i kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Medelbetyg (1-10) på frågan: hur nöjd är du med möjligheten att komma i kontakt med kommunens politiker	SCB:s medborgarundersökning
	Tillgänglighet E-post – andel där kommunen svarar inom två dygn	JSM Telefront
	Bemötande telefon – andel som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen	JSM Telefront
Ökad valfrihet	Andelen hos annan utförare	Egen statistik
	Andelen fristående etableringar	Egen statistik
Successivt minskat skatteuttag	Kommunal skattesats	SCB

Utbildning med hög kvalitet

Delmål	Mått	Källa
Förbättrade kunskapsresultat	Nationella prov år 3 - Elever i år 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesproven i SV, Sv2 och MA, elever boende i Huddinge och studerande i länet, genomsnittlig andel	KKiK (Kolada)
	Elever i år 6 med lägst betyget E i samtliga ämnen (som eleven läser), elever boende i Huddinge och studerande i länet	KKiK (Kolada)
	Meritvärde år 9, 17 ämnen, kommunala skolor	Skolverket - SIRIS
Fler behöriga till gymnasium	Genomsnittlig betygspoäng bland elever med gymnasieexamen	Skolverket - SIRIS
	Elever i år 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor	Skolverket - SIRIS
	Elever i år 9 som är behöriga till naturvetar- och teknikprogrammet, kommunala skolor	Skolverket - SIRIS
Fler behöriga till högskola	Andel elever med grundläggande högskolebehörighet av elever med avgångsbetyg, kommunala skolor	Skolverket - SIRIS
	Andel elever med gymnasieexamen av elever med avgångsbetyg, år 3 nationella program	Skolverket - SIRIS
	Andel elever med gymnasieexamen inom tre år	Skolverket - SIRIS
Fler nöjda med förskola och skola	Föräldrar nöjda med sitt barns förskola (kommunal verksamhet)	BUF:s egen undersökning
	Andel elever nöjda med grundskolan, tidigare (kommunal verksamhet)	BUF:s egen undersökning
	Andel elever nöjda med grundskolan, senare (kommunal verksamhet)	BUF:s egen undersökning
	Andel elever i årskurs 2 som kan rekommendera sin gymnasieskola till andra elever	Skolverket - SIRIS
	Andel folkbokförda, oavsett utbildningsanordnare, inom vuxenutbildningen som kan rekommendera sin skola till andra	Skolverket - SIRIS
	Andelen elever i årskurs 3-9 som uppger att de har en förtroendefull relation med minst en vuxen i skolan	BUF elevenkät

Fler i jobb

Delmål	Mått	Källa
Fler arbetstillfällen	Antal arbetstillfällen i kommunen	SCB, arbetsmarknadsstatistik, mäts utifrån förvärvsarbetande dagbefolkning i kommunen
Fler och växande företag	Nystartade företag per 1000 invånare	Nyföretagarbarometern
	Placering i Svensk Näringslivs mätning	Svenskt Näringslivs mätning om företagsklimat
	Företagarnas betyg på kommunens service	SBA serviceundersökning
Fler i egen försörjning	Förvärvsfrekvens invånare 20-64 år	SCB
	Öppen arbetslöshet, 16-64 år	SCB
	Öppen arbetslöshet unga, ålder 18-24 år	SCB
	Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel	Socialstyrelsen
	Andel barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd	Socialstyrelsen
	Bidragstidens längd	Huddinge kommun (Analysen, Procapita)

God omsorg för individen

Delmål	Mått	Källa
Fler upplever god hälsa	Andel vuxna som skattar sin hälsa som bra	Befolkningsundersökningen
	Andel ungdomar i åk 9 som skattar sin hälsa som bra	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel ungdomar i åk 9 som avstår från alkohol	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel ungdomar i åk 9 som avstår från narkotika	Befolkningsundersökningen för unga
Fler upplever god vård och omsorg	Andel brukare nöjda med äldreboendet (alla äldreboenden där det bor en person med biståndsbeslut från Huddinge kommun)	Socialstyrelsen
	Andel brukare nöjda med hemtjänsten (alla hemtjänstutförare godkända av Huddinge kommun)	Socialstyrelsen

Ekosystem i balans

Delmål	Mått	Källa
Minska klimatpåverkan och luftföroreningar	Utsläpp av växthusgaser per invånare	SMED (SvenskaMiljöEmissionsData)
	Energianvändning, inkl verksamhetsel, i kommunala lokaler.	Huge Fastigheter AB
	Andel fordon med förnyelsebara drivmedel i kommunens fordonsflotta	Leverantörer av drivmedel
	Koldioxid från kommunens varutransporter	Huddinge kommun
God vattenstatus i sjöar och vattendrag	Fosforhalter i sjöarna (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
Bibehållen biologisk mångfald och förbättrade möjligheter för friluftsliv	Andel skyddad natur	Huddinge kommun
	Andel invånare som har max 800 meter till större grönyta	Huddinge kommun
	Andel invånare som har max 300 meter till mindre grönyta eller park	Huddinge kommun
Miljöanpassad samhällsplanering	Resor i kollektivtrafiken	Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting
	Andelen cykeltrafikanter i förhållande till folkmängd	Huddinge kommun
Giftfri miljö	Mängd hushållsavfall	SRV Återvinning AB
	Andel ekologiska livsmedel i de kommunala verksamheterna	Leverantörer av livsmedel

Systematisk kvalitetsutveckling

Delmål	Mått	Källa
God användning av digitaliseringsmöjligheter	Ökad användning av e-tjänster	Egen mätning

Attraktiv arbetsgivare

Delmål	Mått	Källa
Aktivt medarbetarskap	Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, sociala klimat och lärande i arbetet)	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Motivation	Medarbetarundersökningen
Aktivt ledarskap	Ledarskapsprofil (ledarskap, effektivitet, återkoppling och målkvalitet)	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Ledarskap	Medarbetarundersökningen
Goda förutsättningar	Prestationsnivå	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Totalt	Medarbetarundersökningen
	Sjukfrånvaron (total)	LIS
	Korttidssjukfrånvaron (1-14 dagar)	LIS
	Långtidssjukfrånvaron (över 180 dagar)	LIS

Sund ekonomi

Delmål	Mått	Källa
Budgethållning	Nämndernas resultat	LIS
Långsiktig balans	Finansiellt årligt mål	LIS
	Konsolidering	LIS/Agresso
	Investeringsutrymme	LIS/Agresso

Mål och budget 2019

och planeringsramar för 2020-2021 för Huddinge kommun

Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök: Kommunalvägen 28
08-535 300 00
www.huddinge.se